

LATVIJAS UNIVERSITĀTES
SOCIĀLO ZINĀTŅU FAKULTĀTES
KOMUNIKĀCIJAS STUDIJU NODAĻAS

LASĪTĀJU ATSAUKSMJU ANALĪZE PIE RAKSTIEM PAR KARU
IRĀKĀ. INTERNETA PORTĀLS DELFI
(20.03.2003 – 20.05.2003)

BAKALaura DARBS

Darba autore: Laura Zviedre

Stud.apl. 030102

Darba vadītājs: mag. soc. Ingus Bērziņš

RĪGA 2008

ANOTĀCIJA

Bakalaura darbā „Lasītāju atsauksmju analīze pie rakstiem par karu Irākā. Interneta portāls *Delfi* (20.03.2003 – 20.05.2003)” tiek pētītas Interneta portāla *Delfi* lasītāju atsauksmes ar mērķi noskaidrot Latvijas tīklu sabiedrības viedokli par Amerikas Savienoto Valstu uzsākto karu Irākā divu mēnešu ilgā laika posmā no kara sākuma 2003.gada 20.martā.

Bakalaura darbā tiek izmantotas teorētiskās pieejas par tīkla sabiedrību, publisko sfēru, tīkla žurnālistiku un jauno mediju nozīmi.

Lai sasniegtu bakalaura darbā izvirzīto mērķi, tiek veikts pētījums, izmantojot kvantitatīvo kontentanalīzi un kvalitatīvo kontentanalīzi.

Atslēgas vārdi: tīkla sabiedrība, tīkla žurnālistika, publiskā sfēra, Irākas karš, Interneta portāls *Delfi*, lasītāju atsauksmes.

ANNOTATION

In the Bachelors thesis „The analysis of readers comments in response to articles about war in Iraq. Internet portal *Delfi* (20.03.2003 – 20.05.2003)”, research is being conducted about readers comments in Internet portal *Delfi* aiming to understand the opinion of Latvian network society in regards to the war conducted in Iraq by the United States of America within the time frame of two months from the beginning of the war on March 20,2003.

In the analysis of the Bachelors thesis, use is made of theoretical approach about network society, public sphere, network journalism and the importance of new media.

In order to achieve the goal set out by the Bachelors thesis, a research is applied which uses quantitative content analysis and qualitative content analysis.

Key words: network society, network journalism, public sphere, Iraq war, Internet portal *Delfi*, reader's comments.

SATURS

Apzīmējumu saraksts	1
Ievads	2
Teorētiskā daļa	4
1. Tīmekļa vides raksturojums	4
1.1. Tīkla sabiedrība	4
1.2. Tīkla žurnālistika	7
1.3. Publiskā sfēra	8
1.4. Interneta nozīme sabiedrībā	10
1.5. Laiks un telpa	13
2. Jaunie mediji	17
2.1. Jauno mediju sociālpsiholoģiskie aspekti	17
2.2. Jaunie mediji un jauno mediju tehnoloģijas	21
2.3. Ziņu mājas lapas	23
2.4. Interneta kultūra	24
Metodoloģija	26
3. Kontentanalīze	26
3.1. Kontentanalīzes izmantošana	26
3.2. Kvantitatīvā kontentanalīze	27
3.3. Kvalitatīvā kontentanalīze	27
3.4. Datu kodēšana	28
Pētnieciskā daļa	29
4. Interneta portāla <i>Delfi</i> atsauksmju analīze	29
4.1. Interneta portāls <i>Delfi</i>	29
4.2. <i>Delfi</i> lasītāju atsauksmju analīzes kategorijas	30
4.3. <i>Delfi</i> lasītāju atsauksmju satura klasifikācija	31
4.4. Lasītāju atsauksmju kategoriju sadalījums <i>Delfi</i> rubrikā Pasaulē / Citās valstīs	33
4.5. Lasītāju atsauksmju kategoriju sadalījums <i>Delfi</i> rubrikā Latvijā / Sabiedrība	36
5. Interneta lietotāju atsauksmju analīzes kopsavilkums	54
Secinājumi	57

Literatūras saraksts.....	59
Pielikumi	62
<i>1.pielikums.</i> Interneta portāla <i>Delfi</i> rubrikas Latvijas ziņas / Sabiedrība rakstu atsauksmju kvantitatīvās kontentanalīzes kopsavilkums	63
<i>2.pielikums.</i> Interneta portāla <i>Delfi</i> rubrikas Pasaulē / Citās valstīs rakstu atsauksmju kvantitatīvās kontentanalīzes kopsavilkums	64
<i>3.pielikums.</i> Rubrikas <i>Latvijā / Sabiedrībā</i> rakstu atsauksmju kvantitatīvās analīzes kopsavilkums	71
<i>4.pielikums.</i> Lasītāju atsauksmju attieksmes vai vērtējuma sadalījums rubrikā <i>Latvijā / Sabiedrībā</i>	72

APZĪMĒJUMU SARAKSTS

ASV – Amerikas Savienotās Valstis

NVO – Nevalstiskās organizācijas

WWW – World Wide Web

IEVADS

Līdz ar informācijas laikmeta izveidošanos un informācijas vides straujo attīstību, ir mainījušies lielā mērā arī cilvēku paradumi. Pilsoņi ar vien vairāk izmanto jauno tehnoloģiju un jauno mediju sniegtās iespējas un priekšrocības, jo apzinās, ka laika un telpas saplūšana nodrošina daudz ātrāku informācijas virzību nekā jebkad iepriekš. Šis faktors ir veicinājis arī jaunu fenomenu – tīkla žurnālistiku, kas jaunā formātā sniedz sabiedrībai aktuālu informāciju par politikas, ekonomikas, kultūras u.c. sabiedrībā svarīgiem procesiem. Viena no tīkla žurnālistikas īpašībām ir interaktivitāte – tīkla sabiedrībai sniegtā iespēja pašiem piedalīties tiešsaistē informācijas radīšanā un atgriezeniskās saites sniegšanā.

21. gadsimta sākuma viens no pasaules mēroga nozīmīgākajiem procesiem ir Irākas karš, kas sākās 2003.gada 20.martā un ir izraisījis plašas diskusijas, protestus, demonstrācijas un nemierus visā pasaulē. Par Irākas karu jau no tā pirmās dienas turpinās plašas diskusijas pasaules tīmeklī – ikvienam ir iespēja izteikt savu viedokli, diskutēt, aktīvi paust savu nostāju. Jaunie mediji un tehnoloģijas to nodrošina.

Bakalaura darba temata novitāte ir saistāma ne tikai ar jauno mediju attīstību un jauno tehnoloģiju pieaugošo popularitāti patērētāju vidū, bet arī ar 21.gadsimta iezīmi – Irākas karu, kas ir saistījis lielu daļu pasaules iedzīvotāju uzmanību un radījis plašas diskusijas par kara cēloņiem, notikumu attīstību un iespējamām sekām.

Pētījuma problēma: Interneta portāla *Delfi* lasītāju atsauksmes pie rakstiem par karu Irākā pauž dažādas attieksmes un vērtējumu par notiekošo procesu.

Pētījuma objekts: Interneta portāla *Delfi* lasītāju atsauksmes.

Pētījuma priekšmets: Interneta vide

Pētījuma mērķis ir noskaidrot Latvijas tīkla sabiedrības attieksmi un tekstuālas izpausmes formas kategorijas pret karu Irākā, sākot no pirmās kara darbības dienas divu mēnešu ilgā laika posmā.

Lai noskaidrotu bakalaura darba pētījuma mērķi, tika izvirzīti šādi uzdevumi:

1. Konstatēt Latvijas tīkla sabiedrības un jauno mediju iezīmju atbilstību teorētiskajā daļā izklāstītajām koncepcijām par tīkla sabiedrību, publisko sfēru un Interneta iezīmēm.
2. Noskaidrot, cik nozīmīgu vietu no kopēju atsauksmju skaita, ieņem attieksmes un vērtējumu atsauksmes par karu Irākā.
3. Ar kvalitatīvās kontentanalīzes metodi noskaidrot lasītāju atsauksmju satura raksturīgākās iezīmes – attieksme pret karu Irākā un Latvijas dalību tajā.

Darba teorētiskais pamatojums balstās uz teorētiskajiem konceptiem par tīkla sabiedrību, Interneta žurnālistiku, savstarpēju komunikāciju starp Interneta lietotājiem un to sociālpsiholoģiskajiem aspektiem, kā arī laika un telpas konverģenci Interneta vidē. Teorētiskajā daļā ir aprakstītas arī galvenās tīkla žurnālistikas iezīmes – multimedialisms, interaktivitāte, hipertekstualitāte un operativitāte.

Bakalaura darba ietvaros tiek veikta Interneta portāla *Delfi* lasītāju atsauksmju analīze pie rakstiem par karu Irākā pēc kvalitatīvās un kvantitatīvās kontentanalīzes metodēm. Kopumā analizētas 5934 lasītāju atsauksmes, kas pievienotas 129 rakstiem laika posmā no 20.marta 2003.gadā līdz tā paša gada 20.maijam. Pētījumā tiek veikta lasītāju atsauksmju analīze, kas atbilst vienai no izvirzītajām kategorijām – interneta lietotāju paustā attieksme un vērtējums pret rakstos ietverto informāciju.

TEORĒTISKĀ DAĻA

1. TĪMEKĻA VIDES RAKSTUROJUMS

1. 1. Tīkla sabiedrība

Tīkla sabiedrība ir sabiedrība, kuras sociālā struktūra ir veidota no tīkliem, kas balstīti uz mikroelektronisku informāciju un komunikācijas tehnoloģijām.¹ Tā ir multidimensionāla sociāla struktūra, kurā dažādu veidu tīkliem piemīt atšķirīga vērtību radīšanas loģika.² Savukārt komunikācijas tīkli ir saskares modelis, kas rodas ziņojumu pārvietošanas rezultātā starp komunikatoriem laikā un telpā.³ Strauji plaukstošos tīklus var uzskatīt par šā brīža notikumiem, par īslaicīgām organizācijām.⁴ Tīkla sabiedrības paplašināšanos nav iespējams izprast neņemot vērā mijiedarbību starp diviem relatīvi autonomiem jēdzieniem: jaunu informācijas tehnoloģiju attīstība un vecās sabiedrības mēģinājumu pārveidot sevi, izmantojot tehnoloģiju iespējas, lai kalpotu tehnoloģiju varai.⁵

Tīklu struktūra savieno visus sabiedrības līmeņus, kas parasti tiek saukti par mikro-, mezo- un makro - līmeņiem vai privātajām un publiskajām sfērām. Tomēr ir pamanīts, ka atdalošās līnijas starp šīm abstrakcijām realitātē saplūst. Internetā interpersonālā, organizāciju struktūra un masu komunikācija apvienojas vienkopus. Lietojot šo mediju, cilvēki savās mājās un darba vietās ienes visu pasauli.⁶ Līdz ar šo faktoru attīstību tiek ietekmētas arī citas sabiedrības sfēras, tajā skaitā palielinās interaktivitāte un multimedialisms tradicionālo ziņu mediju mājas lapās un blogos, pieaug pilsoņu dalība informācijas plūsmas izplatīšanā un atgriezeniskās saites nodrošināšanā.

Manuels Kastellss (*Manuel Castells*) norāda, ka tīkli ir kļuvuši par visefektīvāko organizatorisko formu, kā rezultātā veidojas trīs galvenās tīkla iezīmes, kuras savukārt veidojas no jaunās tehnoloģiskās vides: elastīgums, spēja mainīt mērogu un spēja eksistēt:

- Elastīgums – tīkli var tikt rekonfigurēti, balstoties uz vides pārmaiņām, saglabājot mērķi, kamēr tiek mainīti komponenti. Tie iet apkārt bloķētajiem punktiem komunikācijas kanālos, lai atrastu jaunus savienojumus;
- Spēja mainīt mērogu – tie var izplesties vai sarauties izmēros ar nelielu nobīdi no normas;

¹ Castells, M. (2004). *The Network Society. A Cross – cultural perspective*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing Ltd. P.3.

² Ibid. P.24.

³ Ibid. P.3.

⁴ Bards, A., Sēderkvists, J. (2005). *Netokrātija*. Rīga: Jumava. 136.lpp.

⁵ Castells, M. (2000). *The Rise of the Network Society*. 2nd ed. Oxford: Blackwell Publishing. P.61.

⁶ Dijk, J. (2001). *The Network Society*. London: SAGE Publications. P.220.

- Spēja eksistēt – tā kā tiem nav centru un var darboties plašā konfigurācijā, tīkli var izturēt uzbrukumus saviem mezgliem (jebkura datoru tīklam pievienota ierīce, kas var veikt informācijas apmaiņu ar citām datoru tīklam pievienotajām ierīcēm) un kodiem, tāpēc ka tīklu kodi ir ietverti mezglos, kas var atjaunot instrukcijas un atrast jaunus veidus kā turpināt darboties. Tātad tikai fiziska iejaukšanās savienojuma punktu iznīcināšanas procesā var likvidēt tīklu.⁷

Kopsakarība starp procesiem un mediju tīklu pieaugošo nozīmi sniedz iespēju jauna tipa sabiedrības veidošanai. Labākais nosaukums šim tipam ir „tīkla sabiedrība”. 20.gadsimta laikā tā ir aizvietojuši citu tipa sabiedrību - „masu sabiedrību”. Tā ir aptuvena tipoloģija, kas neko nepaskaidro, lai gan sevī ietver daudzus fenomenus. Tie ir aprakstoši termini, kas summē vispārējo vēsturisko attīstību.⁸

Pamatelementi tīkla sabiedrībai nav tik ļoti paši tīkli, bet gan indivīdi, mājsaimniecības, grupas un organizācijas, kas ir savienotas savā starpā ar šo tīklu palīdzību. Arvien vairāk tie rada formu un organizāciju, nekā modernas sabiedrības saturu. Pieaugošā tīklu nozīme modernajā sabiedrībā ir izteikta sociālo un mediju tīklu izplešanās atbalstā. Komunikāciju seju – pret – seju ir aizstājusi vai papildinājusi pastarpinātā komunikācija. Interpersonālie un masu komunikācijas mediji tiek izmantoti šim mērķim. Informācijas un komunikācijas tehnoloģiju attīstība sniedz jaunu impulsu daudzveidībai. Piemēram, komunikācijas formas starp interpersonālo un masu komunikāciju pieaug, veicinot tā saucamās virtuālās kopienas.⁹ Virtuālās kopienas ir iespēja cilvēkiem daudz īsākā laika posmā sazināties ar līdzīgi domājošiem cilvēkiem, veidot diskusijas, izteikt savu viedokli un uzzināt citu diskusijās iesaistīto pilsoņu viedokli.

21.gadsimts ir ieviesis konstruktīvas izmaiņas komunikācijas jomā, kurā tehnoloģijām, informācijas ātrai apmaiņai un sabiedrības aktīvai pozīcijai ir nozīmīga loma kara reproducēšanā masu medijos. Interaktīvās tehnoloģijas tādas kā Internets, mobilās tehnoloģijas un interaktīvā televīzija piedāvā jaunas iespējas ziņu veidošanā gan indivīdiem, gan profesionāļiem.

Datoru tīkli sniedz cilvēkiem izdevību izplatīt ziņojumus visā pasaulē, kas paplašina cilvēku komunikācijas iespējas. Neviens cits medijs nevar sevī apvienot laiku un attālumu. Papildu tam, datoriem ir iespēja uzkrāt un atjaunot informācijas apmaiņu komunikācijas procesa laikā. Tā rezultātā, internets sniedz iespēju cilvēkiem uzkrāt, atjaunot un dalīties ar

⁷ Castells, M. (2004). *The Network Society. A Cross – cultural perspective*. P.5–6.

⁸ Dijk, J. (2001). *The Network Society*. P.23.

⁹ Ibid. P.24.

informāciju nepārtraukti pasaules līmenī.¹⁰ Iespēja komunicēt ar vien vispusīgāk, izmantojot dažādus tehnoloģiju risinājumus un to sniegtās iespējas, cilvēkiem liek ar vien vairāk pievērsties dažāda veida interaktīvām diskusijām, informācijas apmaiņai, izklaidei utml.

Jans van Daiks (*Jan van Dijk*) norāda, ka tradicionālā sabiedrība ir balstīta uz savstarpēji tiešu mijiedarbību starp cilvēkiem, kas dzīvo tuvu viens otram. Modernā sabiedrība arvien vairāk sāk izplesties gan laikā, gan telpā. Laika barjeras tiek pārvarētas robežu un tradīciju izplatību dēļ. Informācija tiek glabāta, lai to varētu izmantot vēlāk vai nodot nākamajām paaudzēm. Telpas barjeras tiek pārvarētas ar to, ka palielinās komunikācijas un transportlīdzekļu pieaugošā izplatība.¹¹ Daži zinātnieki izceļ faktu, ka ātra un lēta pieeja informācijai internetā veicina pilsoņu aktivitāti. Citi fokusējas uz iespēju Internetā apvienot indivīdus vienkopus un palīdzēt tiem pārvarēt ģeogrāfiskās un citas robežas. Galu galā diskusijas tīklā var veicināt ekonomiskas nevienlīdzības. Utopiskas un šausminošas vīzijas dominē interneta kā publiskās sfēras solījumu vērtēšanā.¹²

Digitālie tīkli ir globāli, tiem nav kapacitātes robežu, lai rekonfigurētu paši sevi. Līdz ar to sociāla struktūra, kuras infrastruktūra ir balstīta uz digitāliem tīkliem, pēc definīcijas ir globāla. Tīkla sabiedrība ir globāla sabiedrība. Lai gan tas nenozīmē, ka cilvēki visur ir iekļauti šajos tīklos. Tomēr šie procesi, kas notiek dominējošās sociālās struktūras globālajos tīklos, visus ietekmē. Tas ir tāpēc, ka pamata aktivitātēs, kas iezīmē un kontrolē cilvēku dzīves uz visas planētas, tiek organizētas šajos globālajos tīklos: finanšu tirgi; starptautiskā ražošana, tās vadīšana un preču un pakalpojumu distribūcija; augsti kvalificēts darbaspēks; zinātne un tehnoloģijas; komunikāciju mediji, kultūra, māksla, sports; starptautiskās institūcijas pārvalda globālo ekonomiku un starpvaldību attiecības; reliģija; noziedzīgā ekonomika; un NVO (Nevalstiskās organizācijas), kas aizstāv jaunās, globālās sabiedrības tiesības un vērtības.¹³

Jaunais cilvēku stāvoklis tīkla sabiedrības laikmetā šķiet daudz dinamiskāks kā tas ir bijis iepriekš. Cilvēki pastāvīgi pārvietojas dažādos tīmekļos, līdz ar to tie nekad nepaliek nemainīgi. Tīkla sabiedrībā ikviens ir savienots ar visiem caur stingriem vai brīvākiem, bet īslaicīgas saskarsmes blīviem tīkliem, un šādi tīkli ir iespējami un paplašināmi caur jauniem mediju kanāliem, piemēram, Internets.¹⁴ Internets nodrošina sabiedrībā informācijas apmaiņu neierobežotos daudzumos, un viens no tīkla sabiedrības radītajiem fenomeniem ir tīkla

¹⁰ Barnes, B. S. (2003). *Computer – Mediated Communication. Human – to – Human Communication Across the Internet*. Boston: Allyn and Bacon. P. 28.

¹¹ Dijk, J. (2001). *The Network Society*. P.20.

¹² Papacharissi, Z. (2002). The virtual sphere. *New Media & Society*, 4(1), 12.

¹³ Castells, M. (2004). *The Network Society. A Cross – cultural perspective*. P.22.

¹⁴ Deuze, M. (2007). *Media Work*. Oxford: Blackwell Publishing. P. 17.

žurnālistika, kas ir ieņēmusi svarīgu vietu starp pārējiem tradicionālajiem žurnālistikas veidiem – radio, presi un televīziju.

1.2. Tīkla žurnālistika

Ceturtā tipa žurnālistika – tīkla žurnālistika. Tā atrodas turpat līdzās pārējiem trīs žurnālistikas paveidiem: drukātā preses, televīzija un radio. Ir noteiktas četras pazīmes, kas raksturo tīkla žurnālistiku:

- Interaktivitāte tiek galvenokārt uzskatīta kā raksturīgākā tiešsaistes vides iezīme. Tā var izpausties dažādos veidos un neskaitāmos interaktivitātes līmeņos (pat ikona „atpakaļ” Interneta mājas lapās ir kā piemērs, kas parāda kā lietotājam tiek piedāvāts interaktīvs veids navigācijai).
- Hipertekstualitāte attiecas uz specifisku tīmekļa žurnālistikas veidu – informācija par informāciju. Hipertekstu un hipersaišu fenomens var tikt aplūkots jau sākot ar pasaules tīmekļa rašanos (www), turpretim žurnālisti tiešsaistē var izmantot šo raksturīgo pazīmi, lai nodrošinātu oriģinālo ziņu saturu, piemēram, ar hipersaitēm uz oriģināliem dokumentiem, tādiem kā preses relīzes un atsauksmes, kas varētu sevī ietvert arī saites uz plusiem un mīnusiem aktuālajos jautājumos, saites uz citām saitēm ar informāciju un materiālu izlasi ziņu arhīvos.
- Trešā tīkla žurnālistikas pazīme ir multimedialisms. Tīkla žurnālistikas kontekstā multimedialisms ir tradicionālo mediju konverģence – attēls, teksts, skaņa – vienā ziņojumā vienlaikus. Pasaules tīmeklis piedāvā individuāliem lietotājiem iespēju izvēlēties starp ziņojuma attiecīgajiem elementiem un piedāvā žurnālistiem šos elementus izmantot: katrai ziņai var būt savs rakurss, atšķirīgs veids kā tā tiek pasniegta; digitālais naratīvs sniedz iespēju izmantot vairāk kā vienu formātu vienlaicīgai ziņu atspoguļošanai.
- Ceturtā un pēdējā tīkla žurnālistikas īpašība ir operativitāte. Tas nozīmē, ka informācija var tikt patērēta uzreiz, piemēram, radio un televīzija vai arī var tikt patērēta vēlāk - tas ir raksturīgi drukātajiem medijiem. Taču tradicionālie faktori komunikācijā, tādi kā laiks, periodiskums un aktualitāte, kļūst mazāk svarīgi vai kļūst par individuālas izvēles jautājumu.¹⁵

Interneta žurnālistikas iezīmes – interaktivitāte, personalizācija un konverģence (saplūšana) – tiek uzskatīti par sākuma punktiem jebkurai tiešsaistes ziņu mājas lapai vai ziņai. Tiešsaistes žurnālistu problēma ir izprast auditoriju – it īpaši tāpēc, ka pašlaik ir

¹⁵ Baroel, J. L. H. (2002). The Internet, Journalism and Public Communication Polices. *Gazette*, 64 (5), 504–505.

pieejams liels daudzums dažādas informācijas un ziņas un tās visas lielākoties ir bezmaksas. Internets piedāvā lielu skaitu interaktīvu rīku, lai palīdzētu žurnālistiem komunicēt ar lasītājiem / Interneta lietotājiem: tiešās e-pastu saites, elektroniskā ziņojuma dēļa sistēmas, tērzēšana, tiešsaistes interaktīvie jautājumi un atvērtā balsojuma forumi, ar kuru palīdzību tiek noskaidroti viedokļi, diskusiju grupas utt.¹⁶ Marks Deuze (*Mark Deuze*) uzsver Interneta nozīmi žurnālistikā: tas izjauc tradicionālos ziņu žurnālistikas un informācijas pasniegšanas sabiedrībai konceptus.¹⁷ Internetam – it īpaši grafiskai mijiedarbībai un pasaules tīmeklim – ir nozīmīga ietekme visos pasaules informācijas sabiedrības līmeņos.¹⁸ Internets un tā apkārtējās tehnoloģijas uztur publiskās sfēras atdzīvošanos, tomēr daži jauno tehnoloģiju aspekti vienlaicīgi samazina un palielina šo potenciālu. Pirmkārt, datu uzglabāšanas un iegūšanas iespējas interneta bāzes tehnoloģijās papildina politisko diskusiju ar informāciju, kas savādāk nebūtu pieejama. Tajā pašā laikā informācijas piekļuves nevienlīdzība un jauno mediju rakstība kompromitē virtuālās sfēras raksturojumu. Otrkārt, interneta tehnoloģijas veicina diskusijas starp cilvēkiem dažādās zemeslodes pusēs, bet tajā pašā laikā bieži vien tikai daļēji atspoguļo politisko diskursu. Treškārt, ņemot vērā globālā kapitālisma iezīmes, ir iespējams, ka Interneta bāzes tehnoloģijas piemērosies pašreizējai politiskajai kultūrai, nevis radīs jaunas. Internets un tam piesaistītās tehnoloģijas ir radījušas jaunu publisko sfēru, kas ir orientēta uz politiskām diskusijām; vai šī sabiedriskā telpa pāries sabiedriskajā sfērā nav atkarīgs no pašām tehnoloģijām.¹⁹

1.3. Publiskā sfēra

Publiskā sfēra ir kā metafora, kas tiek lietota, lai aprakstītu virtuālo telpu, kurā cilvēki var savā starpā mijiedarboties. Alans Makkī (*Alan McKee*) skaidro, ka publiskā sfēra ir vieta, kur vienkopus ir cilvēku sarunas, idejas un uzskati. Tā ir virtuāla telpa, kur vienas valsts iedzīvotāji apmainās ar idejām un diskutē par dažādiem tematiem, lai sasniegtu vienotu viedokli par visiem interesējošiem tematiem. Tā ir vieta, kur informācija, idejas un debates cirkulē sabiedrībā un kur var tikt noformulēts politiskais viedoklis. Ikviens publiskajā telpā var uzzināt par notiekošo sabiedrībā un aktuālajiem sociālajiem, kultūras un politiskajiem tematiem.²⁰ Peters Dālgrens (*Peter Dahlgren*) norāda, ka uz masu balstītas demokrātijas attīstība Rietumos vēsturiski laika ziņā sakrita ar masu mediju parādīšanos kā dominējošo

¹⁶ Deuze, M. (1999). Journalism and the Web: An Analysis of Skills and Standards in an Online Environment. *International Communication Gazette*, 61(5), 382.

¹⁷ Ibid. P.385.

¹⁸ Deuze, M. (2003). The Web and its Journalisms: Considering the Consequences of Different Types of Newsmedia Online. *New Media & Society*, 5(2), 203.

¹⁹ Papacharissi, Z. (2002). The virtual sphere. *New Media & Society*, 4(1), 9.

²⁰ McKee, A. (2005). *The Public Sphere: An Introduction*. Cambridge: Cambridge University Press. P. 4 - 5.

institūciju publiskajā sfērā. P. Dālgrens par publisko sfēru raksta, ka tas ir koncepts, kas mūsdienu sabiedrības kontekstā norāda uz jautājumiem kā un kādā mērā masu mediji, īpaši žurnālistika, var palīdzēt pilsoņiem uzzināt par pasauli, apsvērt savu reakciju un sasniegt informētus lēmumus par to, kādu rīcības gaitu pieņemt.²¹ Publiskās sfēras koncepts var tikt lietots ļoti plašā manierē, piemēram, kā sinonīmu sabiedrības viedokļa vai masu mediju procesam. Lai gan to ir attīstījis Jurgens Hābermas (*Jürgen Habermas*), šajā pretenciozajā apgalvojumā tomēr publiskā sfēra ir jāsaprot kā analītiska kategorija, konceptuāla iekārta, kura, norādot uz specifiskiem sociāliem fenomeniem, var palīdzēt to analizēt un izpētīt fenomenu.²² Publiskā sfēra kā termins ir noderīgs, jo tas liek domāt par lomu, kādu indivīdi varētu spēlēt kultūras, politikas, kā arī valsts veidošanā.²³ Tīklu sabiedrība un publiskā sfēra ir kā raksturojošie elementi interneta komunikācijas attīstībai, līdz ar to lasītāju atsauksmju analīze pie rakstiem par Irākas karu veikta balsoties uz J. van Daika, M. Kastellsa un M. Deuzes teorijām.

Rabia Karakais Polats (*Rabia Karakaya Polat*) akcentē trīs ļoti nozīmīgas publiskās sfēras iezīmes. Pirmkārt, publiskai sfērai ir jābūt vienādi pieejamai un atvērtai pret visiem. Ikvienam ir jābūt iespējai būt publiskās sfēras pārstāvim un piedalīties pārrunās tā, lai tiktu nodrošināta uzskatu dažādība. Tikai šādā veidā var tikt nodrošināta godīga un demokrātiski pārstāvēta prakse. Otrkārt, publiskās sfēras ietvaros racionāla harmonija tiek sasniegta racionāli kritisku debašu rezultātā, kas ir brīvas no vērtību vērtējuma. Ideālajā gadījumā publiskā sfēra vieno cilvēkus tā, lai tie varētu vienoties šādās racionāli kritiskās debatēs. Publiskā sfēra ir komunikācijas arēna, kur kopība, vienotība un sapratne tiek veicināta. Treškārt, publiskai sfērai ir jābūt neatkarīgai no valdības un komercijas interesēm un varas.²⁴ A. Makkī norāda, ka publiskā sfēra ir ļoti svarīga demokrātiskas sabiedrības daļa. Feodālā sabiedrībā nav nepieciešams veids, kā uzzināt parasto iedzīvotāju domas, jo monarham nav nepieciešamības tās zināt: viņi paši pieņem visus lēmumus ar padomnieku palīdzību. Bet sabiedrībai, kurā vēlas, lai visi pārstāvji būtu brīvi un lai pret tiem izturas vienlīdzīgi un taisnīgi, ir nepieciešama funkcionējoša publiskā sfēra, lai nodrošinātu, ka to pārstāvju viedokļi un idejas veicina galvenās vienošanās formēšanos. Pastāv arī absolūtas domstarpības attieksmē starp komentētājiem, lai mainītu publiskās sfēras būtību Rietumu sabiedrībā.²⁵ Internets ir mainījis publiskās sfēras būtību Rietumu demokrātijā. Tas ir atdzīvinājis

²¹ Dahlgren, P., Sparks, C. (1997). *Communication and Citizenship: Journalism and the Public Sphere*. London: Routledge. P.1.

²² Ibid. P.2.

²³ McKee, A. (2005). *The Public Sphere: An Introduction*. P.10.

²⁴ Polat, R. K. (2005). The Internet and Political Participation: Exploring the Explanatory Links. *European Journal of Communication*. 20 (4), 449.

²⁵ McKee, A. (2005). *The Public Sphere: An Introduction*. P.16.

tradicionālos sabiedrības pamatslāņus, lai tie iesaistīties politiskās diskusijās. Bet vēl svarīgāk ir tas, ka Internets ir kļuvis par iemeslu nozīmīgām politiskām pārdomām.²⁶

1.4. Interneta nozīme sabiedrībā

Globālā līmenī trešās tūkstošgades dominējošā tehnoloģija neapšaubāmi ir Internets. Vai nu „tīkls” tiek uzskatīts par jaunu veidu vai kā platformu veco un jauno mediju satura saplūšanai, jāatzīst, ka šī transformācija, kuras pamatā ir Interneta pielietojums plašā sabiedrībā, ir atstājusi lielu iespaidu. Internets ir pirmais elektroniskais līdzeklis, kas demokrātisks tādā ziņā, ka ikviens, kam ir pieeja tīklam, ir spējīgs radīt materiālu auditorijas patēriņam starptautiskā mērogā. Tīkla būtība to pasargā no tiešas valdības kontroles.²⁷

Tīklu tehnoloģiskā infrastruktūra ietekmē sabiedrības sociālo struktūru. Tāpat svarīgs ir pretējais arguments: daļēji sociālā struktūra ietekmē tīklu tehnoloģiskās infrastruktūras dizainu un pielietojumu. Ražošanas, izplatīšanas un patērēšanas mūsdienu globalizācija ir gan nevienmērīgs, gan kombinēts attīstības process. Mūsdienās informācijas procesa izplatība ir globāla.²⁸

Masu mediji ir svarīgi socializācijas pārstāvji, jo tie reproducē dominējošās (arī citas) sociālās normas, pārliecības, diskursus, ideoloģijas un vērtības. Lai gan reizēm mediju saturs var būt ar izteiktu mērķi izglītot vai piekrāpt auditorijas pārstāvjus, tomēr pārsvarā normu, pārliecību, diskursu, ideoloģiju un vērtību pārsūtīšana notiek pēc neapzinātas manieres.²⁹ Mediju saturs kalpo kā svarīgs sociālo nozīmju avots. Masu mediji ir iesaistīti realitātes sociālajā konstruēšanā auditorijas pārstāvjiem, sniedzot tiem izpratni, lai gan limitētu, gan par sasniedzamākiem un saprotamākiem, gan par mazāk zināmiem sociāliem kontekstiem. Masu mediju industrija informē un izklaidē mediju auditoriju. Nozīmīgs skaits cilvēku savu brīvo laiku patērē, lai iegūtu informāciju vai izklaidētos ar masu mediju palīdzību, un masu mediju saturs pats par sevi spēlē svarīgu lomu ikdienas sarunās un sabiedrības locekļu savstarpējā mijiedarbībā. Masu mediju saturs rada un veicina zināšanu diskursus vai formas, kas sniedz cilvēkiem informāciju par plašāku sociālo pasauli.³⁰ Līdz ar Interneta parādīšanos veidojas ar vien jauni veidi informācijas iegūšanai daudz īsākā laika posmā un iegūtais informācijas apjoms ir daudzas reizes lielāks nekā jebkad iepriekš cilvēkiem tas ir bijis pieejams. Interneta sniegtās iespējas informācijas izplatīšanā nodrošina arī plašāku sabiedrības locekļu mijiedarbību un savstarpēju reflektēšanu.

²⁶ McKee, A. (2005). *The Public Sphere: An Introduction*. P.172.

²⁷ Day, L. A. (2007). Regulatory Challenges. In: *Exploring Electronic Media. Chronicles and Challenges*. Oxford: Blackwell Publishing. P. 238.

²⁸ Dijk, J. (2001). *The Network Society*. P.142-143.

²⁹ Devereux, E. (2007). *Understanding the Media*. 2nd ed .London: Sage Publications Ltd. P. 15.

³⁰ Ibid . P.15–16.

Šobrīd miljoniem cilvēku ir pašiem savas mājas lapas Internetā, kur tie var publicēt informāciju, sarunāties publiskajā sfērā tāpat kā masu medijos. Un no postmodernisma perspektīvas, tas, ko šie cilvēki saka, kultūra, ko tie producē, var radīt politiskas pārmaiņas (gan kultūras, gan tradicionālajā izpratnē).³¹ Publiska diskusija par sabiedrībā aktuālām problēmām jau pati par sevi ir devums politiskajam procesam. Cilvēki diskutē par problēmām, lai izprastu kāda ir viņu vadošā pozīcija – sabiedrības viedoklis. Kad tas ir noskaidrots, sabiedrība ir spējīga mainīt savu uzvedību – izmainās sabiedrības noskaņojums, pieņemtās uzvedības standarti vai likumdošana.³² Pippa Noriss (*Pippa Norris*) uzsver, jo sabiedrība ir izglītotāka, jo tā ir spējīgāka izmantot sarežģītākus ziņu avotus un politisko partiju vēstījumus, lai atrastu informāciju, kas tai ir nepieciešama, lai veiktu praktiskas politiskās izvēles.³³

Interneta sociālajai pusei piemīt arī negatīvās īpašības, un tās nav grūti atrast. Hovards Reingolds (*Howard Rheingold*) uzskata, ka relatīvajai mediju anonimitātei, kur neviens nevar redzēt otra seju vai dzirdēt otra balsi, piemīt neapkarojama funkcija divos virzienos – cilvēki, kurus iespējams nekad nesadzirdēs mutiskās sarunās, var jēgpilni darboties līdzī un izpausties, kā arī cilvēki, kuri parasti nav rupji, var tīmeklī kļūt biedējoši aizskaroši. Internets ir pasaules lielākais informācijas, maldināšanas un dezinformācijas, kopienu un personību iznīcināšanas avots, līdz ar to ir jābūt ļoti uzmanīgam, lai atlasītu no lielā informācijas daudzuma sev nepieciešamo.³⁴

Masu medijus rada vieni, bet citi tos kritizē globalizācijas veicināšanā, kas noved pie iejaukšanās individuālajā etniskumā un nacionālajās tradīcijās. Lai gan daudzi cilvēki uzskata, ka Internets veicina globalizāciju, citi uzskata, ka notiek pretējais. Pastāv uzskats, ka Internets sniedz iespēju individuālām kultūrām vairāk izpausties un sevi parādīt pasaulei. Globalizācija iejaucas individuālo kultūru paradumos un tikumos, kas veicina globalizācijas polemisko efektu medijos.³⁵

Tehnokrātiskajā pieejā centrā tiek izvirzīts Internets, kas maina ikdienas dzīvi, nodrošina lielākas darba iespējas, veicina izglītību un stiprina kopienas. Būtiskākie faktori, lai šīs iespējas nodrošinātu, ir pieejamība, saturs un lietotāju kompetence.³⁶ A. Makkī uzskata, ka Internets vairāk ir jauniešu medijs, proporcionāli viņi internetu kā mediju lieto daudz vairāk;

³¹ McKee, A. (2005). *The Public Sphere: An Introduction*. P.188.

³² Ibid. P.197.

³³ Norris, P. (2000). *A Virtuous Circle. Political Communications in Postindustrial Societies*. Cambridge: Cambridge University Press. P.17.

³⁴ Rheingold, H. (1999). *Community Development In The Cybersociety of the Future*. Retrieved December 5, 2007 from <http://www.partnerships.org.uk/bol/howard.htm>

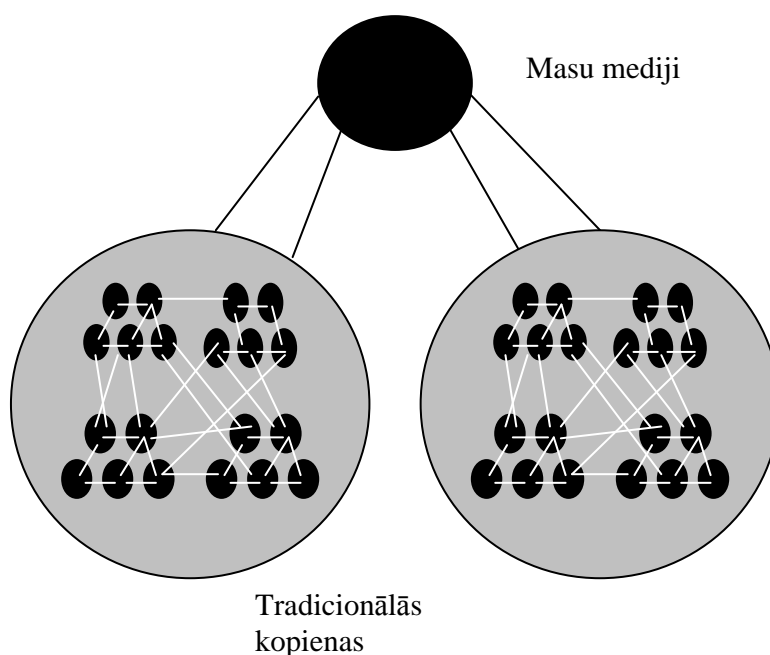
³⁵ Shedletsky, L. J., Aitken, J. E. (2004). *Human Communication on the Internet*. Boston: Pearson Education, Inc. P. 36.

³⁶ Brikše, I. (2006). Informācijas vide: teorētiskās pieejas un skaidrojumi. Grām: *Informācijas vide Latvijā: 21.gadsimta sākums*. Rīga: Zinātne. 21.lpp.

un tas ir kļuvis par nopietnu sastāvdaļu politikas kultūrā, anti - globalizācijas kustībās un kultūru sajaukumā.³⁷ Garijs Krūgs (*Gary Krug*) norāda, ka patreizējā politiskā skatuve ir tīmeklī, un tā ir moderna vai postmoderna. Individīdi vai mazas grupas publicē savas domas, ziņu apkopojumus, rakstus blogos un tīmekļa lapās, nevis uz papīra. Tomēr būtiska atšķirība starp modernajām un vēsturiskajām pieredzēm ir tā, ka šī brīža praksē izmanto esošo valodu un diskusijas, kas rada opozicionāra un graužoša rakstura lasāmvielu no dominējošiem rakstiem avīzēs un televīzijas.³⁸

Virtuālās kopienas ir cilvēku grupas, kas nav saistītas laikā, telpā vai kādos fiziskos vai materiālos apstākļos. Grupas ir radītas elektroniskā vidē ar starp komunikācijas palīdzību. Organiskās kopienas ir saistītas laikā, telpā un dabiskajā vidē. Tās ir pārsvarā balstītas uz seja – pret – seju komunikāciju. Katrai kopienai ir sava noteikta struktūra un aktivitātes, sociālā organizācija, valoda un mijiedarbības veidi, kā arī kultūra un identitāte.

Organiskās grupas (kaimiņi, kvartāls, ģimene, darba vieta) ir relatīvi stabilas vienības ar mazām īsām un dublējošām komunikācijas līnijām un kopējām aktivitātēm (sk. 1.1.att.).

1.1.att. Masu sabiedrības struktūra

Virtuālās grupas ir brīvas cilvēku uzņemšanai, kas var pievienoties jebkurā brīdī. Piemēram, atstāt grupu internetā ir pavisam vienkārši un daudzi to var nemaz nepamanīt.

³⁷ McKee, A. (2005). *The Public Sphere: An Introduction*. P.185.

³⁸ Krug, G. (2005). *Communication, Technology and Cultural Change*. London: Thousand Oaks: Sage Publications. P.205.

Virtuālās sabiedrības sastāv no cilvēkiem, kuriem ir kopīgas intereses vai aktivitātes. Tāpēc tās tiek sauktas par interešu grupām.³⁹ Virtuālās grupu sociālās organizācijas nav ierobežotas noteiktā laikā, telpā un materiālā vidē. Tīkla komunikācijas un virtuālo grupu saturu lielā mērā nosaka organiskā grupa, ar kuru tas ir pazīstams. Cilvēki, kad tie atrodas Internetā un piedalās virtuālās grupās, ņem līdzi realitāti, ko tie zina, kā bagāžu. Cilvēku sastāvs lielākoties formējas no to fiziskās un garīgās kondīcijas un apkārtējās vides. Elektroniska diskusija un mijiedarbība pieprasa vairāk organizētības un koordinēšanu nekā diskusija seju – pret – seju.⁴⁰

Interneta rašanās kā jauns komunikācijas veids tiek asociēts ar konfliktējošām pretenzijām par jaunu struktūru rašanos sociālajā mijiedarbībā. No vienas puses virtuālo kopienu rašanās, jo īpaši tās, kas veidojušās Internetā, tiek interpretētas kā vēsturiska sadalīšanās procesa kulminācija starp lokalitāti un sabiedriskumu sabiedrības veidošanā: jauni, atsevišķi sociālo attīstību ritmi kā aizvietojums teritoriāli ierobežotām cilvēku attiecībām. No otras puses Interneta kritiķi un mediju reportāžas reizēm paļaujoties uz akadēmisko zinātnieku pētījumiem argumentē, ka Interneta izplatība veicina sociālo izolāciju, sabiedrisko komunikāciju un ģimenes dzīves sabrukumu, kad anonīmi indivīdi praktizē nejaušu komunicēšanu, atstājot novārtā reālās dzīves mijiedarbību, kas vērsta vienam pret otru.⁴¹ Tomass Hillanns Ēriksens (*Thomas Hylland Eriksen*) uzkaista informācijas sabiedrības laikmetam, kas, viņaprāt, aizsākās 1991.gadā un turpinās arī 21.gasimtā sākumā, raksturīgās iezīmes, starp kurām ir arī uzskats, ka nacionālā identitāte ļoti daudziem cilvēkiem kļūst mazsvarīga, jo globalizācijas laikmetā attālums vairs neko neizsaka informācijas un resursu ieguvē; citiem vārdiem sakot, vietai nav nozīmes un tā neko nemaina.⁴²

1.5. Laiks un telpa

Viens no visabstraktākajiem un vadošajiem vēsturiskajiem procesiem ir laika – telpas attālums. Entonijšs Gidenss (*Anthony Giddens*) izmanto šo terminu, lai parādītu, cik svarīgs ir laiks un telpa kā dimensijas jebkurā sabiedrībā. Ar globālā tīmekļa parādīšanos katrā mājā (Rietumu sabiedrībā), laika un telpas attāluma process samazina savas robežas, vismaz Rietumu sabiedrībā. Tehnoloģiskās potenciālās iespējas sniedz cilvēkiem izdevību savienot laiku un telpu, tādā veidā veicinot iespēju cilvēkiem būt daudz selektīvākiem attiecībā uz laika un telpas izvēli nekā jebkad iepriekš.⁴³

³⁹ Dijk, J. (2001). *The Network Society*. P.159-160.

⁴⁰ Ibid.

⁴¹ Castells, M. (2003). *The Internet Galaxy*. New York: Oxford. P. 116.

⁴² Ēriksens, T. H. (2001). *Mirkļa tirānija. Straujš un gauss laiks informācijas sabiedrībā*. Rīga: Norden AB. 46.lpp.

⁴³ Dijk, J. (2001). *The Network Society*. P.155.

S. Barnes norāda, ka digitalizācija sniedz iespēju datoru tīklos savienot laiku un telpu. Komunikāciju mediji rada ietekmi, kas akcentē telpas vai laika ideju: „Komunikācijas medijiem piemīt liela ietekme uz zināšanu izplatīšanu gan laikā, gan telpā un rodas nepieciešamība izprast pazīmes, lai apzinātos tā ietekmi uz kultūru.”⁴⁴ Pēkšņums, laika un telpas ierobežojumu likvidācija, nevis tukša un pasīva telpa, bet aktīva rūme – šo uzskaitījumu varētu turpināt un turpināt: ir tie laika un telpas raksturojumi, kas nāk no tālas antīkas senatnes un tiek izmantoti, lai runātu par mūsdienu norisēm.⁴⁵

Interneta laikmets tiek atzīts kā ģeogrāfisko robežu beigas. Patiesībā, Internetam ir sava ģeogrāfija, kas sastāv no tīkliem un mezgliem, kas pārstrādā informācijas plūsmu, kura tiek radīta un apstrādāta dažādās vietās. Vienība ir tīkls, tātad dažādu tīklu arhitektūra un dinamika ir nozīmes un funkcijas avots katrai no vietām. No tā izrietošās plūsmas telpa ir jaunas formas telpa, informācijas laikmeta raksturīga pazīme, bet tā nav bezvietīga: tā savieno dažādas vietas ar telekomunikāciju tīklu un datorizētām transportācijas sistēmām. Tā pārdefinē attālumu, bet neizslēdz ģeogrāfiju. Jaunas teritoriālās konfigurācijas rodas no vienlaicīgi pastāvošiem koncentrācijas procesiem, decentralizāciju un savienojumu, nerimstoši darbojoties globālās informācijas plūsmas mainīgajā ģeogrāfijā.⁴⁶

Ātrums un attāluma izzušana pasteidzināja informācijas materializēšanos.⁴⁷ Jauno mediju ģeogrāfiskās un demogrāfiskās iespējas ir ļoti lielas. Visa pasaule var tikt nākotnē savienota ar telekomunikācijām, datoru tīkliem un translācijām. Pašlaik katra valsts un arī gandrīz katrs reģions jau ir savienots ar tiem, pirmkārt, jau ar telefonu palīdzību un Internetu. Ātrums, kas pārvar lielus komunikācijas attālumus ir viena no spēcīgākajām jauno mediju īpašībām.⁴⁸ Globālās telekomunikācijas un komunikācijas, kas balstītas uz satelītsakariem, ir acumirkļīgas un nav piesaistītas vienai noteiktai vietai. Visi punkti, kas ir saistīti tīmeklī, realitātē vienlaikus atrodas vienā vietā, visur un nekur.⁴⁹

Entonijs Makgrū (*Anthony McGrew*) globalizāciju raksturo ar piecām galvenajām tai piemītošajām īpašībām. Tā ir pasaules kārtība, kurā tiek dalītas vērtības, procesi un struktūras:

- nācijas un kultūras kļūst daudz atvērtākas viena otras ietekmei;
- pastāv cilvēku identitātes un dažādības atšķirīgu grupu, etniskuma un reliģijas plurālisma atdzīšana;

⁴⁴ Barnes, S. B. (2002). Computer – Mediated – Communication. Computer – Mediated Communication. Human – to – Human Communication Across the Internet. P.30.

⁴⁵ Rubene, M. (2006). Laiks un telpa: jauni aspekti mainīgajā informācijas vidē. Grām: *Informācijas vide Latvijā: 21.gadsimta sākums*. Rīga: Zinātne. 47.lpp.

⁴⁶ Castells, M. (2003). *The Internet Galaxy*. P. 207.

⁴⁷ Bards, A., Sēderkvists, J. (2005). *Netokrātija*. Rīga: Jumava. 57.lpp.

⁴⁸ Dijk, J. (2001). *The Network Society*. P.117.

⁴⁹ Ēriksens, T. H. (2001). *Mirkļa tirānija. Straujš un gauss laiks informācijas sabiedrībā*. 74.lpp.

- cilvēki ar dažādiem ideoloģiskiem uzskatiem un vērtībām spēj sadarboties un konkurēt, bet viņu ideoloģija nekļūst dominējoša citu starpā;
- globālā civilizācija kļūst unikāla ar holistisku jēgu, kamēr savā būtībā tiek saglabāts plurālisms un neviendabīgums;
- aizvien vairāk vērtības tiek uzskatītas kā sadalītas par spīti to dažādām interpretācijām, piemēram, atklātība, cilvēktiesības, brīvība un demokrātija.

Pirmo reizi cilvēces vēsturē un ar nozīmīgām politiskām un tehnoloģiskām izmaiņām cilvēkiem ir iespēja izjust īstu laiku ar ikdienas globāliem notikumiem, kur globāla sadarbība ir vairāk horizontāla nekā vertikāla veida. Tāpēc pašlaik ir redzama vienas vienotas pasaules civilizācijas rašanās iespējamība ar lielu dažādību esošajās kultūrās un savstarpēju pakļaušanos starp pretstatiem. Tā būtu civilizācija, kuras individualitāte veidotos no tolerances un attieksmēm pret atšķirīgo līdz ar dažādām kopīgām vērtībām, kuras funkcijas būtu saliedēt civilizāciju.⁵⁰

Ātrums un attāluma izzušana pasteidzināja informācijas materializēšanos. Telegrāfs ieviesa informācijas pārraidi lielā attālumā, un sekas tam bija tādas, ka mūsdienās lielākā uzmanība tika veltīta pārraidei un ātrumam, kamēr citi aspekti – piemēram, interpretācija, konteksts un izpratne – palika neievēroti. Ātri pārraidāma informācija kļuva par vērtību kā tādu, neraugoties uz to, ko tā nozīmēja un kam bija izmantojama.

Taču fakts, ka tehnoloģijas atrisina vienu problēmu, nenozīmē, ka izzūd vai kļūst mazāk nopietnas visas blakus problēmas. Apgūt informācijas pārraidīšanu no liela attāluma nenozīmē, ka cilvēki zina, kā attiecīgajā kontekstā informāciju interpretēt un saprast. Dažas lietas vienkārši atiet jaunās paradigmas ēnā. Katra problēma, ko atrisinājusi kāda tehnoloģija, rada vismaz vienu jaunu problēmu. Mēdz domāt, ka kustība ir progress, taču par kustību vienmēr ir jāmaksā. Šķiet, ka elektroniskā informācija kļūst par izolētu parādību – kā indivīda kliezieni, kam trūkst atbalsta, - arvien fragmentārākā pasaulē.⁵¹ T. H. Ēriksens norāda, ka ātrums rada nepieciešamību pēc vēl lielāka ātruma. Pamazām palielinoties datortīklu ātrumam, pie tā pierod tā, ka Interneta gaidīšanas laiks kļūst ļoti īss. Tomēr Interneta lietotāji nebūs apmierināti, ka tīmekļa lapas neparādās mirklī, kad tiek nospiests taustiņš. Šodien nav pieņemams gaidīt piecas sekundes, tāpat kā pagājušā gadā.⁵² Nepieciešamība pēc ātruma tiek noteikta ekonomikas (peļņas maksimums), organizāciju (efektivitāte) un patēriņa (tūlītēja nepieciešamību apmierināšana) motīvu vadīta.⁵³ T. H. Ēriksens savā grāmatā „Mirkļa tirānija”

⁵⁰ McGrew, A. (2006). A Global Society? In: *Modernity: an Introduction to Modern Societies*. Oxford: Blackwell Publishing. P. 481.

⁵¹ Bards, A., Sēderkvists, J. (2005). *Netokrātija*. 57.lpp.

⁵² Ēriksens, T. H. (2001). *Mirkļa tirānija. Straujš un gauss laiks informācijas sabiedrībā*. 97.lpp.

⁵³ Dijk, J. (2001). *The Network Society*. P.176.

norāda uz vienu no jauno tehnoloģiju raksturojošākajām iezīmēm – ātrumu – tā ir narkotika, kas izraisa atkarību, ātrums iespaido gan stilu, gan sintaksi. To var attiecināt gan uz e-pasta vēstulēm, komentāriem ziņu mājas lapās utt. Tāpat ātrums iespaido lēnīgā laika plūdumu, kā arī viņš uzsver, ka ātrums ir lipīgs, tas iespaido cilvēkus un tam ir nelabvēlīgas blakusparādības. Tieši ātrums valda pār visu, un, ja par to nevar lemt, tad tas noslāpē pretestību brīvai kustībai telpā. T. H. Ēriksens uzsver arī to, ka ātrums noved pie vienkāršošanas un rada konveijera efektu, kā arī izraisa precizitātes zudumu.⁵⁴ Cilvēki vairs tik ļoti nesatraucas par iespējamām kļūdām, jo vairāk paļaujas uz tehnoloģijām un iepriekš izstrādātām programmām. Līdzīgi to var attiecināt arī uz valodas stilu, kāds tiek izmantots neoficiālās sarakstēs, atsauksmēs utml.

⁵⁴ Ēriksens, T. H. (2001). *Mirkļa tirānija. Straujš un gauss laiks informācijas sabiedrībā*. 83.–89.lpp

2. JAUNIE MEDIJI

2.1. Jauno mediju sociālpsiholoģiskie aspekti

Socializācija ir sociālo mijiedarbību process, ar kura palīdzību cilvēki iemanto savu personību un apzinās savas sabiedrības dzīvesveidu. Šis ir nozīmīgākais posms starp indivīdu un sabiedrību – tik svarīgs posms, ka nedz indivīds, nedz sabiedrība bez tā nespētu pastāvēt. Socializācija rada iespēju indivīdiem iemācīties normas, vērtības, valodas, iemaņas, ticību un citus rīcības modeļus, kas ir nepieciešami sabiedriskajai dzīvei. Sociālā mijiedarbība notiek atkarībā no kultūras normām un vērtībām, par kurām tiek runāts. Socializācijas saturs un personību tipi, kas tiek visvairāk apbrīnoti, tādēļ atšķiras viens no otra dažādās sabiedrībās. Pastāv raksturīgas personības īpatnības ikvienā sabiedrībā – modeļi, kas ir kopīgas sociālās mijiedarbības rezultāts unikālā kultūrā. Tomēr katrā sabiedrībā ikviena persona ir atšķirīga, un šīs atšķirības lielākoties ir socializācijas produkts.⁵⁵

Saruna ir svarīgākais modelis sociālajā psiholoģijā. Var apsvērt, kādā komunikācijas pakāpē ir pastarpināta saruna – vai tā ir dabiski izveidota vai tehniski realizēta. Šeit sūtītājs un saņēmējs abi ir cilvēki, kas komunicē ar tehnisku iekārtu starpniecību. Pastāv jautājums, cik daudz laika tiks atvēlēts dabiskai komunikācijai un sarunām, kas radušās šīs komunikācijas ietvaros. Tas ir atkarīgs no medija (pārraidīšanas un saņemšanas), ziņojuma tipa (attēli, skaņas, teksts, dati) un sociālā vai pielietojuma konteksta (darbs, izglītība, izklaide). Lielākoties visi jauno mediju pētījumi sociālpsiholoģijā ir par sekām, ko rada lietoto kanālu un ziņojumu producēšanas atšķirības, kas notiek grupu un pāru savstarpējās sarunās. Tiek izdalīti pieci aspekti, kas nosaka sekas:

- tehnisks spiediens virtuālas sarunas laikā;
- virtuālas sarunas paplašināšanās un ierobežojumi;
- virtuālas sarunas koordinēšana;
- līdzdalība un ietekme uz virtuālu sarunu;
- virtuālas sarunas standarti.⁵⁶

Datori tiek lietoti kā metafora (tēls), lai aprakstītu cilvēka prātu. Terminiem, kas iegūti no avota, piemēram, tādi kā informācija, procesors un atmiņa, ir galvenā loma datoru valodas žargonā.⁵⁷

Internets ir ticis pieņemts sociālajā praksē visā tā dažādībā, lai arī šai asignēšanai ir savi specifiski efekti, kas ir attiecināmi uz pašu sociālo praksi. Lomu spēle un identitātes

⁵⁵ Robertson, I. (1987). *Sociology*. 3rd ed. New York,: Worth Publishers. P. 115-116.

⁵⁶ Dijk, J. (2001). *The Network Society*. P.206-207.

⁵⁷ Ibid. P.197.

veidošana kā pamats Interneta attiecībām ir tikai maza daļa no Internetā balstītā sabiedriskuma, un šāda veida prakse ir ļoti lielā mērā izplatīta pusaudžu vidū. Pusaudži ir cilvēki, kas savas identitātes meklējumu procesā un eksperimentēšanā, mēģinot izprast, kas viņi ir patiesībā vai kas viņi vēlētos būt, tādejādi piedāvājot aizraujošu izpētes lauku, lai saprastu identitātes konstruēšanu un eksperimentēšanu.⁵⁸ Komunikācijas procesa daļu tehniskā starpniecība izsauc sekojošas iespējas paplašināties jaunajos medijos:

- komunikācijas partneriem nav nepieciešamība vienlaicīgi atrasties vienā vietā;
- viņiem nav nepieciešamība komunicēt vienlaicīgi;
- datori vai mediji var daļēji vai pilnībā aizstāt cilvēkus kā sarunas partnerus;
- domāšanas process, kas ir nepieciešams, lai veiktu sarunas, var tikt aizvietots (daļēji) ar informāciju analizējošām ierīcēm.⁵⁹

Salīdzinot ar komunikāciju seja – pret – seju, katrs jauns medijs uzliek savus ierobežojumus komunikācijas kanāliem. Neverbālas komunikācijas veidi, it īpaši ķermeņa valoda ir ierobežota visvairāk. Šis veids ir iespējams tikai videokonferencēs un videotelefonos, limitētā vai pārveidotā formā. Šeit kinētiska komunikācija ir ļoti ierobežota.⁶⁰

Virtuālā telpa veicina diskusijas, jo viens no tās lielākajiem plusiem bieži vien ir pastāvošā diskusiju dalībnieku anonimitāte. Līdz ar to, ka daudzos Interneta portālos var pievienot atsauksmes bez savas identitātes uzrādīšanas, pastāv lielāks gan potenciālo, gan esošo diskusiju dalībnieku skaits, kā arī tie atklāj daudz vairāk savus uzskatus un viedokļus par konkrēto situāciju vai notikumu sabiedriskajā telpā.

Informācijas plūsmas pētniecību ietekmē dažādi faktori, viens no tiem ir komunikācijas un informācijas tehnoloģiju progresējošā attīstība, tehnoloģiju pielietojuma ietekme uz informācijas un komunikācijas dabu, apjomu un saturu.

Informācijas vides analīze var būt arī viens no veidiem, kā (a) atpazīt tās parādības, kas iezīmētu jaunas un būtiskas pārmaiņas sabiedrības attīstībā; (b) identificēt pārmaiņu veidus, raksturojumus un salīdzināt tos ar iepriekšējo pieredzi (piemēram, daudzi datoratkarības cēloņi būtu saprotami, izmantojot televīzijas atkarības pētījumus, interneta pievilcības fenomenus var skaidrot arī ar preses, radio un televīzijas lietojuma un efektu teorijām u.c.) un (c) sniegt sabiedrībai priekšstatu par tās eksistences svarīgu jomu, kuras attīstība ir būtisks nosacījums gan indivīdu, gan visas sabiedrības ilgtspējībā mūsdienu pasaulē.⁶¹

⁵⁸ Castells, M. (2003). *The Internet Galaxy*. P. 118.

⁵⁹ Dijk, J. (2001). *The Network Society*. P.207-208.

⁶⁰ Ibid. P.208.

⁶¹ Brikše, I. (2006). Informācijas vide: teorētiskās pieejas un skaidrojumi. Grām: *Informācijas vide Latvijā: 21.gadsimta sākums*. 8.lpp.

Informācijas sabiedrībā komunikācija var notikt tikai sistēmā ar atgriezenisko saiti. Vecās vienvirziena komunikācijas kļūs par muzeju retumiem. Pati komunikācijas koncepcija paredz ne tikai saņēmēju, bet arī vairāk vai mazāk kvalitatīvu atbildi, kas atgriežas pie sākotnējā sūtītāja un funkcionē kā ienākošie dati rotējošā atgriezeniskās saites procesā.⁶² Tīkla sabiedrībā un Interneta izmantošanā tā ir viena no raksturīgākajām iezīmēm – iespēja saņemt atgriezenisko saiti, uzzināt sabiedrības viedokli un reakciju. Protams, tas nebūs visas sabiedrības viedoklis, jo nevar precīzi noteikt, cik liela daļa no informācijas saņēmējiem / lasītājiem reaģē uz konkrēto situāciju, problēmu vai rakstu, cik liela sabiedrības daļa izlasa vai iedziļinās konkrētajā problemātikā, bet savu viedokli tomēr publiski neizsaka, un cik liela daļa konkrētajā situācijā paliek neieinteresēta un publiskās diskusijās neiesaistās vai nereaģē uz konkrēto problemātiku.

Latvijas Universitātes sociālo zinātņu profesore Inta Brikše uzsver, ka indivīda kā aktora lomas pieaugums informācijas vidē ir daudznozīmīga parādība, kur katru izpausmi var pavadīt kāda atruna par nosacījumiem un sekām. Indivīdu iespējas un brīvības palielinās, ja vien cilvēkiem ir pietiekamas zināšanas un prasmes šīs iespējas un brīvības izmantot. Indivīdi ar savu līdzdalību bagātina un dažādo informācijas vides saturu, bet tajā pašā laikā – vairojas arī nekvalitatīva un nerelevanta informācija. Mazākumam ir reālas iespējas pietiekami plaši publiskot savus uzskatus, lai tie tiktu uztverti citās sabiedrības grupās, bet šī komunikācija bieži vien raksturojama kā agresīva un radikāla, tāpēc veicina nevis sabiedrības grupu koorientāciju, bet gan opozicionārismu.⁶³ I. Brikše savā rakstā min arī faktu, ka būtiskākās pārmaiņas, ko nesušas informācijas un komunikācijas tehnoloģijas, ir komunikatoru kā aktoru, kas līdzdarbojas publiskajā komunikācijā, spektra paplašināšanās, skaita palielināšanās un reālās komunikācijas brīvības pieaugums. Bet šo “vienību” saistība / nesaistība tīklos ir viens no informācijas vides kvalitātes pamatkritērijiem.⁶⁴ Kristofers Meijs (*Christopher May*) norāda, ka informācijas sabiedrībā ikviens ir individuāls savienojuma punkts plašajā sociālajā tīklā, apvienojoties dažādās sistēmās dažādu iemeslu dēļ. Tādēļ, lai arī daudzi pētnieki diskutē par jaunu kopienu iespējamību, pastāv arī pieņēmums, ka ikviens indivīds piederēs vairākām dažādām grupām, lai arī beigās nevienu no tām neizvēlēšies kā izšķirošo politiskajai piederībai. Līdz ar to kopienu izplatīšanās var pastāvēt līdzās agresīvam individuālismam. Vai šie procesi veicina demokrātiju, vēl nav skaidrs, bet skaidrs ir tas, ka šīs izmaiņas ir revolucionāras.⁶⁵

⁶² Bards, A., Sēderkvists, J. (2005). *Netokrātija*. 133.lpp.

⁶³ Brikše, I. (2006). Informācijas vide: teorētiskās pieejas un skaidrojumi. Grām: *Informācijas vide Latvijā: 21.gadsimta sākums*. 24.lpp.

⁶⁴ Turpat. 21.lpp.

⁶⁵ May, C. (2002). *The Information Society. A Sceptical View*. Oxford: Blackwell Publishing. P.85.

Internets kā komunikācijas telpa virtuālajā vidē sniedz ikvienam tā lietotājam iespēju iesaistīties jebkāda veida diskusijās, kļūt par virtuālo kopienu dalībniekiem, izteikt savu viedokli, kā arī sniegt jauna tipa informāciju diskusiju dalībniekiem un interesentiem. Tādā veidā tiek radīts jauns informatīvs saturs, kas var turpināt veicināt lasītāju dalību, aktivitāti un ieinteresētību diskusiju attīstīšanā. Un katru jaunu lasītāju atsaukumi var uztvert un pētīt kā unikālu informācijas vienību, kas papildina jau esošās.

Internets un tam saistītās tehnoloģijas ir radījis jaunu publisko telpu politiskām diskusijām. Publiskā telpa veicina, bet negarantē kulturāli nogurušās publiskās sfēras atjaunošanu. Lēta, ātra un piemērota pieeja vairāk informācijai vēl negarantē to, ka visi sabiedrības locekļi kļūs informētāki un ar lielāku vēlmi piedalīties politiskās diskusijās. Lielāka dalība politiskās diskusijās palīdz, bet nenodrošina veselīgāku demokrātiju.⁶⁶ Tomēr interneta patērētājs nav uzskatāms par pasīvu notikumu vērotāju, viņu var uzskatīt par aktīvu komunikatoru, kurš sniedz atgriezenisko saiti un izplata informāciju. Tā ir Interneta lietotāju iesaistīšanās informatīvās vides veidošanā, kas nodrošina jaunu saturu – tekstus, attēlus, video materiālus utt.

Paplašinājušās plaisas starp politiķiem, žurnālistiem un sabiedrību netiks samazinātas, ja vien iesaistītās puses vien nevēlētos to izmainīt. Tomēr cilvēki, kuri nekad nesanāks kopā, lai apspriestu politiskus jautājumus vidē, kas nav virtuāla, to var izdarīt tīklā, un tas ir ļoti svarīgi. Fakts, ka cilvēki ar dažādu kultūras izcelsmi, no dažādiem štatiem vai pat valstīm iesaistās virtuālās politiskās diskusijās, saglabā tehnoloģiju galveno būtību.⁶⁷

Z. Papačarisi norāda, ka Interneta utopiskie uzskati attēlo pasauli, kurā datoru mediēta politiska komunikācija veicina auglīgas demokrātijas saknes un cilvēkus visā pasaulē satuvina. Ģeogrāfiskās robežas ir pārvarētas un var tikt veicināta „utopijas paplašināšanās”. Tajā pašā laikā tiešsaistes anonimitāte izsvītro reālās dzīves identitātes un palielina brīvu un atvērtu komunikāciju, tādā veidā veicinot vēl vairāk informatīvu ideju apmaiņu.⁶⁸ Pašlaik tiek sniegta iespēja novērot strauju tehnoloģiju maldināšanas, divkosības un uzraudzības veidošanos, ne tikai kā draudi no ārpuses, bet kā veids, lai aizsargātu indivīda aktivitātes tīmeklī vai arī transformējot citas interpersonālās pasaules pārveidošanas daļas elektroniskā formātā. Tādā veidā rodas sava veida digitālā pretruna: tas, ko indivīds dara tīmeklī, ir viņa paša privāta lieta, un, ja tas ir privāts, tas nozīmē, ka arī pieņemams. Tīmekļa dzīve veidojas no personiskajām attiecībām ar tā brīža izmantotajām formām. Nav svarīgi, ka desmitiem tūkstošu citu cilvēku iespējams skatās to pašu Interneta mājas lapu, piedalās tajā pašā

⁶⁶ Papacharissi, Z. (2002). The virtual sphere. *New Media & Society*, 4(1), 22.

⁶⁷ Ibid. P.23.

⁶⁸ Papacharissi, Z. (2004). Democracy online: civility, politeness, and the democratic potential of online political discussion groups. *New Media & Society*, 6(2), 267.

diskusijā blogā vai tērzēšanas sadaļā; personai rodas iespaids, ka šajā mijiedarbībā indivīds izolēts no citu fiziskās klātbūtnes un līdz ar to šis informācijas apmaiņas process ir personīgs un privāts. Šī brīža pieredze rada katru iejaukšanos vai novērošanu par iejaukšanos vientulībā.⁶⁹

2.2. Jaunie mediji un jauno mediju tehnoloģijas

Jaunie mediji: pēdējā laikā ieviestas sistēmas (pēdējo 10 – 15 gadu laikā), lai sniegtu auditorijām informācijas saturu. Šie mediji radikāli atšķiras no tradicionālajiem medijiem dažādos aspektos: pieeja ir lēta, praktizējošo skaits ir limitēts, ģeogrāfiskās robežas nav barjera, komunikācija ir divvirzienu process, auditorijai ir plašās iespējas pašai izvēlēties kad un ko no piedāvātā satura patērēt.

Jauno mediju tehnoloģijas: tās ir tehnoloģijas, kas tiek izmantotas, lai radītu, piegādātu un patērētu mediju saturu. Tas īpaši attiecas uz digitālajiem medijiem, piemēram, digitālais satelīts, ar Internetu aprīkoti datori, MP3 atskaņotāji utt.⁷⁰

M. Kastellss uzsver, ka tehnoloģijas, kas tiek uztvertas kā materiāla kultūra, ir sociālās struktūras un sociālo pārmaiņu fundamentāla dimensija.⁷¹ Tāpat M. Kastellss izvirza trīs galvenās iezīmes, kas raksturo tehnoloģijas:

- to paplašināšanās gan pārstrādes, gan komunikācijas iespējas to apjomā, sarežģītībā un ātrumā;
- to spēja pārkombinēt digitalizācijas pamatos un atkārtot komunikāciju;
- to izplatīšanās elastīgums caur interaktīviem un digitāliem tīkliem.⁷²

Pētniece Zizī Papačariši (*Zizi Papacharissi*) akcentē to, ka jaunās tehnoloģijas nodrošina informāciju un instrumentus, kas var paplašināt sabiedrības nozīmi sociālajā un politiskajā arēnā. Tiešsaistes politisko grupu straujā attīstībā un aktivitātes noteikti atspoguļo politiskos paradumus Internetā.⁷³ Datori, iespējams vairāk kā citi izgudrojumi, ir kļuvuši par 21.gadsimta sākuma simbolu tehnoloģiskajam progresam. Tie ir kļuvuši par dominējošiem praktiski visās ikdienas dzīves nozarēs. Dators šobrīd dominē gandrīz visās dzīves jomās, un jo izteikti sociālo zinātņu pētījumos. Gan internets, gan pasaules tīmeklis (World Wide Web) ar vien vairāk kļūst par pētījumu avotiem.⁷⁴

J. van Daiks norāda jauno mediju raksturīgākās iezīmes un to izraisītos fenomenus:

⁶⁹ Krug, G. (2005). *Communication, Technology and Cultural Change*. London: Thousand Oaks: Sage Publications. P.194.

⁷⁰ Breen, M. J. (2007). *Mass Media and New Technologies*. In: Devereux, E. (2007). *Media Studies*. London: Sage Publications Ltd. P.55.

⁷¹ Castells, M. (2004). *The Network Society. A Cross – cultural perspective*. P.8.

⁷² Ibid. P.9.

⁷³ Papacharissi, Z. (2002). The virtual sphere. *New Media & Society*, 4(1), 10.

⁷⁴ Sullivan, T. J. (2001). *Methods of Social Research*. Orlando: Harcourt Collage Publishers. P. 26.

1. Kopumā jaunie mediji ir dārgāki par vecajiem, tāpēc, ka tie daudz straujāk noveco un papildu programmatūras ir jāiegādājas visu laiku.
2. Vecie mediji nepazūd: jaunie mediji tiek lietoti vienlaicīgi izmantojot arī vecos, veidojot kopīgu efektu uz izdevumiem.
3. Multivides attīstība izraisa nepieciešamību pēc interaktīviem audiovizuāliem servisiem, pieprasot lielāku kapacitāti un izdevumus par tiesībām uz intelektuālu īpašumu.
4. Optimālā jauno mediju izmantošana nozīmē būt pietiekami motivētam un zinošam informācijas meklēšanā, iespējams, ka šīs spējas ir visnevienlīdzīgāk izplatītas starp iedzīvotājiem.
5. Jaunie mediji ir īpaši piemēroti, lai meklētu un atrastu specializētu informāciju, un visvairāk ieinteresēti šajā informācijā ir tie, kas jau ir „labi informēti”.
6. Saskaņā ar daudziem novērotājiem, pārāk maz uzmanības tiek pievērsts lietotāju vajadzībām, lai attīstītu un plānotu jaunus medijus; tas visvairāk attiecas uz komunikācijas vajadzībām zemākajām klasēm, sievietēm un etniskajām minoritātēm.
7. Galvenā veco mediju – televīzijas un telefonu – izplatīšanās notika spēcīga ekonomikas uzplaukuma un ienākumu nostiprināšanās un izlīdzināšanās periodā. Ar jaunajiem medijiem sabiedrība tika iepazīstināta relatīvā ekonomikas stagnācijas periodā, laikā, kad palielinās sociālās un kulturālās atšķirības, kā arī palielinās ienākumu nevienlīdzība lielākajā daļā pasaules valstu.⁷⁵

Viens no fundamentālajiem jēdzieniem, runājot par informācijas tīkliem, ir caurspīdīgums: tīkls kā caurredzama, dzidra un līdz ar to vienlīdzīga un demokrātiska sistēma. Caurspīdīguma principa pamats ir tas, ka visiem tīkla locekļiem ir pieejama visa svarīgākā informācija un viņi, kad vien to vēlas, var piedalīties iekšējās debatēs. Ikviens var izteikt savu viedokli un komentārus, ikviens var piedalīties lēmuma pieņemšanā.⁷⁶ Tādā veidā ar jauno mediju tehnoloģiju pastarpinātu izmantošanu tiek nodrošināta agrāk nepastāvošs komunikācijas veids.

Interneta ietekme uz moderno kultūru nepakļauj sevi vieglai savu efektu pārbaudei un izpētei.

A. Gidenss uzskata, ka ir vairākas, iezīmes, kas liecina par to, ka tuvojas jauns laikmets. Dažas no šīm iezīmēm ir ļoti satraucošas:

- sociālai transformācijai piemīt centrifugālas tendences un traucējošs raksturs;

⁷⁵ Dijk, J. (2001). *The Network Society*. P.150-151.

⁷⁶ Bards, A., Sēderkvists, J. (2005). *Netokrātija*. 126.lpp.

- fragmentārās pieredzes dēļ cilvēki ir kļuvuši izkliedēti un atsvešināti;
- cilvēki jūtas bezspēcīgi globalizācijas tendenču dēļ;
- ikdienas dzīves jēga ir iztukšota abstraktu sistēmu iejaukšanās dēļ;
- koordinētas politiskās saistības tiek aizkavētas izkliedēto prioritāšu dēļ.⁷⁷

Mediju atbildība sabiedrības informācijas vides veidošanā mūsdienās ne tikai nesamazinās, bet gluži pretēji – pieaug. Informācijas videi, arvien vairāk un vairāk paplašinoties pēc aktoru un informācijas resursu skaita, veidiem un izvēļu iespējām, vienlaicīgi samazinās tās drošticamība. Tāpēc medijiem, kas uzņēmušies publisko komunikatoru funkcijas, tās publiski deklarējuši un vairāk vai mazāk skaidri pozicionējuši savas orientācijas kultūrā un politikā, jākalpo par sabiedrības, tās kopienas un arī indivīdu realizēto un gaidīto vērtību korelācijas telpu.⁷⁸

2.3. Ziņu mājas lapas

Ziņas internetā ir salīdzinoši jauns fenomēns žurnālistikas vēsturē. Dekādi atpakaļ laikraksti un ziņu izplatītāji tikai sāka pētīt satura tūlītējas piegādes iespējas lasītājiem, ko spēj nodrošināt pasaules tīmeklis (world wide web). Pašlaik tūkstošiem avīžu, televīzijas un radio stacijas, žurnāli un citi izdevumi ir izveidojuši sev Interneta versijas, un miljoniem pasaules tīmekļa lietotāju lasa ziņas Internetā katru dienu.⁷⁹ Avīžu dizains internetā ir radīts, lai ar pievilcīgu imidžu palielinātu lasītāju skaitu. Daudz kas no ziņu satura ir tāds pats kā drukātajās publikācijās.⁸⁰

Sjūzena B. Barnes (Susan B. Barnes) akcentē to, ka laikrakstu, radio staciju un televīzijas kanālu mājas lapas ir radītas, lai izplatītu ziņu saturu, nodrošinātu ar lokālo, reģionālo, nacionālo un starptautisko informāciju vai tiek koncentrētas uz specifiskiem tematiem, piemēram, tehnoloģiju ziņas, biržu ziņojumi un izklaides ziņas. Ziņu mājas lapas bieži vien nodrošina Interneta apmeklētājiem diskusiju iespējas, lai tie varētu apmainīties ar komentāriem un idejām.⁸¹

Konverģence sniedz auditorijai plašākas iespējas, bet tehnoloģijas arī sniedz žurnālistiem vairāk brīvības, lai izklāstītu ziņas dažādos veidos. Lai gan definīcijas pašlaik par konverģenci ir visdažādākās, lielākā daļa autoru tomēr piekrīt, ka tā savieno vienkopus dažādus multimediju risinājumus (tekstu, audio un video satura sajaukums, lai pārraidītu

⁷⁷ Giddens, A. (1990). *The Consequences of Modernity*. Cambridge: Polity Press. P. 150.

⁷⁸ Brikše, I. (2006). Informācijas vide: teorētiskās pieejas un skaidrojumi. Grām: *Informācijas vide Latvijā: 21. gadsimta sākums*. 25.lpp

⁷⁹ Dimitrova, D. V., Neznanski, M. (2006). Online Journalism and the War in Cyberspace: A Comparison Between U.S. and International Newspapers. *Journal of Computer Mediated Communication*, 12 (1), 248.

⁸⁰ Barnes, B. S. (2003). *Computer – Mediated Communication. Human – to – Human Communication Across the Internet*. P. 76.

⁸¹ Ibid. P. 79.

informāciju) tiešsaistes ziņu laukā.⁸² Tiešsaistes ziņām ir potenciāls ne tikai piedāvāt lasītājiem visaptverošu ziņu klāstu, bet arī tās sniedz iespēju pašiem aktīvi piedalīties ikdienas žurnālistikā.⁸³ Jaunās tehnoloģijas piedāvā plašas iespējas arhivēt, meklēt, pārspriest, dalīties un savienot informāciju ar saitēm, kas transformē žurnālistiku lielā, jaunā fenomenā.⁸⁴ Lai varētu izmantot visas tehnoloģiju iespējas to piedāvātajā daudzveidībā, tiešsaistes ziņu lapām jārada pēc iespējas vairāk oriģinālas informācijas, labākas interaktivitātes iespējas lasītājiem un peļņu nesošus biznesa modeļus.⁸⁵ Tiešsaistes žurnālistiem ir jāpieņem lēmumi par to, kuras mediju formas vai formāti labāk pozicionē konkrētas ziņas (multimediālisms), jāapsver iespējas, lai sabiedrība varētu labāk sniegt atgriezenisko saiti un savstarpēji mijiedarboties (interaktivitāte), un jāpārdomā veidi, kā savienot esošo ziņu ar citām ziņām, arhīviem, resursiem un kā to virzīt caur hipersaitēm (hipertekstualitāte).⁸⁶ Potenciālā teksta, attēlu un skaņas integrācija vienotā sistēmā, mijiedarbojoties no dažādām vietām izvēlētajā laikā, globālajā tīmeklī pie brīvi un finansiāli pieejamiem nosacījumiem fundamentāli maina komunikācijas raksturu. Savukārt komunikācija noteikti izmaina kultūru.⁸⁷

2.4. Interneta kultūra

Tīkla etiķete ir termins, kas tiek lietots, lai aprakstītu vispāratzītus ieradumus komunikācijai tiešsaistē un socializācijas standartus, kas attiecas uz tiešsaistes vidi.⁸⁸ Tīkla etiķeti un tās principus var attiecināt arī uz valodas stilu un sintaksi Interneta vidē.

J. van Daiks uzsver, ka jaunie mediji ļoti ietekmē arī valodu. Viens no iemesliem šai vajadzībai ir tas, ka gandrīz visi signāli virtuālo grupu komunikācijā ir ierobežoti noteiktā tipa verbālā izpausmē (teksti monitorā). Verbālās un neverbālās komunikācijas potenciāls virtuālās grupās tiek zaudēts. Tādēļ ar nodomu tas tiek kompensēts ar mākslīgu paravalodu, piemēram, „smaidiņi” (emociju apliecinājums ar klaviatūras palīdzību, piemēram, ☺) un asinhrons interakcijas veids (automātiskais atbildēšanas veids).⁸⁹ Ir simtiem šādu simbolu un tie ir kļuvuši par integrētām sastāvdaļām ziņu grupās un e-pastu sarakstēs. Šie simboli ir kļuvuši par ikdienas realitāti lielam skaitam Interneta lietotāju – un šī ir auditorija, ko

⁸² Dimitrova, D. V., Neznanski, M. (2006). Online Journalism and the War in Cyberspace: A Comparison Between U.S. and International Newspapers. *Journal of Computer Mediated Communication*, 12 (1), 253.

⁸³ Robinson, S. (2006). Journalism and the internet. *New Media & Society*, 8 (5), 843.

⁸⁴ Ibid. P.844-855.

⁸⁵ Ibid. 844.

⁸⁶ Deuze, M. (2003). The Web and its Journalisms: Considering the Consequences of Different Types of Newsmedia Online. *New Media & Society*, 5(2), 206.

⁸⁷ Castells, M. (2000). *The Rise of the Network Society*. 2nd ed. Oxford: Blackwell Publishing. P.356.

⁸⁸ Mann, C., Stewart, F. (2000). *Internet Communication and Qualitative Research*. Thousand Oaks: Sage Publications. P.14.

⁸⁹ Dijk, J. (2001). *The Network Society*. P.160.

tiešsaistes žurnālisti cenšas uzrunāt.⁹⁰ Kādreizējie lēnie Interneta sakari, ne pārāk ātrā rakstīšanas spēja noveda pie vēlmes saīsināt nosūtāmo informāciju, tāpēc arī izveidojušies dažādi Internetā lietojamie saīsinājumi.⁹¹

Manuels Kastellss (*Manuel Castells*) Interneta kultūru raksturo četros struktūras līmeņos: tehno – meritokrātijas kultūra, hakeru kultūra, virtuālā komunitārisma kultūra un privātā kultūra. Kopā tā veicina brīvības ideoloģiju, kas izpaužas Interneta pasaulē. Šie kultūras līmeņi nav izvietoti hierarhiski: tehno – meritokrātijas kultūra kļūst atkarīga no hakeru kultūras – tā veido noteikumus un paradumus tīklā tehnoloģiskos projektos. Virtuālā komunitārisma kultūra rada sociālās dimensijas tehnoloģiskajām daļām, veidojot Internetu kā mediju, kur pastāv selektīva sociālā mijiedarbība un simboliskā piederība. Privātā kultūra izplata Internetā paradumus visos sabiedrības domēnos saistībā ar naudas pelnīšanu.⁹²

Mūsdienu kultūrā masu komunikācija ir aizvietojuši interpersonālo komunikāciju kā metodi, lai izveidotu sociālos konceptus un attieksmes. Lai gan masu komunikācijā ir ekonomiski izdevīgi izplatīt ziņojumus lielām auditorijām, komunikācija ciešās grupās ir daudz efektīvāka, lai ietekmētu attieksmi un izturēšanos.⁹³

Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas ir atvērušas lielu skaitu komunikācijas kanālu, kas šķērso nacionālās robežas un veido milzum lielu skaitu jaunu attēlu un jaunu kultūru ieradumus, kas pārvietojas ļoti ātri, pat tad, ja pastāv nozīmīga atšķirība informācijas blīvumā un ātrumam dažādās pasaules vietās.⁹⁴ Virtuālās sabiedrības locekļiem parasti ir kopīga tikai viena lieta: interese, kas tos ir savedusi kopā. Viņi ir heterogēni it visā citā. Organiskās sabiedrībās cilvēkiem ir kopīgas dažādas intereses, kas veido šo grupu par relatīvi homogēnu. Tas nodrošina organiskai sabiedrībai lielāku iespēju veidot un uzturēt savu kultūru un identitāti, nekā tas ir virtuālajām kopienām.⁹⁵

⁹⁰ Deuze, M. (1999). Journalism and the Web: An Analysis of Skills and Standards in an Online Environment. *International Communication Gazette*, 61(5), 381.

⁹¹ Kraulis, J., Ločmelis, J. (2004). *Komunikāciju leksikons*. Rīga: Jumava. 200.lpp.

⁹² Castells, M. (2003). *The Internet Galaxy*. P. 37.

⁹³ Barnes, B. S. (2003). *Computer – Mediated Communication. Human – to – Human Communication Across the Internet*. P. 74-75.

⁹⁴ Tubella, I. (2004). Television, the internet, and the construction of identity. In: *The Network Society. A Cross – cultural perspective*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing Ltd. P.385.

⁹⁵ Dijk, J. (2001). *The Network Society*. P.160.

METODOLOĢIJA

3. KONTENTANALĪZE

Kontentanalīze ir viena no biežāk izmantotajām pētniecības metodoloģijām, ko savā darbā pielieto mediju un komunikāciju zinātņu pētnieki. Kontentanalīze ir pētījuma tehnika komunikācijas satura sistemātiskai klasifikācijai un aprakstīšanai, parasti balsoties uz iepriekš noteiktām kategorijām.⁹⁶

Kontentanalīze, kā arī vēsturiski salīdzinošie pētījumi un statistikas datu analīze pieskaitāma tā sauktajām “neuzbāzīgajām” metodēm (*unobtrusive methods*), kuru priekšrocība ir saistāma ar pētniecisku tehniku, kas neiejaucas un ir nereaktīva attiecībā uz pētāmo objektu. Tādejādi tiek samazinātas kļūdas, kas var rasties, ja pētāmais fenomens, piemēram, uzvedības subjekts apzinās zinātniskās novērošanas faktu, reaģē uz sev piešķirto lomu vai to ietekmē eksperimenta veicējs vai intervētājs. Vēbers definējis kontentanalīzi kā pētniecības metodi, kas izmanto procedūru kopumu, lai izdarītu drošus slēdzienus (spriedumus) par tekstu. Šie spriedumi var būt par ziņas sūtītājiem, pašu ziņu vai tās auditoriju.⁹⁷

Balstoties uz kontentanalīzes pētniecības metodēm, pētījumā veikta Interneta portāla Delfi lasītāju atsauksmju atlase pie rakstiem par karu Irākā laika posmā no Irākas kara sākuma, 20.marta 2003.gadā līdz tā paša gada 20. maijam. Līdz ar to tika aptverts divu mēnešu ilgs laika posms, kurā tika atlasītas, grupētas pēc noteiktas klasifikācijas un analizētas pēc kvalitatīvās induktīvās analīzes metodes lasītāju atsauksmes. Pēc to klasifikācijas noteiktās grupās un vēstījuma zemteksta noteikšanas tika veikti secinājumi ziņu sūtītāju atsauksmju izplatītākajiem principiem Irākas kara sākuma rakstu komentēšanā un pievienotajām ziņām.

3.1. Kontentanalīzes izmantošana

Mūsdienās kontentanalīzi galvenokārt izmanto masu komunikācijas, PR un reklāmas speciālisti, lai:

- aprakstītu komunikācijas saturu, tā dinamiku, attīstības virzienus, noskaidrojot, kas, kā un kam ir ziņots;
- pārbaudītu raksturojošās hipotēzes;
- salīdzinātu mediju saturu ar realitāti;

⁹⁶ Berger, A. (2000). *Media and Communication. Research Methods*. Thousand Oaks: Sage Publications, Inc. P.173.

⁹⁷ Šulmane, I. (2001). *Masu komunikācijas kontentanalīze*. Latvijas mediju analīze (Daudzveidība III). Rīga: LU Komunikācijas studiju nodaļa, 2001. 7.lpp.

- pētītu sabiedrisku grupu, institūciju, indivīdu tēlu, psiholoģisko stāvokli medijos;
- atklātu internacionālās atšķirības komunikācijas saturā;
- identificētu komunikatora raksturlielumus un mērķus;
- izdarītu pieņēmumus par komunikācijas mērķi, jautājot, kāpēc kaut kas tiek ziņots;
- novērtētu komunikācijas efektus (kā sākuma posms mediju pētīšanā).⁹⁸

Sistemātiskums un objektivitāte ir tās pazīmes, kas kontentanalīzi atšķir no citiem satura analīzes veidiem. Kontentanalīzi raksturojošie faktori: kvantitatīva, fragmentāra, sistemātiska, vispārinoša, objektīva.

Kontentanalīzi lieto tad,

- ja vajadzīga precizitāte un objektivitāte;
- ja analizējamais materiāls ir apjomā liels un vienveidīgs;
- ja tekstā meklējamas acīm redzamās nozīmes (manifest meaning).⁹⁹

3.2. Kvantitatīvā kontentanalīze

Kvantitatīvās analīzes mērķis ir radīt „atslēgas kategorijām” aprēķinus un daudzuma vai citu mainīgo lielumu mērījumus. Tas ir skaitlisks process.¹⁰⁰ Kvantitatīvajā pētniecībā ir nepieciešams, ka izskatīšanai paredzētie mainīgie lielumi tiek izmērīti. Šī forma ir ieinteresēta jautājumos, cik bieži mainīgais lielums ir klātesošs un visbiežāk cipari tiek izmantoti, lai šo daudzumu darītu zināmu. Kvalitatīvai metodei ir noteiktas priekšrocības. Viena no tām – cipari sniedz lielāku precizitāti rezultātu apkopošanā. Otra priekšrocība kvantitatīvajai metodei pieļauj matemātisko analīžu metožu izmantošanu. Matemātikas nozarei ir ļoti liela nozīme masu mediju pētījumu veikšanā.¹⁰¹

3.3. Kvalitatīvā kontentanalīze

Kvalitatīvās analīzes mērķis ir noteikt stāstījuma nozīmi, iedziļināties tā saturā. Šī iemesla dēļ analīze ir saturā balstīta.¹⁰² Ir iespējams veikt kvalitatīvu pētījumu bez jebkādu datu vākšanas. Tas var notikt tad, ja nepieciešamais stāstījums jau eksistē. Viens no visiespējamākajiem šāda pētījuma veikšanas veidiem ir izmantot jau iepriekš uzrakstītos

⁹⁸ Šulmane, I. (2001). *Masu komunikācijas kontentanalīze*. Latvijas mediju analīze (Daudzveidība III). Rīga: LU Komunikācijas studiju nodaļa, 2001. 8.lpp.

⁹⁹ Šulmane, I. (2001). *Masu komunikācijas kontentanalīze*. Latvijas mediju analīze (Daudzveidība III). Rīga: LU Komunikācijas studiju nodaļa, 2001. 8.lpp.

¹⁰⁰ Neuendorf, K. A. (2002). *The Content Analysis*. Thousand Oaks: Sage Publications. P.14.

¹⁰¹ Wimmer, D. R., Dominick, J. R. (1994). *Mass Media Research*. 4th ed. Belmont: Wadsworth Publishing Company. P. 47.

¹⁰² Kroplijs, A., Raščevska, M. (2004). *Kvalitatīvās pētniecības metodes sociālajās zinātnēs*. Rīga: Raka. 84.lpp.

publiski pieejamos kāda cilvēka apgalvojumus par viņa iespaidiem vai pārdzīvojumiem.¹⁰³ Samērā nesen radās papildu iespējas datu vākšanā – internets. Pieeju respondentam Internetā nevar nosaukt par pilnīgi tiešu vai pilnīgi netiešu, jo nepastāv fizisks kontakts starp pētnieku un pētījuma dalībnieku.¹⁰⁴

Ar induktīvās teorijas palīdzību darbā tiek analizētas lasītāju atsauksmes pie rakstiem par karu Irākā.

Indukcija tiek veikta, lai no detalizētiem faktiem varētu veikt vispārējus spriedumus un secinājumus, no specifiskiem novērojumiem uz specifisku sistēmu atklāšanu, kas parāda stāvokli vai kārtību starp visiem pētāmajiem objektiem.¹⁰⁵ Analītiskā indukcija paredz:

- stāstījuma būtisku apgalvojumu atrašanu un pierakstīšanu (t.i. tā saucamo satura vienību izdalīšanu);
- vispārīgāku teorētisku kategoriju identificēšanu, uz kurām attiecas būtiskās vienības, un tiem atbilstošu psiholoģijas vai izglītības kategoriju apzīmējumu piešķiršanu;
- pārbaudi, vai šīs kategorijas pietiekami pārklāj visus pētījuma gadījumus;
- kategoriju kombinēšanu jeb apvienošanu, lai veidotu vēl aptverošākus izskaidrojošākus jēdzienus.¹⁰⁶

3.4. Datu kodēšana

Galvenā darbība kontentanalīzes procesā ir noteikt vai radīt kodēšanas shēmu, kas tiek izmantota datu analizēšanā. Kodēšanas shēmas kontentanalīzē var būt mainīgas, un to forma ir atkarīga no pētāmajiem dokumentiem / datiem.¹⁰⁷ Kodēšana attiecas uz elementu vai uzvedību kategorizēšanu noteikta skaita kategorijās.¹⁰⁸

¹⁰³ Kroplijs, A., Raščevska, M. (2004). *Kvalitatīvās pētniecības metodes sociālajās zinātnēs*. Rīga: Raka. 83.-84.lpp.

¹⁰⁴ Kroplijs, A., Raščevska, M. (2004). *Kvalitatīvās pētniecības metodes sociālajās zinātnēs*. Rīga: Raka. 84.lpp.

¹⁰⁵ Babbie, E. (2004). *The Practice of Social Research*. 10th ed. Belmont: Thomson Wadsworth. P. 25.

¹⁰⁶ Kroplijs, A., Raščevska, M. (2004). *Kvalitatīvās pētniecības metodes sociālajās zinātnēs*. Rīga: Raka. 126.lpp.

¹⁰⁷ Sullivan, T. (2001). *Methods of Social Research*. Forth Worth: Harcourt Collage Publishers. P.296.

¹⁰⁸ Sullivan, T. (2001). *Methods of Social Research*. Forth Worth: Harcourt Collage Publishers. P.296.

PĒTNIECISKĀ DAĻA

4. INTERNETA PORTĀLA *DELFI* ATSAUKSMJU ANALĪZE

4.1. Interneta portāls *Delfi*

Balstoties uz bakalaura darba teorētiskajā daļā izklāstītajām Pola van Daika, Manuela Kastellsa un Marka Deuzes teorijām, var secināt, ka Internets kā medijs ir ieņēmis ļoti nozīmīgu vietu starp medijiem – tagad to var atzīt par ceturto mediju un uzskatīt par līdzvērtīgu drukātai preseī, radio un televīzijai. Līdz ar to, balstoties uz mediju, tirgus un sociālo pētījumu aģentūras „TNS” veikto pētījumu, tika izvēlēts populārākais ziņu portāls Latvijā 2003. gada pavasarī *Delfi*, kas visobjektīvāk un precīzāk atspoguļo Latvijas tīkla sabiedrības viedokli par notiekošajiem procesiem Irākā, kā arī Latvijas saistību ar šo konfliktu un tīkla sabiedrības attieksmi pret to.

Mediju, tirgus un sociālo pētījumu aģentūras „TNS” 2003.gada pavasara (marts - maijs) Interneta auditorijas pētījuma „Baltijas Gelapa e-Reitingi” rezultāti liecina, ka 24 % Latvijas iedzīvotāju vecumā no 15 līdz 74 gadiem pēdējo sešu mēnešu laikā ir lietojuši Internetu. Regulārāk - pēdējo 5 - 7 dienu laikā - Internetu ir izmantojuši 9 % Latvijas iedzīvotāju šajā vecuma grupā. Kā liecina 2003.gada pavasara pētījuma rezultāti, visbiežāk apmeklētākie Interneta portāli Latvijā ir bijuši ziņu portāli *Delfi*, *Tvnet*, *Apollo*, e-pasta portāls *One*, mobilo sakaru operatora LMT mājas lapa un uzziņu dienesta 118 mājas lapa. 2003. gada pavasara perioda aptaujas rezultāti norāda, ka pēc kopējās auditorijas 15 līdz 74 gadu vecu iedzīvotāju vidū, kas pēdējā mēneša laikā bija lietojuši Internetu, TOP 10 pirmo vietu ieņēma ziņu portāls *Delfi* – 70 %, 2. vietā ierindojās ziņu portāls *Tvnet* – 41 %, bet 3. vietu ir ieņēmis e-pasta portāls *One* – 36 %.

Interneta portāls *Delfi* 2003.gada pavasarī ir bijis populārākais starp visiem apmeklētākajiem portāliem Latvijā, līdz ar to tas ir izvēlēts arī kā apmeklētākais ziņu portāls, kas pētījumā sniedz visplašāko informāciju un tīkla sabiedrības viedokli – atgriezenisko saiti - par Irākas kara sākumu un Latvijas valsts nozīmi tajā.

Lai izpētītu un novērtētu Latvijas tīkla sabiedrības nostāju pret Irākas kara sākumu, tika izmantotas Interneta portāla *Delfi* lasītāju atsauksmes divās *Delfi* ziņu rubrikās – *Latvijā / Sabiedrība* un *Pasaulē / Citās valstīs*. Rubrikā *Latvijā / Sabiedrība* 2003.gadā laika posmā no 20. marta līdz 20. maijam tika konstatētas 13 ziņas saistībā ar karu Irākā, kurām kopumā tika pievienots 3050 lasītāju atsauksmes. Savukārt *Delfi* portāla rubrikā *Pasaulē / Citās valstīs* tika konstatētas 116 ziņas, kurām šajā pašā laika posmā tika pievienotas 2884 lasītāju atsauksmes pie rakstiem par karu Irākā.

4.2. *Delfi* lasītāju atsauksmju analīzes kategorijas

Pētījums veikts balstoties uz bakalaura darba teorētiskajā daļā noteikto atzinumu, ka publiskā sfēra ir vieta, kur vienkopus ir cilvēku sarunas, idejas un uzskati. Tā ir virtuāla telpa, kur vienas valsts iedzīvotāji apmainās ar idejām un diskutē par dažādiem tematiem, lai sasniegtu vienotu viedokli par visiem interesējošiem tematiem. Aktori, kas savstarpēji komunicē pasaules tīmeklī, tiek uzskatīti par tīkla sabiedrības pārstāvjiem un, izmantojot jaunās tehnoloģijas, šai tīkla sabiedrībai un savstarpējai mijiedarbībai piemīt vairākas raksturīgas iezīmes – interaktivitāte, iespēja saņemt atgriezenisko saiti un ātrums, kas pārvar lielus komunikācijas attālumus. Šie faktori ir arī vadošie principi, ko var attiecināt uz Interneta portāla *Delfi* lasītāju atsauksmēm un diskusijām par politiskajiem procesiem, kas saistīti ar Irākas kara sākšanos. Tāpat svarīgas ir arī citas tīmekļa vides iezīmes, piemēram, iesaistīšanās publiskās politiskās diskusijās, lomu spēle vai valodas izmantošanas paradumi.

Lai varētu veikt pētījumu pēc sākotnēji izvēlētajām metodēm – kvantitatīvo kontentanalīzi un kvalitatīvo kontentanalīzi, katra lasītāju atsauksme Interneta ziņu portālā *Delfi*, kas pievienota pie kāda no rakstiem par Irākas karu laika posmā no 2003.gada 20. marta līdz 2003.gada 20.maijam, tiek uzskatīta kā unikāla vienība, lai to varētu iekļaut kādā no izvirzītajām četrām lasītāju atsauksmju raksturojošām kategorijām. Katra no lasītāju atsauksmēm tiek klasificēta tikai vienā kategorijā, lai gan daļā no atsauksmēm tika novērota divu vai vairāku izvirzīto kategoriju korelācija. Atsauksmju klasifikāciju noteiktā kategorijā noteica atsauksmes pamata / galvenā informācija.

Pētījumā analizētas 5934 lasītāju atsauksmes, kas pievienotas kopumā 129 rakstiem, kuru nosaukumā vai saturā esošā informācija ietver ziņojumus, faktus vai datus par karu Irākā un tam saistītām tēmām.

Pētījuma kategorijas tika izvirzītas balstoties uz pētnieces Z. Papačarisī jau iepriekš vienā no viņas pētījumiem izvirzītajām kategorijām. Pētījumā tika veikta Interneta lietotāju politiskā virziena ziņu grupu analīze. Pētījuma veikšanā tika izvirzītas šādas četras kategorijas:

- interneta lietotāji pauž attieksmi un vērtējumu;
- interneta lietotāji savstarpēji reflektē;
- interneta lietotāji norāda uz jauniem faktiem, pievieno jaunu informāciju;
- interneta lietotāju atsauksmes nav saistītas ar tēmu.¹⁰⁹

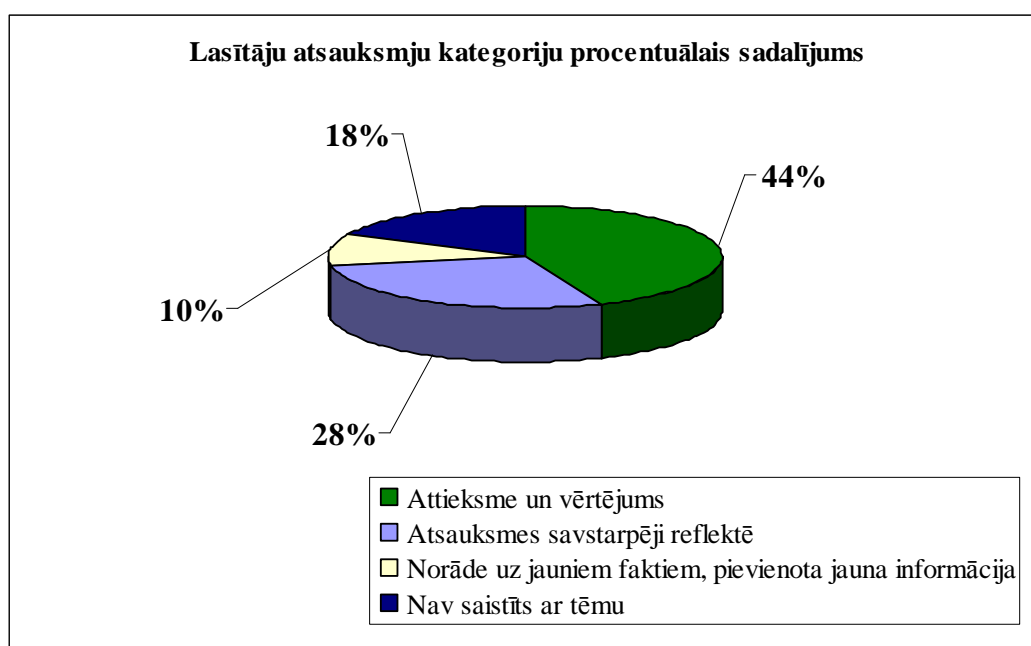
Par interneta lietotāju atsauksmēm, kas pauž attieksmi vai vērtējumu, tika atzītas tādas, kurās interneta lietotāji atklāj savu subjektīvo nostāju pret rakstā izklāstītajiem faktiem,

¹⁰⁹ Papacharissi, Z. (2004). Democracy online: civility, politeness, and the democratic potential of online political discussion groups. *New Media & Society*, 6(2), 273.

notikumiem, procesiem un personām. Savukārt atsauksmēs, kas savstarpēji reflektēja tika konstatētas savstarpējas Interneta lietotāju diskusijas – vērtējums vai atbilde kādam konkrētam diskusiju dalībniekam un viņa radītajam tekstam. Kategorijā, kurā ietilpst Interneta lietotāju norāde uz jauniem faktiem vai tika pievienota jauna informācija, tika klasificētas atsauksmes, kurās atklājās iepriekš ziņās neizpausti fakti, Interneta saites uz citām mājas lapām ar informatīvi saistītiem datiem par rakstā ietverto informāciju. Pēdējās kategorijas atsauksmes tiek klasificētas kā ar tēmu nesaistītas – tādas, kuras neatspoguļo tematisku vai saturisku saistību ar rakstu, pie kura ir pievienota diskusiju dalībnieka atsauksme.

4.3. Delfi lasītāju atsauksmju satura klasifikācija

Veicot diskusiju dalībnieku atsauksmju kvantitatīvo analīzi, tika iegūta informācija par procentuāli proporcionālo atsauksmju sadalījumu kategorijās. Divu mēnešu laikā pie rakstiem par Irākas karu kopumā tika pievienotas 5934 lasītāju atsauksmes. Atsauksmes, iedalot kādā no četrām kategorijām, sniedza šādu procentuālo sadalījumu – visvairāk bija tādas atsauksmes, kurās tika pausta lasītāju attieksme un vērtējums, kopumā šādas atsauksmes bija 2591 jeb 43,7% no kopējā atsauksmju skaita. Otra lielākā atsauksmju kategorija bija tā, kurā diskusiju dalībnieki savstarpēji reflektē – 1687 atsauksmes jeb 28,4% no kopējā atsauksmju skaita. Nākamā kategorija bija atsauksmes, kuras nav saistītas ar ziņas tēmu – šādas atsauksmes bija 1062 jeb 17,9% no kopējā atsauksmju skaita. Vismazāk atsauksmes bija kategorijā, kurā tiek norādīti jauni fakti vai pievienota jauna informācija. Šādas atsauksmes kopumā bija 593 jeb 10,0% no kopējā atsauksmju skaita (skat. 4.1.att.).

4.1.att. Lasītāju atsauksmju kategoriju procentuālais sadalījums

Atsauksmju kategoriju procentuālais sadalījums norāda, ka vispopulārākā kategorija ir lasītāju attieksmes un vērtējuma paušana par notiekošajiem procesiem saistībā ar karu Irākā. Balstoties uz 1. nodaļas apakšnodaļu 1.4. *Interneta nozīme sabiedrībā*, var secināt, ka apstiprinās teorētiskajā daļā aprakstītā Interneta vides īpašība – masu mediji kā svarīgi socializācijas pārstāvji, jo tie reproducē sociālās normas, ideoloģijas un vērtības, kas ir arī svarīgs socializācijas aspekts, kas savukārt ir aprakstīts 2.1. nodaļā *Jauno mediju sociālpсихолоģiskie aspekti*. Attieksmju un vērtējuma paušana sniedz lasītājiem, diskusiju dalībniekiem ar tehnoloģiju palīdzību, kas neierobežo laikā un telpā, paust viedokli par notiekošajiem procesiem saistībā ar Irākas karu.

Kā otra lielākā kategorija tika konstatēta atsauksmju savstarpējā reflektēšana, kurās diskusiju dalībniekiem ir iespēja paust savu viedokli par citu lasītāju radītajiem tekstiem. Ļoti svarīga ir lasītāju viedokļu apmaiņa, kas atklāj sabiedrības locekļu dažādo nostāju Irākas kara politisko jautājumu analizēšanā un veicina savstarpēju lasītāju diskusiju veidošanos. Tas savukārt veicina sabiedrības demokrātijas veidošanos, tādejādi sniedzot plašākai sabiedrībai atgriezenisko saiti gan par pašām ziņām, gan par citu diskusiju dalībnieku radītajiem tekstiem un viedokli.

Veicot kvantitatīvo kontentanalīzi, tika konstatēti 28,4% atsauksmju, kuras nav saistītas ar tēmu, kas liecina arī par to, ka diskusiju dalībnieki izmanto iespēju noteiktā ziņu portālā pie konkrētiem rakstiem apspriest arī dažādus citus gan jautājumus un problēmas.

Kategorija, kurā bija vismazāk atsauksmju ir jaunas informācijas un faktu pievienošana. Tādas atsauksmes bija 10%, kas ir salīdzinoši liela daļa no kopējo atsauksmju skaita. Pievienojot šādas atsauksmes, diskusiju dalībnieki sniedz iespēju citiem lasītājiem iegūt papildu informāciju par aktuālo tēmu, šajā gadījumā Irākas karu.

Veicot kvantitatīvo kontentanalīzi, tika secināts, ka ziņu skaits katrā no portāla rubrikām būtiski atšķiras. Rubrikā *Latvijā / Sabiedrība* divu mēnešu laika posmā saistībā ar Irākas karu tika ievietotas 13 ziņas (vidēji viena ziņa četru dienu laikā), savukārt rubrikā *Pasaulē / Citās valstīs* tika ievietotas attiecīgajā laika periodā 116 ziņas (vidēji 2 ziņas dienā), turklāt katras rubrikas atsauksmju skaits bija ļoti līdzīgs:

- *Latvijā / Sabiedrība* – 3050 atsauksmes;
- *Pasaules ziņas / Citās valstīs* – 2884 atsauksmes.

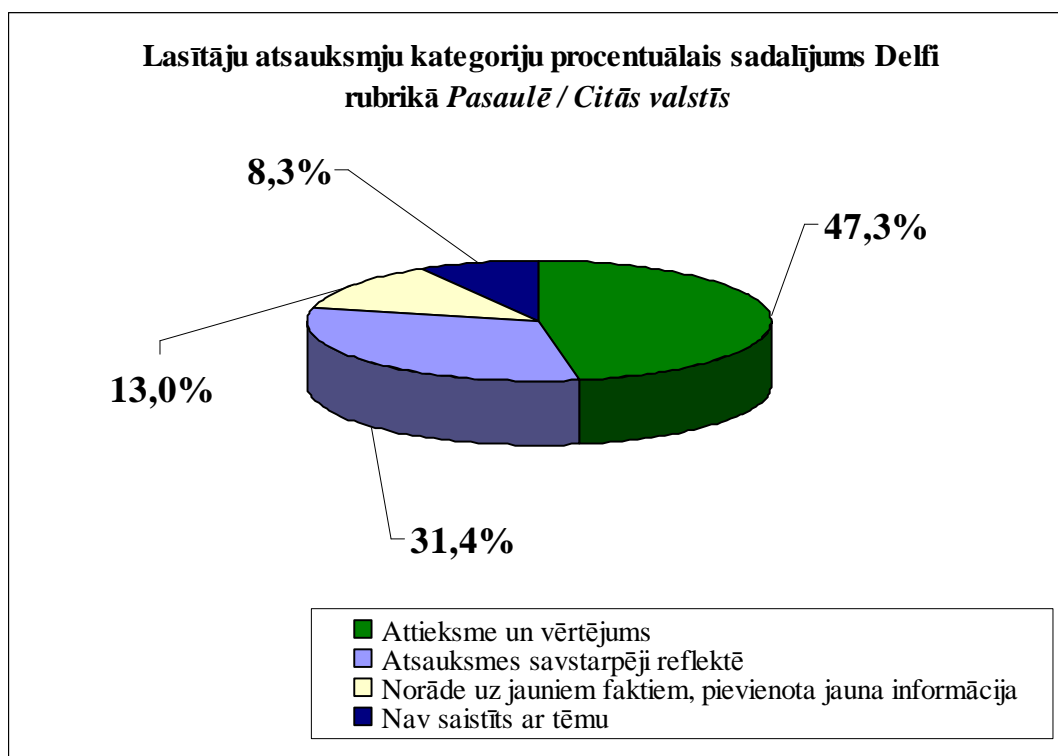
No ziņu un atsauksmju iedalījuma izriet secinājumi, ka katram rakstam, kas ir iekļauts rubrikā *Latvijā / Sabiedrība*, vidējais atsauksmju skaits ziņai ir 235, savukārt *Pasaules ziņas / Citās valstīs* vidējais atsauksmju skaits pie katras ziņas ir aptuveni 10 reizes mazāks – 24 atsauksmes. Līdz ar to tiek secināts, ka Latvijas tīkla sabiedrībai daudz nozīmīgāki šķiet

notikumi un fakti, kas ir aktuāli Irākas karā saistībā ar Latvijas kontekstu un šie procesi daudz aktīvāk tiek apspriesti Interneta vidē.

Šī secinājuma kontekstā tika izlemts ar kvalitatīvās kontentanalīzes metodi pētīt atsauksmes, kas pievienotas ziņām rubrikā *Latvijā / Sabiedrība*, jo šo atsauksmju analīze sniegs plašākus un objektīvākus rezultātus un secinājumus par Latvijas tīkla sabiedrības attieksmi un vērtējumu Irākas karam, kā arī papildu sniegs informāciju par sabiedrības nostāju Latvijas dalībai Irākas kara procesos.

4.4. Lasītāju atsauksmju kategoriju sadalījums *Delfi* rubrikā *Pasaulē / Citās valstīs*

Veicot kvantitatīvo kontentanalīzi atsauksmēm, kas pievienotas ziņām rubrikā *Pasaulē / Citās valstīs*, sadalījums pa kategorijām būtiski neatšķīrās no kopējā atsauksmju iedalījuma kategorijās visām ziņām (skat. 4.2.att.).

4.2.att. Lasītāju atsauksmju kategoriju procentuālais sadalījums *Delfi* rubrikā *Pasaulē / Citās valstīs*

Lielākā daļa no pievienotajām atsauksmēm rakstiem tika klasificētas kategorijā attieksmes un vērtējuma paušana, šādas atsauksmes bija gandrīz puse no visām – 1364 atsauksmes jeb 47,3%. No tā izriet secinājums, ka Irākas kara kontekstā gandrīz pusei no sabiedrības locekļiem, kas publiski virtuālajā telpā piedalījās diskusijās, bija svarīgi paust savu nostāju pret kādā no ziņām publicētajiem faktiem, notikumiem, procesiem vai personām.

Viena no šīs kategorijas atsauksmēm, kurā lasītājs pauž savu vērtējumu Francijas nostājam Irākas kara jautājumā, tika pievienota pie ziņas „Franči ir pret karu Irākā, bet vēlas ASV uzvaru”, kas publicēta Interneta portālā *Delfi* 2003.gada 1.aprīlī.

daarznieks, 01.04.2003 12:16

Manā skatījumā te redzama sabiedrības liekulība, kas ir valdošā Rietumeiropā:

- karš ir slikts, un es esmu baigais krutais to nosodot;

- bet ir labi, ka kāds to riebiģo Sadamu iet un pieveic. Es viņu publiski nolamāšu, bet klusībā priecāšos par viņa panākumiem.¹¹⁰

Šajā atsauksmē var konstatēt lasītāja negatīvo attieksmi pret Francijas nostāju Irākas kara jautājumā, tomēr bija arī atsauksmes, kas puda viedokli par ASV rīcību, kā arī prognozēja turpmākos ASV plānus attiecībā uz citām valstīm. Viena no šāda rakstura atsauksmēm tika pievienota rakstam „Irākas šīti boikotēs ASV sarunas ar jauno valdību”, kas publicēts Interneta portālā *Delfi* 2003.gada 10.aprīlī.

:(, 10.04.2003 19:32

amerikaņji tagad uztaisiis Iraaku par savu koloniju. To jau viņji rii gribeeja.TAgad tikai jaagaida,kurai valstij naakoshajai viņji uzbruks.Jo pie Iraakas viņji neapstaasies.!

Šajā atsauksmē lasītājs ne tikai pauž savus secinājumus par ASV rīcību, bet izsaka arī savu attieksmi. Lasītājiem ir iespējams ievietot atsauksmes anonīmi, neminot publiski savu vārdu un uzvārdu, bet gan izmantojot sev vēlamos pseidonīmus. Tas ir viens no faktoriem, kas ļauj daudz brīvāk un godīgāk paust savu nostāju gan diskusijās pie ziņām par Irākas karu, gan citās diskusijās. Tomēr šīs atsauksmes autors pseidonīma vietā izmanto mākslīgo paravalodu (sk. sīkāk nodaļu 2.4. *Interneta kultūra*), ar kuras palīdzību tiek izteiktas emocijas. Tā ir vēl viena no jauno mediju iezīmēm – izmantot simbolus, kas simbolizē neverbālās zīmes, lai izteiktu emocijas virtuālo grupu komunikācijā.

Otra lielākā atsauksmju kategorija bija lasītāju savstarpējā reflektēšana. Tie bija 31,4% jeb 906 atsauksmes no kopējo atsauksmju skaita rakstu rubrikā *Pasaulē / Citās valstīs*. No tā izriet secinājumi, ka diskusiju dalībniekiem ir svarīgs arī citu viedoklis, viņi lasa citu Interneta lietotāju radītās atsauksmes un uz tām arī atbild, izsakot piekrītošu vai noliedzošu vērtējumu. Savstarpējās lasītāju reflektēšanas viens no piemēriem ir pievienotās atsauksmes *Delfi* portāla 2003.gada 2.maijā publicētajam rakstam „Bušs: kauja pret Irāku ir beigusies”.

Zinoshais, 02.05.2003 14:07

Tā nu tas ir. Amerikāņi dūres ir izvicinājuši un ar karu vairs neko tai situācijā nevar īpaši mainīt. Vai ASV ar savu rīcību ir palielinājusi savu starptautisko autoritāti, atrisinājusi savas ekonomiskās intreses vai vismaz nesusi laimi Irākas tautai - domāju ka nē. Arābi jau atklāti

¹¹⁰ Šeit un arī turpmāk tiek saglabāts lasītāju atsauksmju oriģinālais teksts.

sauc ASV par savu ienaidnieku, Eiropa veido savu karaspēku, lai samazinātu atkarību no ASV šai jautājumā, Krievija atklāti nīrgājas par ASV un UK, atsakoties atbalstīt ekonomisko sankciju Irākai atcelšanu līdz brīdim, kamēr nebūs pilnīgas sakidrības par to, ka Irākā nav masu iznīcināšanas ieroči (kamēr ASV atklāti nepateiks, ka šādu ieroču Irākā uz kara sākumu nemaz nebija un karam nebija nekāda tiesiska pamatojuma).

Karā parasti neviens neuzvar, bet visi zaudē.

swiesc, Zinoshais, 02.05.2003 14:58

No kurienes tāda parļiecība, ka kara sākumā ieroču nebija, ja vēl pēc Līča kara tie bija, inspektoriūlgāku laiku netika Irākā ielaisti, bet iznīcināšanas process, ja tāds bijis, nav pārļiecinoši dokumentēts?

Eiropa veido karaspēku? Bet vai tas varēs reāli pakarot? UNPROFOR misija Balkānos liecināja par pretējo, bet citu, jaunākupiemēru nav:(

Zinoshais, swiesc., 02.05.2003 15:30

No kurienes tāda pārļiecība ka ieroči bija. Lai panāktu ANO rezolūciju pret Irāku tika parādīti "pārļiecinoši pierādījumi" ar adresēm, attēliem un vēl visu ko. Tagad no visiem pierādījumiem nekā pārļiecinoša nevar parādīt.

Paskaties tak reāli uz situāciju. Pirms kara es komentāros rakstīju, ka ASV karaspēks Irākā tiks uztverts kā agresors, ka, ja Irākieši patiešām ļoti ļoti gribētu tikt vaļā no Huseina, tad viņi to arī izdarītu bez palīdzības no ārpusēs. Tu savukārt rakstīji, ka Irākieši to vien gaida, kad amerikāņi nāks viņus atbrīvot.

Labāk atzīsti savas kļūdas, jo katrs cilvēks, kurš kaut ko dara, šad tad kļūdās, bet, ja cilvēks savas kļūdas ne par ko neatzīst, tas jau liecina par stūrgalvību un mazvērtības kompleksiem.

Šajās trīs atsauksmēs tika konstatēta lasītāju savstarpēja reflektēšana, kur tiek izteikti dažādi viedokļi par masu iznīcināšanas ieročiem, kas iespējams atrodas Irākas teritorijā.

Kā nākamā nozīmīgākā lasītāju atsauksmju kategorija tika klasificētas atsauksmes, kurās lasītāji norāda uz jauniem faktiem vai pievieno jaunu informāciju. Kopumā šādas atsauksmes ziņu rubrikā *Pasaulē / Citās valstīs* bija 375 jeb 13% no kopējo atsauksmju skaita. Šajā kategorijā tika ietvertas visas atsauksmes, kurās parādījās lasītāju pievienotas citu mājas lapu Interneta adreses ar informāciju, kas ir saistītas ar Irākas karu, dažādu ar tēmu saistītu rakstu pārķopēšana lasītāju atsauksmju sadaļā gan no Latvijas medijiem, gan no ārvalstu medijiem, vēsturisku faktu minēšana raksta vai temata kontekstā. Šīs kategorijas atsauksmes piemērs tika konstatēs pievienotajās atsauksmēs *Delfi* 2003.gada 25.martā publicētajam rakstam „ASV: Krievija pārdevusi Irākai militārās iekārtas”.

Es Pats, 25.03.2003 17:02

Principiālu atšķirību starp Krieviju un ASV nav. Tiem kas šaubās par amerikāņu līdzdalību Irākas apbruņošanā, iesaku pavaicāt mūsu pašu militārajiem speciālistiem. Viens no viņiem, ja nemaldos - Kažociņš (no Lielbritānijas), nesen to it skaidri apstiprināja TV. Tas, ka Irākas bruņojumā ir Migi, vēl nepasaka, no kurienes nāk nauda. Un arī lidmašīnas un tanki, un kalašņikovi jau nav viss bruņojums. Bet, protams, arī par krieviem varam nešaubīties. Izbrīnī tikai tas, ka viens pārmet otram to, ko dara pats.

Šajā atsauksmē Interneta lietotājs pauž gan savu attieksmi, gan pievieno informāciju, no kurienes viņam ir zināmi konkrēti fakti par Krieviju un ASV, norādot informācijas avotu.

Vismazākais atsauksmju skaits rubrikā *Pasaulē / Citās valstīs* bija kategorijā atsauksmes, kas nav saistītas ar tēmu. Šādas atsauksmes kopumā bija 239 jeb 8,3% no kopējā atsauksmju skaita. Šajā kategorijā tika ietvertas atsauksmes, kuru saturošā informācija nebija saistīta ar ziņā pausto tematu. Viena no šīs kategorijas atsauksmēm tika pievienota *Delfi* 2003.gada 6.aprīlī publicētajam rakstam „Bušs: ASV nesēdēs dīkā un negaidīs nākamo 11.septembri”.

Kaija, 06.04.2003 14:38

Kā iestājas brīvdienas tā uzreiz sarūk to personu skaits, kas aktīvi raksta Delfos, komentējot visādus rakstus. Secinājums – tiek izmantoti valsts, pašvaldību vai uzņēmēju datoru.

Ja uzņēmēji netiek galā ar saviem darbiniekiem, kas izmanto to datorus visāda veida komentāriem un ložņāšanai pa internetu, tad tas ir to uzņēmēju problēma. Bet ja valsts iestādes nekontrolē savus darbiniekus, kuri caurām dienām tik raksta visādus komentārus, tad tas jau ir arī visu iedzīvotāju problēma, jo tiek tērēta nodokļu maksātāju nauda gan izmantojot internetu, gan bojājot datorus un patērējot elektroenerģiju, gan darba laiks šīm personām tiek apmaksāts no valsts naudas.

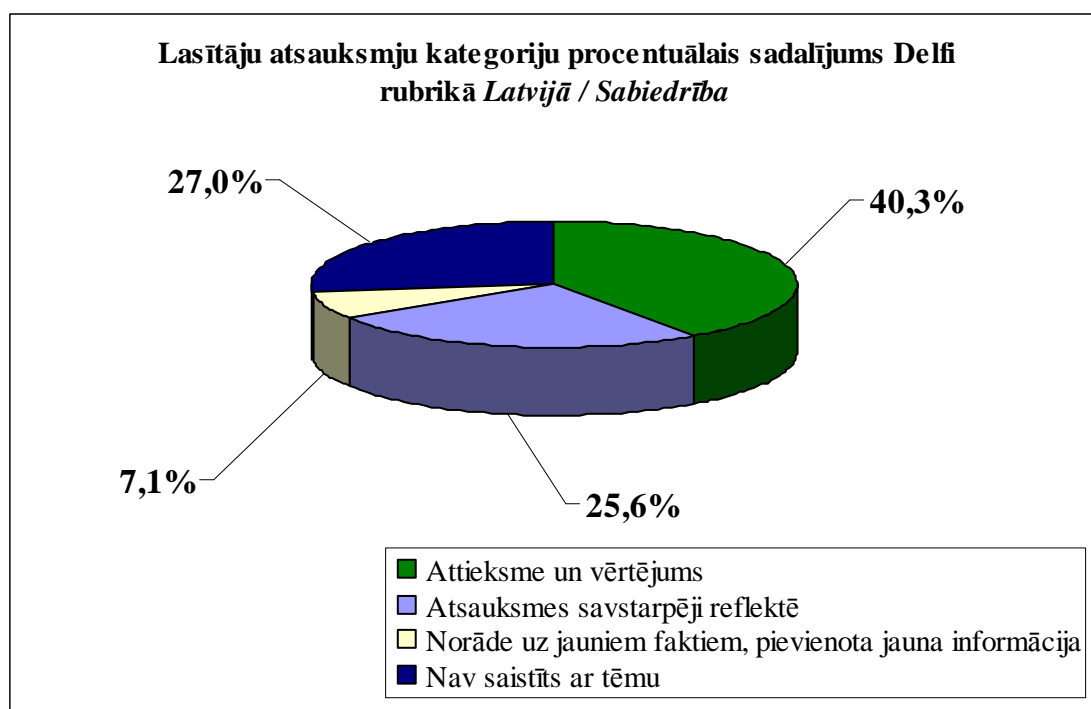
Aicinu valdību stingrāk kontrolēt valsts iestādēs izmantojamās datorus, mobilos un parastos telefonus, kopējamo tehniku, dienesta automašīnas.

Var jau ielūkoties Delfos, bet caurām dienām rakstīt komentārus, tas jau kļūst par kaut kādu māniju, tā teikt fobiju, kas būtu jāizvērtē psihietriem un arī vadītājiem.

Atsauksmē tiek izteikts viedoklis par ziņu portāla diskusijām un Interneta lietotāju paradumiem. Šī atsauksme nav saistīta ar ziņas tematiku.

4.5. Lasītāju atsauksmju kategoriju sadalījums *Delfi* rubrikā *Latvijā / Sabiedrība*

Veicot kvantitatīvo kontentanalīzi atsauksmēm, kas pievienotas ziņām par Irākas karu ziņu portāla *Delfi* rubrikā *Latvijā / Sabiedrība*, tika secināts, ka atsauksmju kategoriju sadalījums ir proporcionāli līdzīgs atsauksmēm rubrikā *Pasaulē / Citās valstīs* (skat.4.3.att.).

4.3.att. Lasītāju atsauksmju kategoriju procentuālais sadalījums *Delfi* rubrikā *Latvijā / Sabiedrība*.

Būtiskākā atšķirība abās rubrikās ir pievienoto atsauksmju skaitam, kā arī kategorijā, kurā tiek iekļautas atsauksmes, kas nav saistītas ar ziņas tēmu. Salīdzinoši pie Latvijas ziņām tika pievienots daudz vairāk atsauksmju, kas nebija saistītas ar ziņas tēmu. Procentuālais sadalījums – Latvijas ziņām 27,0% atsauksmju, bet Pasaules ziņām – 8,3%.

Līdzīgi kā Pasaules ziņām, arī Latvijas ziņām pievienotās atsauksmes visvairāk bija kategorijā, kas pauž attieksmi vai vērtējumu – 1228 atsauksmes jeb 40,3% no kopējā atsauksmju skaita, nākamā lielākā kategorija bija atsauksmes, kas nav saistītas ar ziņas tematu – 823 atsauksmes jeb 27,0% no kopējā atsauksmju skaita. Līdzīgs skaits atsauksmju – 781 jeb 25,6% no kopējā atsauksmju skaita tika iekļautas kategorijā, kurā atsauksmes savstarpēji reflektē. Vismazāk atsauksmju bija tādas, kurās ir norāde uz jauniem faktiem vai pievienota jauna informācija. Šādas atsauksmes bija tikai 218 jeb 7,1% no kopējā atsauksmju skaita.

Pēc kvantitatīvās kontentanalīzes rezultātu apkopošanas tika secināts, ka Latvijas tīkla sabiedrība daudz aktīvāk pievieno atsauksmes ziņām, kas ietilpst rubrikā *Latvijā / Sabiedrība* un procentuāli lielākā daļa atsauksmju atbilst kategorijai – Interneta lietotāju attieksme un vērtējums (skat. pielikumu nr.3). Līdz ar to tiek izmantota kontentanalīzes induktīvā metode, lai no detalizētām vienībām – lasītāju atsauksmēm – varētu veikt secinājumus par Latvijas tīkla sabiedrības attieksmi un vērtējumu Irākas kara jautājumā un Latvijas dalībai kara norises procesos.

Turpmāk darbā tiks analizētas 1228 atsauksmes, kas pauž Interneta lietotāju attieksmi un vērtējumu un pievienotas 13 rakstiem, kas publicēti ziņu portālā *Delfi* laika posmā no 20.marta līdz 20. maijam 2003.gadā.

Interneta lietotāju pievienoto atsauksmju skaits liecina par temata nozīmīgumu sabiedrībā – jo lielāks atsauksmju skaits, jo aktuālāka šī tēma šķiet sabiedrībai, tādejādi izraisot plašas diskusijas starp sabiedrības locekļiem Interneta vidē.

No 13 rakstiem, kas publicēti ziņu rubrikā *Latvijā / Sabiedrība*, 3 no rakstiem bija par tematu Latvijas atbalsts ASV dalībai Irākas karā, 4 no rakstiem bija par Latvijas karavīru piedalīšanos Irākas karā, tāpat 4 no rakstiem bija par tematu 100 000 ASV dolāru piešķiršana Irākas civiliedzīvotājiem, bet pārējie 2 bija par dažādiem tematiem Irākas kara jautājumā – ASV valdības atbalsta sniegšana Latvijai un Latvijas iespējas Irākas bēgļu izmitināšanā – un neietilpa nevienā no rakstu grupām.

Lai noteiktu Interneta lietotāju attieksmi vai vērtējumu konkrētās ziņas tēmai, katra no atsauksmēm tika vērtēta kā pozitīvas, neitrālas, negatīvas vai ar raksta informāciju tieši nesaistītas attieksmes vai vērtējuma paušana attiecībā uz ziņas tematu (sk. pielikumu nr.4.).

Interneta portālā *Delfi* publicētajam rakstam 20.03.2003. „Brīvprātīgie cenšas pieteikties karam Irākā” kopumā pievienotas 148 atsauksmes, no kurām 51 atsauksme bija Interneta lietotāju paustā attieksme un vērtējums pret brīvprātīgo pieteikšanos karam Irākā. 34,5% no kopējā atsauksmju skaita, kas pievainotas šim rakstam, pauda attieksmi vai vērtējumu. Pozitīva attieksme pret ziņā pausto informāciju tika konstatēta 5 atsauksmēs. Tas ir 9,8% no atsauksmēm, kurās izsacīta attieksme vai vērtējums.

blablabla, 20.03.2003 16:46

*nu redz, atskirīibaa no lielaakas daljas delfu publikas "pacifistu - miermiilju" ,
plaanaagaldinja urbeeju un njaudeetaaju, Latvijaa tomeer ir uz riiciibu gatavi cilveeki
humaanu meerkju vaardaa (medikji, sapieri ect.). Ar to arii visus apsveicu.*

Atsauksmes autors atzinīgi vērtē Latvijas dalību Irākas karā un cilvēkus, kas ar mērķi dodas uz Irāku, lai piedalītos misijā.

Visvairāk atsauksmes, kurās tika pausta attieksme vai vērtējums, bija negatīva Interneta lietotāju attieksme pret brīvprātīgo pietikšanos Irākas karam - 32 atsauksmes, kas ir 62,7% no attieksmju / vērtējuma atsauksmēm, kuras tika pievienotas rakstam „Brīvprātīgie cenšas pieteikties karam Irākā”.

Kaspars, kaspars.l@navigator.lv, 20.03.2003 15:26

*Zinaams iedzimtaas agresijas daudzums jau ir katraa cilveekaa...Bet, manupraat, sapraatiigs
cilveeks no pusdziivnieki tieshi ar to arii atskiraas, ka maak savu agresiju savaldiit, vai
vismaz - novirziit kaadaa jeedziigaa gultnee. Cilveeki, kas briivpraatiigi ir gatavi karot*

(piedevaam sveshaa valstii, vai par intereseem, kuras vinjus personiigi ne mazaakaa meeraa neskar!) nav neko taalaak par taadiem puszveeriem vien savaa attiistiibaa tikushi...Mja, ko lai saka...diezgan baisi tas tomeer. Nav jau tomeer vairs laiki, kad tikai vaales vai akmenja lielums izskiira klopes iznaakumu. Muusdienaas karsh var novest pie sekaam, ka visiem tiem "karotaajiem" nelabi paliks...

Interneta lietotājs izsaka savu vērtējumu par cilvēkiem, kas vēlas doties karot, un viņu motivāciju šādi rīkoties. Kā arī tiek izteikts spriedums par laika periodu, kurā notiek karš un ka šajā laikmetā problēmas vajadzētu risināt sarunu veidā.

Rakstam tika pievienotas arī 3 atsauksmes jeb 5,9% no kopējā attieksmes / vērtējuma atsauksmju skaita, kurās bija neitrāla nostāja pret brīvprātīgajiem, kas vēlējās pieteikties Irākas karam.

Pits©, 20.03.2003 16:34

nu bet vienmēr ir un būs kāds, kas grib pakarot. Un nav jābūt ne stulbenim, ne idiotam. cits sevi apliecina ar intelekta spēli un kļūst miljona santīmu īpašnieks, cits grib sevi apliecināt karā. Tā jau nu ir tīri gaumes un sirdsapziņas lieta. Un par provi krievijā brīvprātīgie uz irākas iazstāvēšanu esot pieteikušies ar tūkstošiem tikai neesot laisti. Bet esot bijuši arī pretēji noskaņotie. Galu galā, ja cilvēks grib bāzt galvu cilpā par lielu naudu, tā ir viņa paša personiska padarīšana un muļķīgi ir viņu nosodīt vai mēģināt atturēt.

Šajā atsauksmē Interneta lietotājs nenosoda brīvprātīgo vēlmi piedalīties kara darbībā, bet arī neizsaka šai rīcībai atbalstu, jo uzskata to par bīstamu, pamatojot to ar atzinumu, ka cilvēki naudas dēļ ir gatavi riskēt pat ar dzīvību.

Rakstam tika pievienotas arī atsauksmes, kas tika fiksētas kategorijā attieksmi vai vērtējumu izsakošas, tomēr tās nebija tieši saistītas ar raksta tēmu, bet bija par Irākas kara norisēm kopumā. Līdz ar to tās tomēr tika uzskatītas kā ar kopējo tēmu saistītas. Šādas atsauksmes bija 11 (21,2%).

Noela, to Jautaajums, 20.03.2003 17:52

es seezhu neitraalajaa Zviedrijaa pie kompja un domaaju, ka karsh tas ir peedeejais idiotisms.

Atsauksmes autors īsi un kodolīgi sniedz konkrētu attieksmi pret kara procesu kopumā. Šī atsauksme bija reflektējoša citam diskusiju dalībniekam, tomēr tā tika uzskatīta kā atbilstoša kategorijai attieksmes vai vērtējuma paušana, jo sniedza informāciju par nostāju kara jautājumā, kas ir atsauksmes galvenā informācija.

Kopumā no 13 rakstiem 4 bija par Latvijas karavīru dalību Irākas karā. Nākamais raksts ziņu portālā *Delfi* par šo tematu tika ievietots 08.04.2003. „Uz Irāku no Latvijas dosies divas karavīru vienības”. Jāatzīmē, ka šis bija raksts, kuram no analizējamajiem rakstiem

kopumā tika pievienotas visvairāk atsauksmes – 601, no kurām 256 jeb 42,6% bija attieksmi vai vērtējumu saturošas.

Pozitīvu attieksmi raksta tēmai atsauksmēs pauda 10,7%. Arī šim rakstam pievienotajās atsauksmēs vairāk tika izteikts negatīvs vērtējums Latvijas karavīru dalībai Irākas karā.

NMN, 08.04.2003 18:11

Ja dalla no jums saprastu, ko niziimee miera uztureeshanas operaaciija, piemeeram nespraagushas muniicijas neitralizeeshanas jomaa, tad juus taa nekritizeetu muusu valdiibu. Speciaalisti dosies uz turieni, lai pasargaatu mierigos iedziivotaajus no briesmaam ko atstaajis karsh. Ja vis taa arii paliktu zeme gullot, tad ne viens vien Iraakas iedziivotaajs cietis veel peec konflikta. Taads ir speciaalistu nosuutiishanas meerkkis. Nevienu pret savu gribu jau arii nesuuta, tas ir briivpraatiibas princips, lai Jums veicaas.

Šajā atsauksmē lietotājs savu atbalstošo nostāju Latvijas karavīru darbībai Irākā pamato ar faktiem, ka tā ir miera operācija, kurā piedalīsies karavīri, un uzskata to par pozitīvu Latvijas un brīvprātīgo rīcību.

Savukārt negatīvs vērtējums divu karavīru vienību sūtīšanai uz Irāku tika pausts 29,9% atsauksmju jeb 53 atsauksmes saturēja noraidošu attieksmi.

XFile, 08.04.2003 15:45

Šāds scenārijs bija paredzams. Uz VVF un viņai līdzīgu indivīdu rokām ir Irakas civiliedzīvotāju asinis.

Kardinālu jautājumu risināšanā (karš/miers) jābūt tautas akceptam. Mūsu puīšiem nav jācīnās agresora pusē šai netaisnajā karā.

Atsauksmes autors izsaka ne tikai viedokli par ASV kā agresora valsti un to, ka Latvijas karavīriem nevajadzētu piedalīties kara darbībā, bet arī nosoda tā brīža valsts prezidentes Vairas Vīķes – Freibergas lēmumu un atbalstu Irākas karam.

4,5% no vērtējošām atsauksmēm vēstīja neitrālu attieksmi pret raksta tematu. Kopumā tādas bija tikai 8 atsauksmes. Vienā to tām diskusiju dalībnieks izteica viedokli par iespējamo kara situāciju Irākas teritorijā, kā arī norādīja, ka nevajadzētu satraukties par Latvijas karavīru iesaistīšanos vai neiesaistīšanos atbrīvošanas operācijā.

serzhants, 08.04.2003 16:58

un ko var shuumeeties iesaistiis, neiesaistiis..arii miera operaaciju laikaa nav izsleegtas brunjotas sadursmes...un arii tas ka piem. Bagdaadee var notikties aktiivaa karadarbiiba tikmeer Basraa jau saakties Miera operaacijas...

Procentuāli lielākā daļa vērtējošo atsauksmju nebija tieši saistītas ar raksta tematu un Latvijas karavīru dalību Irākas karā, tomēr tās bija uzskatāmas par saistītām ar kopējo

tematiku. Šādas atsauksmes bija 97 (54,8%). Liela daļa no šīm atsauksmēm bija par reliģijas un ticības jautājumiem, konkrētāk, par islāmu un kristietību, kas ir saistāms arī ar ASV kā kristietības pārstāvju demokrātijas ieviešanu islāma ticīgo valstī.

Pagāns, Ofelija, Pagāns, 08.04.2003 19:14, 08.04.2003 19:24

Nu uz to es arī vedinu. Domāju, ka demokrātijas savietošana ar islamu musulmaņu valstīs nebūs viegls uzdevums un noteikti prasīs vardarbību vēl, arī pēc šī Irākas kara (kas nav nekas slavējams un patīkams, bet diemžēl neizbēgams), bet tomēr tas ir paveicams ilgtermiņā. Uz to es arī ceru.

Šajā gadījumā autors ne tikai reflektē uz cita diskusiju dalībnieku atsauksmi, bet izsaka savas aizdomas par iespējamām grūtībām demokrātijas un islāma ticības līdzāspastāvēšanai, kā arī iespējamiem šķēršļiem demokrātijas ieviešanai.

Nākamais raksts, kas tika ievietots ziņu portālā *Delfi* par tēmu Latvijas karavīru dalība Irākas karā, bija 14.04.2003. publicētais „Latviešu karavīri dodas uz Kuveitu”. Kopumā šim rakstam tika pievienotas 303 atsauksmes, no kurām atbilstoši analizējami kategorijai bija 93 jeb 42,6% no kopējā atsauksmju skaita.

18 no pievienotajām atsauksmēm tika uzskatītas kā atbalstošu vērtējumu izsakošas Latvijas karavīru misijai Kuveitā, kas ir 19,4% no kopējo pievienoto attieksmju / vērtējuma atsauksmju skaita.

Peķka, tm, 14.04.2003 15:26

Vienmēr jau čīkstēsi.

Šeit jau runa neiet par karu, bet palīdzību ieviest kārtību.

Mūsējie ir bijuši gan Bosnijā, gan Kosovā, gan uz Afganistānu aizbrauca un nav tur par ko kaunēties, bet ir jālepojas, ka neesam vienalīdzīgi pret to kas pasaulē notiekas.

Arī karavīri rūdiņumu gūst reālā darbībā, nevis pēlīs gulšnājos.

Latvija ir pilna ar bandītiem, kas jebkurā laikā mugurā var iešaut. Ko tad policija nav vajadzīga, jo redz tur arī var nošaut?

Atsauksmes autors pozitīvi vērtē gan Latvijas lēmumu sūtīt karavīrus uz kara apdraudēto reģionu, gan lepojas ar karavīriem, kuri turp dodas, jo uzskata, ka Latvija nedrīkst palikt vienaldzīga šī konflikta risināšanā, kā arī atzinīgi novērtē pieredzi, ko iegūs karavīri dienējot Kuveitā.

Negatīvs vērtējums rakstā paustajiem faktiem tika izteikts 50 atsauksmēs (53,8%). Arī šai ziņai pievienotajās atsauksmēs ļoti bieži tika izsacīts nosodījums Latvijas lēmumam sūtīt misijā uz Kuveitu karavīrus.

ADNILE, 14.04.2003 16:18

*TIE CILVEEKI TACU NAV PRAATIIGI! MUMS TAA JAU MAZ VIIRIESHU! UN VISPAAR
VAI TAA IR MUUSU DARIISHANA?*

*ES NEPIEKRIITU TAM KA TUR SUUTA MUUSU PUISHUS! NESAPROTU KO
PREZIDENTE AR TO VEELAS PANAAKT?! JEL ATJEEDZIETIES!*

Šīs atsauksmes autore uzskata, ka Latvijai nav jābūt nekādai saistībai ar Irākas karu un nav tajā jāpiedalās, un šī iemesla dēļ nav nepieciešamība uz kara zonu sūtīt Latvijas karavīrus. Viņas attieksme šajā atsauksmē ir ļoti kategoriski negatīva.

Savukārt atsauksmes, kurās tika pausta neitrāla attieksme pret Latvijas karavīru atrašanos Kuveitā, bija 11 (11,8%).

vandaalis, 14.04.2003 15:31

*hehehee... ja jau cilveekam ir patikusi taada izveele kaa atmiineet miinas tad nav vinjam tas
jaaliedz...*

biedri

te valda demokraatija

Šī atsauksmes autors pauž līdzīgu nostāju tāpat kā diskusiju dalībnieks, kas bija pievienojis atsauksmi rakstam „Brīvprātīgie cenšas pieteikties karam Irākā” un kura atsauksme arī tika vērtēta kā neitrālu nostāju izsakoša. Interneta lietotājs uzskata, ka demokrātiskā valstī cilvēkiem ir izvēles brīvība un viņiem ir iespēja pašiem izlemt, vai doties misijā uz Kuveitu.

Tieši ar raksta tematu nesaistītas atsauksmes kopumā bija 14, kas ir 15,1% no kopējā attieksmi vai vērtējumu paudošām atsauksmēm.

Mačo, 14.04.2003 15:25

Kaut Valsts viņus pēc tam neaizmirstu....

Kārtējo reizi!

Atsauksmes autors neizsaka pozitīvu vai negatīvu vērtējumu Latvijas karavīru dalībai Irākas karā, tikai pauž cerību, ka Latvijas valsts pēc tam par šiem karavīriem parūpēsies.

Pēdējā ziņa, kas tika ievietota ziņu portālā *Delfi* par tēmu Latvijas karavīru dalība Irākas karā, bija publicēta 23.04.2003. „Valdība nosaka karavīru atalgojumu misijā Kuveitā un Irākā”. Kopumā šim rakstam tika pievienotas 250 atsauksmes, no kurām 92 (36,8%) tika fiksētas kategorijā attieksmi vai vērtējumu izsakošas. Nevienā no 92 atsauksmēm netika konstatēta neitrāla lasītāju attieksme pret latviešu karavīru atalgojumu Kuveitā un Irākā. Rakstam tika pievienotas 18 atsauksmes, kurās tika pausta pozitīva attieksme pret valdības noteikto karavīru atalgojumu, kas bija 19,6% no atsauksmēm, kurās tika pausta lasītāju attieksme vai vērtējums.

kuku, 23.04.2003 11:46

nesaprotu par ko briiniities! Taa ir normaala samaksa, lai muusu karaviirs nebuutu nabags paareejo aciis. Nav tacu nosleepums, ka muusu karaviiru algas ir mazaakaas Baltijaa, nerunaajot par eiropu vai pasauli.

Šajā atsauksmē lasītājs atzinīgi novērtē valdības noteikto karavīru samaksu un norāda arī uz faktu, ka Latvijas karavīru algas ir mazākas par Eiropas vai citu Baltijas valstu karavīru algām.

Negatīvs vērtējums Latvijas karavīru algām tika pausts 48 atsauksmēs jeb 52,2% no kopējā atsauču skaita, kurās tika izteikta attieksme vai vērtējums konkrētā raksta tematam. Galvenokārt atsauksmēs tika izteikts viedoklis, ka naudu, kas tiks izlietota karavīru algām varēja izmantot citiem mērķiem Latvijas iedzīvotāju vajadzībām.

Pretinieks, 23.04.2003 10:26

A mosh vajadzēja to naudu lietderigak izmantot???

26 atsauksmēs tika pausta attieksme vai vērtējums tematiem, kas bija netieši saistīti ar raksta tematu. Šādas atsauksmes bija 28,3% no attieksmi / vērtējuma paudošām lasītāju atsauksmēm.

jeecis, 23.04.2003 11:39

Cik cilveeku tik domu.Tachu es piekriitu tam ka ASV Iraaku okupeēja tikai un vieniigi naftas deelj.Pats saapiigaakais ka gaaja bojaa daudz mazu beernu un daudzi tika sakropļjoti.Sadams ir normaals vecis.PSRS muus arii atbriivoja no K.Ulmanja autoratiivaa rezhiima.Paradokss.Ja Krievija muus gribees zem savas kjetnas,tad ASV i mazo pirkstinju nepakustinaas.Notiks parasts barsters.

Atsauksmes autors izsaka savu viedokli par ASV patiesajiem mērķiem, uzsākot karadarbību Irākas teritorijā un pauž nožēlu par bojāgājušiem bērniem un fiziskajām traumām, kas iegūtas karadarbības rezultātā. Lasītāja atsauksmē nav pausta attieksme pret Latvijas karavīru atalgojumu, tomēr tajā tiek izklāstīti vērtējumi un spriedumu par Irākas karu kopumā, kā arī tiek paredzētas situācijas sekas gadījumā, ja Krievija vēlētos okupēt Latviju un ASV reakcija šādā situācijā.

Izanalējot 4 rakstu grupas atsauksmes, kas bija par tēmu Latvijas karavīru sūtīšana uz karadarbības zonu Irākā un karavīru atalgojumu, kopumā tika konstatēta negatīva attieksme gan pret Latvijas karavīru dalību Irākas karā, gan pret viņu atalgojumu. Tātad negatīva attieksme pret šo tēmu tika konstatēta 49,5% atsauksmju, kurās tika izteikta attieksme vai vērtējums.

4 no ziņu portālā *Delfi* publicētajiem rakstiem bija par tematu 100 000 ASV dolāru piešķiršana Irākas civiliedzīvotājiem. 16.04.2003. publicētajam rakstam „Lems par Latvijas ziedošanu Irākai” tika pievienotas 85 lasītāju atsauksmes, no kurām 69 bija attieksmi vai

vērtējumu izsakošas. Tas bija 81,2% no kopējo atsauksmju skaita konkrētajam rakstam. Šim rakstam neviena no pievienotajām atsauksmēm nebija neitrālu vērtējumu izsakoša.

Pozitīva attieksme pret palīdzības sniegšanu Irākai tika pausta 9 atsauksmēs, kas ir 13% no kopējā attieksmi / vērtējumu izsakošām atsauksmēm, kas pievienotas rakstam „Lems par Latvijas ziedojumu Irākai”.

???, 16.04.2003 16:04

kas tur liels 50.000Ls, ja Dinazs viens pats no valsts ir nozadzis 50 miljonus.

Palīdzī citiem un tev arī palīdzēs!

Atsauksmes autors pauž savu nostāju, minot faktus – ja pastāv iespēja, uzņēmums no valsts ir nozadzis 50 miljonus, tad 50 000 LVL nav liela summa, ko varētu ziedot Irākai. Līdz ar to šī atsauksme tika pievienota kategorijai, kurā tika izteikta pozitīva attieksme ziedojumiem Irākai kara apstākļos.

Savukārt negatīva attieksme Latvijas ziedojumam Irākai tika pausta 58 atsauksmēs, kas bija 84,1% no kopējo atsauksmju skaita, kurās tika konstatēta lasītāju attieksme vai vērtējums ziedojumu piešķiršanai.

aija, aiya412@one.lv, 16.04.2003 15:58

Nu tad nu gan... Irakai no tiem latiem, ko Latvija taisaas ziedot Irakai, nekada lielaa attistiba nebuus, labaak buutu sho naudu sadalijushi starp studentiem, jo 8 Ls stipendija ir vienkārshi smieklīga!!!!

Šajā atsauksmē Interneta lietotāja uzskata, ka naudu, ko paredzēts ziedot Irākai varētu izmantot citām Latvijas vajadzībām, piemēram, studentiem palielināt stipendijas. Šāda veida attieksme tika konstatēta daudzās atsauksmēs, kurās tika pausta negatīva nostāja pret valdības izvirzīto lēmumu.

Tikai 2 atsauksmēs tika konstatēta ar tematu tieši nesaistīta attieksmes vai vērtējuma paušana par ziedojumu lemšanu Irākai. Tas ir 2,9% no kopējo atsauksmju skaita, kurās tika pausta attieksme vai vērtējums.

XXXX, 16.04.2003 23:21

Varbūt Irāku arī vajadzētu uzņemt ES?! Varbūt Repše ar Vairiņu to varētu nokārtot. Būsim par vienu mūsu vairāk ES!!!

Interneta lietotājs šajā atsauksmē pauž skeptisku nostāju pret visu procesu un iesaka Irāku uzņemt Eiropas Savienībā.

Nākamajam publicētajam rakstam ziņu portālā *Delfi* 23.04.2003. „Atliek lēmumu par naudas piešķiršanu Irākai” tika pievienotas 64 atsauksmes, no kurām 50 bija attieksmi vai vērtējumu izsakošas, un tas bija 78,1% no kopējo atsauksmju skaita šim rakstam. Arī šim rakstam netika pievienota neviena atsauksme, kurā būtu neitrāla attieksme pret ziņā ietverto

informāciju, kā arī nebija neviena atsauksme, kas būtu netieši saistīta ar raksta tematu. Rakstam tika pievienotas 8 atsauksmes, kurās tika pozitīvi vērtēta naudas piešķiršana Irākai. Kopumā tie bija 16% no atsauksmēm, kurās tika pausta attieksme vai vērtējums.

Shady, mietpilsonis, 23.04.2003 09:23

Bet kaut kaa tachu ir japalidz irakieshiem (es nerunaaju par huseinieshiem) - vai nu atbalstot sabiedrotos, vai nu atbalstot valdiibu, kad taa nosuuta sapierus/medikus, vai nu nosutot naudinu, vai veel kaa savaadaak. Bet mietpilsoni jau gatavi staigaat pa ielaam ar kraasainiem karodzinjiem, dauziit vitriines, trauceet satiksmi, bljaut, ka grib mieru, kameer needis iraakietis skataas to visu pa melnbaltu TeeVee un briinaas, ka tiek upureets (izbarots Huseina asinsuniem) taa saucamaa miera vaardaa.

Atsauksmes autors, reflektējot uz cita diskusiju dalībnieka negatīvo nostāju pret naudas piešķiršanu, savu attieksmi argumentēja ar faktu, ka, ja cilvēki Latvijā izsaka viedokli par to, ka Irākā nevajadzētu karot, tad vajadzētu sniegt arī atbalstu Irākas tautai, lai veicinātu labklājības ieviešanu šajā reģionā.

Negatīvu nostāju par naudas piešķiršanu Irākas tautai pauda 42 diskusiju dalībnieki, kas bija 84% no kopējā attieksmi vai vērtējumu paudošo atsauksmju skaita. Arī šim rakstam pievienotās negatīvās vērtējumu izsakošās atsauksmes saturu galvenokārt Interneta lietotāji pamatoja ar faktu, ka Latvijai ir daudzas citas problēmas un vajadzības, kuras nepieciešams risināt ar finansiālu palīdzību.

H137, 23.04.2003 09:27

Kad tepat Latvija japalidz slimam bernam, lai varetu operaciju izdarit, tad valstij nauda neatrodas nekad. Kad vajag desmit tukstoshus skolas sporta zaales pabeigshanai, nauda neatrodas. Vel neskaitamam citam, patiesham nopietnam un neatliekamam vajadzibam pashu maajaas nauda neatrodas. Bet luk "palidzibai" Irakai simts tukstoshi (!) atradisies gan, tik japagaida ministre maajaas (isteniba laikam japagaida, kamer nedaudz norims tautas sashutuma saceltais troksnis).

Padomju laika ari bija jaavaac nauda palidzibai visadam Afrikas zemeem... Atceresimies, ka Iraka NAV NABAGU VALSTS, tai pieder otraas lielakas naftas atradnes pasaule. Lai amerikanji sakaarto, ko pashi piecukajushi un iznicinajushi. Kapec mums jamaksa par vieglpratigiem VVF solijumem?! Es ka nodoklju maksatajs neesmu ar mieru. Ir citas, daudz vajadzigakas vietas, kur ielikt "atrasto" naudu.

Atsauksmes autore savu nostāju argumentē ar faktu, ka gan Latvijā ir problēmas, kas būtu jārisina ar finansiālu valsts palīdzību, gan ar faktu, ka Irākai ir lieli naftas krājumi, kas Irāku padara par bagātu valsti un tai nav nepieciešama finansiāla Latvijas palīdzība.

Ziņu portālā *Delfi* 05.05.2003. publicētajam rakstam „Lems par 100 000 ASV dolāru piešķiršanu Irākas civiliedzīvotājiem” tika pievienotas 82 atsauksmes, no kurām attieksmi vai vērtējumu Interneta lietotāji pauda 67 jeb 81,7% atsauksmju. Attieksmi vai vērtējumu izsakošās atsauksmēs tika konstatēta tikai pozitīva vai negatīva nostāja pret līdzekļu piešķiršanu Irākai.

6 no atsauksmēm tika ietverta pozitīva nostāja pret līdzekļu piešķiršanu, kas ir 9% no kopējo attieksmi vai vērtējumu izsakošo atsauksmju skaita.

ValHall, 05.05.2003 08:37

Ja Amerika sola Latvijai atbalstu un palīdzību NATO iestāšanās jautājumā, nedrīkstam stāvēt malā.

100 tūkstoši visus pensionārus neiecels saulītē, bet malā stāvēšana kaitēs Latvijas imidžam.

Atsauksmes autors savu atbalstošo nostāju līdzekļu piešķiršanai pamato ar faktu, ka Latvijai iespējams būs ASV valdības atbalsts, lai iestātos NATO, līdz ar to 100 000 ASV dolāru būtu jāziedo Irākai, lai veicinātu Latvijas tēla popularizēšanu un konkrēta summa nespēs atrisināt visas problēmas, kas dotajā brīdī pastāv valstī.

Visās pārējās atsauksmēs, kas pauda attieksmi vai vērtējumu un tādas bija 61, tika izklāstīts negatīvs vērtējuma atzinums Latvijas valdības lēmumam par līdzekļu piešķiršanu Irākai. Šādas bija 91% atsauksmju.

Anne, 05.05.2003 08:02

Domaaju, ka tas nav pareizs leemums. Taa nedriikst dariit!!! Atveriet, taccu, miillie, acis! Cik Latvijaa ir neatrisinaati jautaaajumi finansu truukuma deell! Mediciina, beernu un veco llauzzu jautaaajumi, autocelli utt. Paliidzesim un sakaartosim sacu valsti un tikai tad dosimies paliidzeet citaam! Ir krietni vien turiigaakas valstis, kam vajadzeetu pabalstiit Iraaku, bet mums jaapaliidz sev passiem!

Nu, tas ir taa pat kaa ggimenee. Ir 2 iespeejas - 1) Tu vari paliidzeet un ziedot visiem ubagiem uz ielas un truuciigajaam organizaacijaam, bet taadaa veidaa aplaupiit sevi un savu ggimeni

2) Tu vari paliidzeet sev tuvajiem cilveekiem (vecaakiem, braalliem, maasaam un radiem), lai Tev passam un vinniem klaatos labaak. Un, ja tad veel ir briivie liidzeklli, tad cepuri nost, ir jaapaliidz citiem cilveekiem. Vai tad tas nebuutu tikai normaali?

Briiziem man ir kauns par manas valsts riiciibu, kaut lloti miilu sso zemi un buutiibaa lepojos, ka esmu latviete...

Atsauksmes autore savu lēmumu pamato ar informāciju, ka vispirms ir jāpalīdz sev un tuvajiem cilvēkiem, un tikai tad, kad ir lieki līdzekļi, tos var ziedot citiem, kam tas ir

nepieciešams. Tomēr viņa neuzskata, ka Latvijas valstij būtu lieki līdzekļi, kurus būtu iespējams ziedot Irākai.

Pēdējais raksts, kas ievietots ziņu portālā *Delfi* saistībā ar tēmu naudas ziedošana Irākai, tika publicēts 14.05.2003. „Valdība piešķir 100 tūkstošus Irākai”. Rakstam tika pievienotas 253 Interneta lietotāju atsauksmes, no kurām 111 jeb 43,9% tika pausta diskusiju dalībnieku attieksme vai vērtējums ziņā izklāstītajiem faktiem. Atbalsts Latvijas valdības pieņemtajam lēmumam 100 000 ASV dolāru piešķiršanai Irākai tika izteikts 18 atsauksmēs, kas ir 16% no kopējā attieksmi vai vērtējumu izsakošā atsauksmju skaita.

Gustavs, kaut es to nezinātu, 14.05.2003 08:50

Principā...labi vien ir ka iedeva, jo mēs vismaz simboliski izpildam humanitāro misiju!

P.S. Visiem brēcējiem nevajag domāt, ka ja nauda netiktu iedota, tad visi mūsu trūkumcietēji un badacietēji skolotāji pensionāri ārsti saņemtu tos 100'000\$...tas tak pilien jūrā cik tur katram sanāktu uz rokas...pāris dolāri ko?, bez tam nevajag visu zīmēt melnās krāsās!

Nesprāgst ne pensionāri, ne skolotāji ne medmāsas...algas viņiem ir normas robežās atbilstoši Latvijas līmenim!

Bet vispār nevajag neko gribēt!Kas par daudz tas par skādi!

Līdzīgi kā citi diskusiju dalībnieki, kas atsauksmēs pauda pozitīvu vērtējumu valdības lēmumam, arī šis atsauksmes autors savu atbalstu argumentēja ar nepieciešamību Latvijai piedalīties misijā un palīdzēt Irākai, sniedzot finansiālu atbalstu.

Tomēr lielākā daļa diskusiju dalībnieku izteica negatīvu attieksmi pret Latvijas valdības pieņemto lēmumu. Šāda satura atsauksmes rakstam tika pievienotas 89 – 80% no kopējā attieksmi vai vērtējumu izsakošā atsauksmju skaita.

SAULE, 14.05.2003 09:04

TAS IR LIELĀKAIS STULBUMS.LAI MAKSĀ TIE KAM ŠIS KARŠ BIJA NEPIECIEŠAMS UN KURI(IEROČU RAŽOTĀJI) PIEPILDIJA KABATAS.LAI GAN NO ŠĪS VALDĪBAS VAR SAGAIĀT ARĪ SNIEGU VASARĀ :(

Delfi lasītāja savu attieksmi apstiprina ar faktu, ka par karu un tā izraisītajām sekām ir jāmaksā tiem, kuriem Irākas karš bija nepieciešams, kā arī atsauksmes autore norāda, ka no Latvijas valdības viņasprāt var sagaidīt pārsteidzoši nepareizus lēmumus.

Neitrālu nostāju rakstā paustajai informācijai izteica tikai 2 diskusiju dalībnieki, kas ir 2% no atsauksmju skaita.

Abdula, 14.05.2003 08:54

A man jau viss pofig. Valdībai ir tautas uzticības mandāts, tad lai jāj to tautu kā grib. Pati muti papletusi (vai par pudeli) izvēlēja sev vēlamo rezultātu.

Interneta lietotājs savu viedokli pamato ar faktu, ka valdībai ir tiesības pieņemt lēmumus, jo tauta šādu valdību ir ievēlējusi un ir jāsamierinās ar viņu pieņemtajiem lēmumiem.

Rakstam tika pievienotas arī 2 vērtējumu izsakošas atsauksmes, kas nebija tieši saistītas ar raksta tēmu par finansiālu līdzekļu piešķiršanu Irākai. Šīs 2 atsauksmes radīja 2% no kopējā attieksmi vai vērtējumu izsakošajām atsauksmēm.

Shady, Rens, 14.05.2003 09:18

"kā arābu valstīs islama grupējumu vidū pēc okupācijas nodibināt demokrātiju"

Nu, par okupaaciju to varetu nosaukt, ja Huseins un viņa armija buutu bijushi cittautieshi.

Tachu vins taads pats irakietis vien ir, tapec par okupaciju to nosaukt nevar..

Diskusijas dalībnieks, reflektējot uz cita Interneta lietotāja pausto nostāju, ka ASV rīcība ir uzskatāma par okupāciju nevis demokrātijas ieviešanu, sniedza savu atbildi un vērtējumu izteiktajam viedoklim, ka ASV valdības rīcību nevar uzskatīt par Irākas valsts okupāciju.

Procentuāli četriem rakstiem, kuros iekļautā pamatinformācija bija par valdības lēmumu piešķirt finansiālu palīdzību Irākai, pievienotajās atsauksmēs tika visvairāk izteikta negatīva attieksme un vērtējums Latvijas valdības rīcībai. Kopumā no visām attieksmi vai vērtējumu saturošām atsauksmēm šādas bija 84,8%.

Nākamā analizējamo atsauksmju grupa bija pie rakstiem, kuras dati saturēja informāciju par Latvijas atbalstu Irākas karam. Kopumā 2 mēnešu analizējamā laika periodā šādi bija 3 raksti – „Lēmumprojektu par Latvijas nostāju Irākas konfliktā ierosina balstīt ANO rezolūcijā”, „ASV Latviju iekļauj Irākas atbruņošanas koalīcijā” un „Satversmes tiesā apstrīd atbalstu Irākas karam”.

Ziņu portālā *Delfi* publicētajam rakstam 20.03.2003. „Lēmumprojektu par Latvijas nostāju Irākas konfliktā ierosina balstīt ANO rezolūcijā” kopumā pievienotas 7 atsauksmes, no kurām 2 atsauksmes tika klasificētas kategorijā, kurā Interneta lietotāji pauž attieksmi un vērtējumu. Tas ir 28,6% no kopējā atsauksmju skaita konkrētajai ziņai. Vienā no atsauksmēm tika pausta negatīva nostāja pret ziņā paustajiem faktiem, bet otrā atsauksmē – pozitīvs vērtējums.

21.03.2003. publicētajam rakstam „ASV Latviju iekļauj Irākas atbruņošanas koalīcijā” tika pievienotas 274 lasītāju atsauksmes, no kurām 90 bija attieksmi vai vērtējumu izsakošas. Tas bija 32,8% no kopējo atsauksmju skaita konkrētajam rakstam. Šim rakstam neviena no pievienotajām atsauksmēm nebija neitrālu vērtējumu izsakoša. Pozitīvu attieksmi pret rakstā paustajiem faktiem tika izteikta 13 atsauksmēs – 14,4% no kopējām vērtējumu izteiktām atsauksmēm.

pareiza izvēle, 21.03.2003 11:34

Grozies kā gribi, reizēm jāizvēlas kurā pusē palikt - nevar sēdēt uz diviem krēsliem vienlaikus. Domāju, ka VVF un Kalniete izvēlējās pareizi.

Diskusiju dalībnieks savā atsauksmē norāda, ka valdībai ir jānostājas šajā situācijā kādā no karojošām pusēm, un uzsver, ka Latvijas valdība ir izdarījusi pareizo izvēli. Lai gan atsauksmes autors nenorāda konkrētus faktus, kāpēc viņaprāt tieši šī izvēle ir pareizā.

57,8% no attieksmi un vērtējumu sniedzošajām atsauksmēm Interneta lietotāji izteica nosodošu attieksmi Latvijas valdībai un lēmumam Latviju iekļaut ASV sabiedroto valstu sarakstā. Kopumā šāds vērtējums tika pausts 52 atsauksmēs.

Imka, 21.03.2003 12:16

Tas ir vairāk nekā nožēlojami, ka mūsu valsts augstākie vadītāji ir pārdevušies ASV un nekaunīgi melo paši savai tautai.

Interneta lietotājs savu viedokli pamato ar faktu, ka Latvijas valdība ir nodevusi savu tautu, sniedzot atbalstu ASV demokrātijas ieviešanas procesam Irākā, un uzskata šo rīcību par nožēlojamu.

Savukārt 27,8% no attieksmi un vērtējumu sniedzošajām atsauksmēm diskusiju dalībnieki izteica attieksmi pret citiem ar Irākas karu saistītiem faktiem. Kopumā šāds vērtējums tika pausts 25 atsauksmēs.

Nomadique, 21.03.2003 11:05

Vispaar jau nozheelojamaa aina, smadzenju skaloshana iet pilnaa sparaa. CNN un FOX zinjas, krievu televiizija, LTV... "Briivaa prese"... Ha! Kur taa patiesiiba ir? Laikam jau nekur, jebshu vienlaiciigi visur. Vienkaarshi jaaklausaas zinjas no dazhaadiem avotiem, jaafilter...

Ziņu portāla *Delfi* lasītājs uzsver, ka, lai izprastu patiesos Irākas kara cēloņus un procesus, ir nepieciešams izmantot dažādus medijus un informācijas avotus, jo objektīvu un patiesu informāciju nesniedz neviens medijs.

Pēdējais raksts, kurā tiek izklāstīta informācija par Latvijas atbalstu ASV valdībai, ziņu portālā *Delfi* laika posmā no 20.03.2003. – 20.05.2003. ir publicēts 04.04.2003. ar nosaukumu „Satversmes tiesā apstrīd atbalstu Irākas karam”. Rakstam tika pievienotas 358 lasītāju atsauksmes, no kurām 87 tika konstatēta lietotāju izteikta attieksme vai vērtējums. Pozitīvs vērtējums Irākas kara atbalstīšanas apstrīdēšanai Satversmes tiesā tika izteikts 41 atsauksmē, kas ir 47,1% no kopējā attieksmi vai vērtējumu izsakošā atsauksmju skaita.

kika3, 04.04.2003 19:21

Pilniibaa atbalstu shinii zinjaa Jurkaanu. Un cik tas tomeer skaudri, ka tie, kam buutu jaaiestaajas par Satversmi, to paaraapj. Jurkaans vinnees Satversmes tiesaa un diemzheel arii naakamajaas Saeimas veeleeshanaas, jo letinju tautas kalpi nemaz nekalpo tautai. Diemzheel.

Līdzīgi kā citi diskusiju dalībnieki, kas atsauksmēs pauda pozitīvu vērtējumu apstrīdēt lēmumu ASV atbalstīšanai Irākas kārā, arī šīs atsauksmes autors savu atbalstu pamatoja ar faktu, ka politiķi paši pārkāpj Satversmi un šoreiz lēmums par atbalstu būtu jāpieņem tiesai.

Negatīvu vērtējumu pret Latvijas valdības lēmuma apstrīdēšanu tiesā pie raksta „Satversmes tiesā apstrīd atbalstu Irākas karam” pauda 17 diskusiju dalībnieki, kas ir 19,5% no kopējā attieksmi un vērtējumu paudošā atsauksmju skaita.

Bazilio, 04.04.2003 17:31

Irakai bija laiks 12 gadus adbrunjoties , bet izraadas, ka taa vietaa lai adbrunjotos, vinji rakjetes taisiija. Tagad Ameerika tikai paliidz drusku adbrunjoties , lai tas process aatraak ietu. Tas ir labi, ka Latvija arii njem paliidziibas funkcijas un piekriit taadaa adbrunjoshanai.

Diskusiju dalībnieks norāda, ka Latvijas dalība Irākas atbrūņošanā ir pozitīvi vērtējama, tādā veidā atbildot ar noraidošu attieksmi pret rakstā pausto informāciju, ka Latvijas valdības lēmums tiek apstrīdēts Satversmes tiesā. Savu attieksmi lasītājs argumentēja ar faktu, ka Irākai ir bijuši 12 gadi, lai likvidētu masu iznīcināšanas ieročus, kas tomēr šo gadu laikā nav izdarīts.

33,3% no attieksmi un vērtējumu sniedošajām atsauksmēm Interneta lietotāji izteica attieksmi pret faktiem, kas nebija tieši saistīti ar raksta tematu. Kopumā šāds vērtējums tika pausts 29 atsauksmēs.

trolle, 04.04.2003 20:06

Es gribetu tikai teikt, ka nav jegas pat te strideties. Tam karam lielaja politika ir ljoti smalki aprekinatas gan sekas, gan viss parejais. Ta ka nav ko te kliegt viens otram virsu. Visas jusu runas ir tikai jusu emociju izklasts. Kars - tas nav ne slikti, ne labi, jo vinjam ir sava politiska nozime. Un valdibas loceklji tapec ari sez valdiba, ka mak visu precizi aprekinat savai politikai par labu. Neviens idiots tur nesez- ka Latvija, ta citas valstis.

Atsauksmes autore savu nostāju argumentē ar faktu, ka politiskajā arēnā Irākas kara ieguvumi un zaudējumi jau ir aprēķināti, līdz ar to Interneta lietotāju viedoklim šajā jautājumā nav izšķirošas nozīmes.

Procentuāli atsauksmēs, kas pievienotas rakstu grupai par Latvijas atbalsta sniegšanu ASV Irākas kara jautājumā, tika konstatēta noraidoša lasītāju attieksme un vērtējums Latvijas valdības lēmumam. 51,6% atsauksmju tika novērota diskusiju dalībnieku neatzinīga attieksme valdības spriedumam.

Ziņu portālā *Delfi* publicētajam rakstam „Vīķe-Freiberga: Latvija var rēķināties ar ASV palīdzību” 21.03.2003. tika pievienotas 598 atsauksmes, no kurām 236 tika klasificētas kā attieksmi vai vērtējumu izsakošas. Tie ir 39,5% no kopējā atsauksmju skaita, kas pievienotas šim rakstam. Nevienā no 236 atsauksmēm netika konstatēta neitrāla lasītāju attieksme pret rakstā izklāstītajiem faktiem. Pozitīvs vērtējums pret rakstā izklāstīto informāciju tika izteikts 32 atsauksmēs – 13,6% no kopējām vērtējumu izsakošām atsauksmēm.

vinefreds, 21.03.2003 10:59

Mēs jau nekarojam, mēs paužam savu atbalstu ASV. Mēs varējam arī atbalstīt Sadamu, bet vai tas būtu labi. Spēcīgākās valstis var atturēties no atbalsta. Padomājiet kas mums var sniegt lielāku atbalstu ASV vai Francija kura atturas no kara.

Lasītāja radītajā atsauksmē tiek pausta atbalstoša nostāja rakstā ietvertajai informācijai, jo diskusijas dalībnieks uzskata, ka Latvijai var būt nepieciešams kādas lielvalsts atbalsts nākotnē.

Negatīvu nostāju par tekstā ietvertajiem faktiem pauda 161 diskusiju dalībnieks, kas bija 68,2% no kopējā attieksmi vai vērtējumu paudošo atsauksmju skaita. Rakstam pievienotās negatīvās vērtējumu paudošās atsauksmes saturu galvenokārt Interneta lietotāji pamatoja ar faktu, ka nosoda valsts prezidentes Vairas Vīķes – Freibergas attieksmi pret Irākas karu un lēmumu to atbalstīt, tādā veidā cerot kādreiz arī uz ASV palīdzību nepieciešamības gadījumā.

Bambaks, 21.03.2003 09:46

Varbūt ar ASV palīdzību var rēķināties, taču, manuprāt, ar tautas atbalstu ne Prezidentes kundze, ne ārlietu ministres kundze vairs rēķināties nevarēs.

Tomēr diskusiju dalībniekiem ir pretējs viedoklis par Latvijas nepieciešamību piedalīties Irākas karā, tādēļ daudzās no atsauksmēm tika izteikts viedoklis, ka valsts prezidente turpmāk nevarēs rēķināties ar tautas atbalstu.

Ziņu portālā *Delfi* 22.03.2003. publicētajam rakstam „Apkopo ziņas par iespējām izmitināt bēgļus” tika pievienotas 27 atsauksmes, no kurām attieksmi vai vērtējumu Irākas bēgļu izmitināšanai Interneta lietotāji pauda 88,9% jeb 24 atsauksmēs. Pozitīva attieksme pret Irākas kara bēgļu izmitināšanu tika izteikta 2 atsauksmēs, kas ir 8,3% no kopējā attieksmi un vērtējumu paudošā atsauksmju skaita.

Meilis, to Egoiste, 22.03.2003 23:48

kaada sakaraa piemeeeram Iraakas beeglli dosies uz Latviju, jo te nav musulmannu zeme... Tamdel jau ari brauc uz sejienu - lai veidotu musu pasu valsts apmaksatas islama kopienas, sakuma nelielas, velak jau lielakas...

bet vienalga - sobrid man so cilveku ir loti zel, jo par vinu galvam un par vinu zemi tiek bagati bertas navi nesosas bumbas un, ta ka musu valsts pie si arprata sevi darijusi lidzvainigu, tad lai doma ari par sekam - par cilvekiem bez pajumtes un drosibas par ritdienu - miljoniem cilveku.

Atsauksmes autors, reflektējot uz cita diskusiju dalībnieka negatīvo nostāju pret bēgļu izmitināšanu, savu attieksmi pamatoja ar faktu, ka, ja Latvija piedalās Irākas karā, tad valstij vajadzētu arī nodrošināt karā nevainīgo civiliedzīvotāju izmitināšanu un patvēruma sniegšanu.

Negatīvu nostāju par Irākas iedzīvotāju izmitināšanu pauda 16 diskusiju dalībnieki, kas bija 66,7% no kopējā attieksmi vai vērtējumu paudošo atsauksmju skaita. Rakstam pievienotās negatīvās vērtējumu izsakošās atsauksmes saturu galvenokārt Interneta lietotāji pamatoja ar faktu, ka Latvijai nav jāuzņemas atbildība par Irākas kara bēgļiem, jo šis karš ir ASV valdības interesēs, kā arī viens no diskusiju dalībniekiem norādīja uz valsts prezidentes neatbilstību amatam.

M.s., 22.03.2003 19:46

Amerika karo,amerika,lai arī uzņem.

Ar to vajadzēja rēķināties.

Arī mūsu valdība ar bezmugurkaula politiku galīgi iet sviestā.Informāciju dod diametrāli pretrunīgu un melīgu.

Prezidente būtu jāmaina un laiks meklēt piemērotu kandidātu arī ir.Tagadējai varētu nopirkt biļeti.

Savukārt atsauksmes, kurās tika pausta neitrāla attieksme pret rakstā pausto informāciju, bija čertas (16,7%).

Egoiste, 22.03.2003 19:51

vispaar ja padomaa. kaada sakaraa piemeeram Iraakas beeglli dosies uz Latviju, jo te nav musulmannu zeme un vispaar ko vinni dariis pie cilvekiem kas atbalsta ASV.

Atsauksmes autore neizsaka atbalstu, kā arī nenorāda negatīvu attieksmi pret bēgļu izmitināšanu Latvijā, tikai secina, ka Irākas iedzīvotājiem kā musulmaņu ticības pārstāvjiem Latvija nebūtu piemērota valsts.

Rakstam tika pievienotas arī 2 (8,3%) atsauksmes, kas tika fiksētas kategorijā attieksmi vai vērtējumu izsakošas, tomēr tās nebija tieši saistītas ar raksta tēmu, bet bija par Irākas kara procesu.

Tete, 22.03.2003 05:51

Nost ar karu!

Atsauksmes autors neizsaka vērtējumu par Irākas kara bēgļu izmitināšanu, bet pauž subjektīvo attieksmi pret karu.

Pēc atsauksmju kopējās analīzes rakstam „Apkopo ziņas par iespējām izmitināt bēgļus” tika secināts, ka arī šoreiz diskusiju dalībnieki pauda negatīvu nostāju pret rakstā ietvertu vēstījumu – Irākas bēgļu iespējamo izmitināšanu Latvijā.

5. INTERNETA LIETOTĀJU ATSAUKSMJU ANALĪZES KOPSAVILKUMS

Analizējot ziņu portāla *Delfi* rubrikas *Latvijā / Sabiedrība* un *Pasaulē / Citās valstīs* divu mēnešu laikā publicētajiem 129 rakstiem pievienotās 5934 lasītāju atsauksmes, tika veikti secinājumi par Latvijas tīkla sabiedrības nozīmīgākajiem tematiem Irākas kara jautājumā, kā arī noskaidrota Interneta lietotāju attieksme un vērtējums Irākas kara procesam un tam saistītajām tēmām.

Pēc atsauksmju kvantitatīvās kontentanalīzes veikšanas tika iegūti dati, kas raksturoja, kāds ir lasītāju atsauksmju procentuālais sadalījums. Atsauksmes, iedalot kādā no četrām kategorijām, sniedza šādu procentuālo sadalījumu – visvairāk bija atsauksmes, kurās tika pausta lasītāju attieksme un vērtējums rakstā publicētajiem notikumiem, faktiem un personām, kopumā šādas atsauksmes bija 2591 jeb 43,7% no kopējā atsauksmju skaita. Otra lielākā atsauksmju kategorija bija tā, kurā diskusiju dalībnieki savstarpēji reflektē – 1687 atsauksmes jeb 28,4% no kopējā atsauksmju skaita. Nākamā kategorija bija atsauksmes, kuras nav saistītas ar ziņas tēmu – šādas atsauksmes bija 1062 jeb 17,9% no kopējā atsauksmju skaita. Vismazāk atsauksmes tika fiksētas kategorijā, kurā tiek norādīti jauni fakti vai pievienota jauna informācija. Šādas atsauksmes kopumā bija 593 jeb 10,0% no kopējā atsauksmju skaita.

Pēc abu rubriku atsauksmju salīdzinošā grafika izveidošanas tika secināts, ka ziņu skaits katrā no portāla rubrikām būtiski atšķiras. Rubrikā *Latvijā / Sabiedrība* divu mēnešu laika posmā tika ievietotas 13 ziņas (vidēji viena ziņa četru dienu laikā), savukārt rubrikā *Pasaulē / Citās valstīs* tika ievietotas attiecīgajā laika periodā 116 ziņas (vidēji 2 ziņas dienā), savukārt katras rubrikas atsauksmju skaits bija ļoti līdzīgs:

- Latvijā / Sabiedrība – 3050 atsauksmes;
- Pasaules ziņas / Citās valstīs – 2884 atsauksmes.

No ziņu un atsauksmju iedalījuma tiek secināts, ka Latvijas tīkla sabiedrībai aktuālāki šķiet Irākas kara notikumi un fakti, kas ir Latvijas kontekstā un šie procesi daudz aktīvāk tiek apspriesti Interneta vidē.

Šī secinājuma kontekstā tika izlemts ar kvalitatīvās kontentanalīzes metodi pētīt atsauksmes, kas pievienotas ziņām rubrikā *Latvijā / Sabiedrība*, jo šo atsauksmju analīze sniedza objektīvākus rezultātus un secinājumus par Latvijas tīkla sabiedrības attieksmi un vērtējumu Irākas karam, kā arī papildu sniedza informāciju par sabiedrības nostāju Latvijas dalībai Irākas kara procesos. Darbā tika izmantota kontentanalīzes induktīvā metode, lai no detalizētām vienībām – lasītāju atsauksmēm – varētu veikt secinājumus par Latvijas tīkla

sabiedrības attieksmi un vērtējumu Irākas kara jautājumā un Latvijas dalībai kara norises procesos.

Izvērtējot rubrikas *Latvijā / Sabiedrība* 13 rakstu 1228 attieksmi vai vērtējumu sniedzošās lasītāju atsauksmes, tika secināts, ka Latvijas tīkla sabiedrības nostāja Irākas kara jautājumā un Latvijas dalībai kara procesā ir negatīva nostāja, un diskusiju dalībnieki negatīvi vērtē Latvijas valdības lēmumu atbalstīt ASV uzsākto karu pret Irāku, kā arī neatzinīgi novērtē Latvijas karavīru sūtīšanu uz kara darbības zonu. Līdzīgi lielākoties negatīva attieksme tika izteikta pret valdības lēmumu sniegt finansiālu palīdzību Irākai.

Izanalizējot četru rakstu grupas atsauksmes, kas bija par tēmu Latvijas karavīru sūtīšana uz karadarbības zonu Irākā un karavīru atalgojumu, kopumā tika konstatēta negatīva attieksme gan pret Latvijas karavīru dalību Irākas karā, gan pret viņu atalgojumu. Tātad negatīva attieksme pret šo tēmu tika konstatēta 49,5% atsauksmju, kurās tika izteikta attieksme vai vērtējums.

Procentuāli četriem rakstiem, kuros iekļautā pamatinformācija bija par valdības lēmumu piešķirt finansiālu palīdzību Irākai, pievienotajās atsauksmēs tika visvairāk izteikta negatīva attieksme un vērtējums Latvijas valdības rīcībai. Kopumā no visām attieksmi vai vērtējumu saturošām atsauksmēm šādas bija 84,8%.

Izanalizējot trīs rakstu atsauksmes, kas pievienotas rakstu grupai par Latvijas atbalsta sniegšanu ASV Irākas kara jautājumā, tika konstatēta noraidoša diskusiju dalībnieku attieksme un vērtējums Latvijas valdības lēmumam. 51,6% atsauksmju tika novērota diskusiju dalībnieku negatīva attieksme valdības spriedumam.

Savukārt pie rakstiem, kas neietilpa nevienā no tematiski līdzīgām rakstu grupām, arī tika pievienotas atsauksmes, kas pauda attieksmi vai vērtējumu pret rakstā ietverto vēstījumu. Ziņu portālā *Delfi* publicētajam rakstam „Viņķe-Freiberga: Latvija var rēķināties ar ASV palīdzību” tika pievienotas 598 atsauksmes, no kurām procentuāli visvairāk tika klasificētas atsauksmes, kas izteica negatīvo nostāju pret rakstā pausto informāciju. Negatīvu nostāju par tekstā ietvertajiem faktiem pauda 161 diskusiju dalībnieks, kas bija 68,2% no kopējā attieksmi vai vērtējumu paudošo atsauksmju skaita. Arī rakstam, kas sniedza informāciju par iespējamo Irākas bēgļu izmitināšanu Latvijā, pievienotajās diskusiju dalībnieku atsauksmēs negatīva nostāja tika konstatēta 66,7%.

Izvērtējot pētījumā iegūtos kvantitatīvās un kvalitatīvās kontentanalīzes datus, tiek secināts, ka Latvijas tīkla sabiedrība aktīvi ir piedalījusies divu mēnešu diskusijās par Irākas karu un Latvijas valsts atbalsta sniegšanu ASV kara procesā. Salīdzinot atsauksmju kategorijas, kurās tika iedalītas atsauksmes, procentuāli visvairāk diskusiju dalībnieki pauda savu attieksmi un vērtējumu Irākas kara procesam. Savukārt izvērtējot lasītāju attieksmi un

vērtējumu, tika secināts, ka Latvijas tīkla sabiedrībai ir negatīvs vērtējums pret Irākas karu, Latvijas valdības atbalsta sniegšanu ASV valdībai, pieņemot lēmumu uzsākt karu, Latvijas dalībai kara procesos, Latvijas karavīru sūtīšanu uz kara darbības zonu, finansiālas palīdzības sniegšanu Irākai un iespējamo Irākas bēgļu izmitināšanu Latvijā.

SECINĀJUMI

Termiņš „tīkla sabiedrība” attiecas uz tehnoloģiju vēsturiskām konfigurācijām, politiku, ekonomiku, sociālām struktūrām, kultūru un medijiem. Izveidojoties Interneta fenomenam, tīkla sabiedrībai ir ļoti liela nozīme informācijas reproducēšanā. Interneta lietotājs vairs nav tikai neaktīvs mediju patērētājs. Interneta lietotājam 21.gadsimtā tiek sniegta iespēja pašam piedalīties informācijas radīšanā un izplatīšanā, daudzpusīgāks potenciāls sniegt atgriezenisko saiti par dažādiem sabiedrībā aktuāliem notikumiem un sagaidīt no citiem tīkla sabiedrības pārstāvjiem atgriezenisko saiti.

Internets ir izmainījis publiskās sfēras būtību Rietumu sabiedrībā, tas ir veicinājis sabiedrības aktīvāku iesaistīšanos publiskās politikās diskusijās. Publiskā sfēra pastāv kā saziņas lauks, kas rada iespēju sabiedrības pārstāvjiem izteikt viedokli un apmainīties ar idejām, veidojot demokrātiskākas sabiedrības pamatus.

Jaunajiem medijiem ir liela nozīme arī cilvēku sociālpsiholoģiskajā aspektā. Jauno mediju tehnoloģijas sniedz Interneta lietotājiem veidot lomu spēles un jaunas identitātes konstruēšanu, tādā veidā apmierinot sociālpsiholoģiskās vajadzības, kuras iespējams nav bijusi izdevība realizēt reālajā dzīvē. Pastāvošā Interneta anonimitāte, ko tīkla sabiedrības pārstāvji var izmantot, papildu spēj nodrošināt aktīvāku diskusiju attīstību. Laika un telpas saplūšanas fenomens nodrošina informācijas apmaiņu daudz ātrākā laika posmā nekā jebkad iepriekš, tajā pašā laikā nodrošinot informācijas saglabāšanu un pieejamību arī turpmāk.

Irākas karš un tā sākums bija nozīmīgs process, kas izraisīja plašas sabiedrības diskusijas publiskajā telpā visā pasaulē, tai skaitā arī Latvijā. Ziņu portāls *Delfi* pētījuma veikšanai tika izvēlēts kā apmeklētākais Interneta ziņu medijs Latvijā laika posmā no 20.marta 2003.gadā līdz tā paša gada 20.maijam, lai noskaidrotu Latvijas tīkla sabiedrības viedokli par notiekošo karu un Latvijas nepieciešamību to atbalstīt gan ar karavīru sūtīšanu uz kara darbības zonu, gan finansiālas palīdzības sniegšanu Irākai, gan iespējamo Irākas bēgļu izmitināšanu Latvijā. Lai sasniegtu pētījuma sākumā izvirzīto mērķi un uzdevumus noskaidrot Latvijas tīkla sabiedrības attieksmi un tekstuālās izpausmes formas kategorijas pret karu Irākā, kā arī cik nozīmīgu vietu no kopējā diskusiju dalībnieku atsauksmju skaita ieņem atsauksmes, kas pauž attieksmi vai vērtējumu pret publicētajā rakstā pausto informāciju, tika atlasīti visi raksti, kas publicēti pētījumam izvēlētajā laika posmā un kuru nosaukumā vai saturā esošā informācija ietvēra ziņojumus, faktus vai datus par karu Irākā un tam saistītām tēmām, un tiem pievienotās atsauksmes.

Ierindojot atsauksmes, kas pievienotas kādam no 129 rakstiem par karu Irākā, vienā no sākotnēji izvirzītajām kategorijām, tika iegūti rezultāti, kas liecināja par aktuālākajām

rubrikām un tematiem Latvijas tīkla sabiedrībai saistībā ar Irākas kara tematu. Kopumā kategorijās tika iedalītas 5934 atsauksmes. Visvairāk atsauksmju tika fiksētas kategorijā – attieksmi vai vērtējumu izsakošas, kas liecina, ka šo rakstu diskusiju dalībniekiem vissvarīgāk bija paust savu attieksmi vai vērtējumu pret rakstos ietvertajiem faktiem, notikumiem vai personām. Izvērtējot procentuālo sadalījumu starp rubrikas *Latvijā / Sabiedrība* un *Pasaulē / Citās valstīs* rakstu skaitu un pievienoto atsauksmju skaitu katram no rakstiem par Irākas karu, tika secināts, ka Latvijas tīkla sabiedrībai daudz nozīmīgāki šķiet notikumi, kas ir saistīti ar Latvijas dalību Irākas kara procesos. Izvērtējot lasītāju radītās atsauksmes rubrikā *Latvijā / Sabiedrība* tika secināts, ka procentuālajam vairākumam Latvijas tīkla sabiedrības, kas ir piedalījusies ziņu portāla *Delfi* virtuālajās diskusijās par Irākas karu, ir negatīva nostāja pret Irākas karu, kā arī Latvijas valdības lēmumu Latvijas valsts dalībai tajā, atbalsta sniegšanai ASV, Latvijas karavīru sūtīšanu uz Irāku, finansējuma piešķiršanu Irākas civiliedzīvotājiem un iespējamo Irākas kara bēgļu izmitināšanu Latvijā.

Pētījumā iegūtie dati liecina, ka Latvijas tīkla sabiedrība ir aktīva un izmanto jauno mediju sniegtās iespējas, lai piedalītos publiskās politiskās diskusijās un sniegtu savu personīgo vērtējumu sabiedrībā nozīmīgiem procesiem.

LITERATŪRAS SARAKSTS

1. Babbie, E. (2004). *The Practice of Social Research*. 10th ed. Belmont: Thomson Wadsworth.
2. Bardoel, J. L. H. (2002). The Internet, Journalism and Public Communication Policies. *Gazette*, 64 (5), 501–511.
3. Bards, A., Sēderkvists, J. (2005). *Netokrātija*. Rīga: Jumava.
4. Barnes, B. S. (2003). *Computer – Mediated Communication. Human – to – Human Communication Across the Internet*. Boston: Allyn and Bacon.
5. Berger, A. (2000). *Media and Communication. Research Methods*. Thousand Oaks: Sage Publications, Inc.
6. Breen, M. J. (2007). *Mass Media and New Technologies*. In: Devereux, E. *Media Studies*. London: Sage Publications Ltd.
7. Brikše, I. (2006). Informācijas vide: teorētiskās pieejas un skaidrojumi. Grām: *Informācijas vide Latvijā: 21. gadsimta sākums*. Rīga: Zinātne.
8. Castells, M. (2003). *The Internet Galaxy*. New York: Oxford.
9. Castells, M. (2004). *The Network Society. A Cross – cultural perspective*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing Ltd.
10. Castells, M. (2000). *The Rise of the Network Society*. 2nd ed. Oxford: Blackwell Publishing.
11. Dahlgren, P., Sparks, C. (1997). *Communication and Citizenship: Journalism and the Public Sphere*. London: Routledge.
12. Day, L. A. (2007). Regulatory Challenges. In: *Exploring Electronic Media. Chronicles and Challenges*. Oxford: Blackwell Publishing.
13. Deuze, M. (1999). Journalism and the Web: An Analysis of Skills and Standards in an Online Environment. *International Communication Gazette*, 61(5), 373-390.
14. Deuze, M. (2007). *Media Work*. Oxford: Blackwell Publishing.
15. Deuze, M. (2003). The Web and its Journalisms: Considering the Consequences of Different Types of Newsmedia Online. *New Media & Society*, 5(2), 203-230.
16. Devereux, E. (2007). *Understanding the Media*. 2nd ed. London: Sage Publications Ltd.
17. Dijk, J. (2001). *The Network Society*. London: SAGE Publications.
18. Dimitrova, D. V., Neznanski, M. (2006). Online Journalism and the War in Cyberspace: A Comparison Between U.S. and International Newspapers. *Journal of Computer Mediated Communication*, 12 (1), 248-263.

19. Dingēlis, M. (2008, 15.-21.mar.). Kara cena. *Sestdiena*. 32.-36.lpp.
20. Ēriksens, T. H. (2001). *Mirkļa tirānija. Straujš un gauss laiks informācijas sabiedrībā*. Rīga: Norden AB.
21. Giddens, A. (1990). *The Consequences of Modernity*. Cambridge: Polity Press.
22. Kraulis, J., Ločmelis, J. (2004). *Komunkiāciju leksikons*. Rīga: Jumava.
23. Kroplijs, A., Raščevska, M. (2004). *Kvalitatīvās pētniecības metodes sociālajās zinātnēs*. Rīga: Raka.
24. Krug, G. (2005). *Communication, Technology and Cultural Change*. London: Thousand Oaks: Sage Publications.
25. Mann, C., Stewart. F. (2000). *Internet Communication and Qualitative Research*. Thousand Oaks: Sage Publications.
26. May, C. (2002). *The Information Society. A Sceptical View*. Oxford: Blackwell Publishing.
27. McGrew, A. (2006). A Global Society? In: *Modernity: an Introduction to Modern Societies*. Oxford: Blackwell Publishing.
28. McKee, A. (2005). *The Public Sphere: An Introduction*. Cambridge: University Press.
29. Neuendorf, K. A. (2002). *The Content Analysis*. Thousand Oaks: Sage Publications.
30. Norris, P. (2000). *A Virtuous Circle. Political Communications in Postindustrial Societies*. Cambridge: Cambridge University Press.
31. Papacharissi, Z. (2004). Democracy online: civility, politeness, and the democratic potential of online political discussion groups. *New Media & Society*, 6(2), 259-283.
32. Papacharissi, Z. (2002). The virtual sphere. *New Media & Society*, 4(1), 9-27.
33. Polat, R. K. (2005). The Internet and Political Participation: Exploring the Explanatory Links. *European Journal of Communication*. 20 (4), 449, 435-459.
34. Rheingold, H. (1999). *Community Development In The Cybersociety of the Future*. Retrieved December 5, 2007 from <http://www.partnerships.org.uk/bol/howard.htm>
35. Robertson, I. (1987). *Sociology*. 3rd ed. New York,: Worth Publishers.
36. Robinson, S. (2006). Journalism and the internet. *New Media & Society*, 8 (5), 843-849.
37. Rubene, M. (2006). Laiks un telpa: jauni aspekti mainīgajā informācijas vidē. Grām: Brikše, I. *Informācijas vide Latvijā: 21.gadsimta sākums*. Rīga: Zinātne.

38. Shedletsky, L. J., Aitken, J. E. (2004). *Human Communication on the Internet*. Boston: Pearson Education, Inc.
39. Slevin, J. (2000). *The Internet and Society*. Cambridge: Polity Press.
40. Sullivan, T. J. (2001). *Methods of Social Research*. Orlando: Harcourt Collage Publishers.
41. Šulmane, I. (2001). *Masu komunikācijas kontentanalīze*. Latvijas mediju analīze (Daudzveidība III). Rīga: LU Komunikācijas studiju nodaļa.
42. Tubella, I. (2004). Television, the internet, and the construction of identity. In: *The Network Society. A Cross – cultural perspective*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing Ltd.
43. Wimmer, D. R., Dominick, J. R. (1994). *Mass Media Research*. 4th ed. Belmont: Wadsworth Publishing Company.

Izmantotie informācijas avoti:

Pētījums „Baltic Gallup e-Ratings, March – May 2003”

PIELIKUMI

Interneta portāla *Delfi* rubrikas Latvijas ziņas / Sabiedrība rakstu atsauksmju kvantitatīvās kontentanalīzes kopsavilkums

Nr.	Ziņa	Ziņas publicēšanas datums	Lasītāju atsauksmes kopā	Attieksme un vērtējums /atsauksmju % skaits no kopējā atsauksmju skaita		Atsauksmes savstarpēji reflektē	Norāde uz jauniem faktiem, pievienota jauna informācija	Nav saistīts ar tēmu
1.	Lēmumprojektu par Latvijas nostāju Irākas konfliktā ierosina balstīt ANO rezolūcijā	2003.03.20., 05:01	7	2	28,6%	1	4	0
2.	Brīvprātīgie cenšas pieteikties karam Irākā	2003.03.20., 15:12	148	51	34,5%	49	20	28
3.	ASV Latviju iekļauj Irākas atbruņošanas koalīcijā	2003.03.21., 06:28	274	90	32,8%	60	37	87
4.	Vīķe-Freiberga: Latvija var rēķināties ar ASV palīdzību	2003.03.21., 09:37	598	236	39,5%	167	50	145
5.	Apkopo ziņas par iespējām izmitināt bēgļus	2003.03.22., 05:01	27	24	88,9%	0	2	1
6.	Satversmes tiesā apstrīd atbalstu Irākas karam	2003.04.04., 15:17	358	87	24,3%	76	16	179
7.	Uz Irāku no Latvijas dosies divas karavīru vienības	2003.04.08., 15:09	601	256	42,6%	202	44	99
8.	Latviešu karavīri dodas uz Kuveitu	2003.04.14., 15:11	303	93	30,7%	64	26	120
9.	Lems par Latvijas ziedojumu Irākai	2003.03.22., 05:01	85	69	81,2%	6	4	6
10.	Atliek lēmumu par naudas piešķiršanu Irākai	2003.04.23., 05:01	64	50	78,1%	12	2	0
11.	Valdība nosaka karavīru atalgojumu misijā Kuveitā un Irākā	2003.04.23., 10:18	250	92	36,8%	83	9	66
12.	Lems par 100 000 ASV dolāru piešķiršanu Irākas civiliedzīvotājiem	2003.05.05., 05:01	82	67	81,7%	13	1	1
13.	Valdība piešķir 100 tūkstošus Irākai	2003.05.14., 05:01	253	111	43,9%	48	3	91
	KOPĀ:		3050	1228		781	218	823

Interneta portāla *Delfi* rubrikas Pasaulē / Citās valstīs rakstu atsauksmju kvantitatīvās kontentanalīzes kopsavilkums

Nr.	Ziņa	Ziņas publicēšanas datums	Lasītāju atsauksmes kopā	Attieksme un vērtējums	Atsauksmes savstarpēji reflektē	Norāde uz jauniem faktiem, pievienota jauna informācija	Nav saistīts ar tēmu
1.	Vācija izraida četrus Irākas diplomātus	2003.03.20., 05:01	1	1	0	0	0
2.	Polija slēdz vēstniecību Irākā	2003.03.20., 05:01	1	1	0	0	0
3.	Aptauja: ASV pieaug atbalsts karam ar Irāku	2003.03.20., 05:01	8	5	3	0	0
4.	Izraēlu atstāj septiņi Lietuvas diplomāti	2003.03.20., 05:01	2	1	1	0	0
5.	Bahreina piedāvā Sadamam Huseinam patvērumu	2003.03.20., 05:01	5	4	1	0	0
6.	Šrēders: Irākas karš ir politikas sakāve	2003.03.20., 15:12	7	7	0	0	0
7.	Jordānijā ierodas pirmie bēgļi no Irākas	2003.03.20., 15:12	2	2	0	0	0
8.	ES pauž vilšanos par kara sākšanos Irākā	2003.03.20., 15:12	7	5	0	2	0
9.	Pāvests aizlūdz par Irākas iedzīvotājiem	2003.03.20., 15:12	9	5	3	1	0
10.	ES sola finansiālu palīdzību Irākas tautai	2003.03.21., 05:01	8	6	0	2	0
11.	Irākas atjaunošanas plāns sola lielus kontraktus ASV kompānijām	2003.03.21., 15:07	10	6	1	3	0
12.	Sanfrancisko apcietināti vairāk nekā 1300 pretkara kampaņas dalībnieku	2003.03.21., 15:07	9	4	2	3	0
13.	Pretkara demonstrācijā bojā gājis policists	2003.03.22., 05:01	20	9	9	2	0
14.	Francija un Krievija neizraidīs Irākas diplomātus	2003.03.22., 05:01	10	6	2	2	0
15.	Blērs atguvis britu lielākās daļas atbalstu	2003.03.23., 05:01	16	4	6	6	0
16.	Jānis Pāvils II: Irākas karš apdraud cilvēci	2003.03.23., 05:01	21	11	3	7	0
16.	Jordānija izraida piecus Irākas diplomātus	2003.03.24., 05:01	7	3	3	1	0
18.	'Taleban' aicina pretoties ASV spēkiem Afganistānā	2003.03.24., 14:58	8	5	2	1	0
19.	Ap 10 000 skolēnu Vācijā protestē pret	2003.03.25., 05:01	13	10	1	2	0

	Irākas karu						
20.	Sadama Huseina runa TV - iepriekš ierakstīta	2003.03.25., 05:01	14	11	1	2	0
21.	ASV: Krievija pārdevusi Irākai militārās iekārtas	2003.03.25., 05:01	19	11	4	4	0
22.	Blērs šoreiz sola nepievilt Irākas tautu	2003.03.26., 05:01	20	10	3	7	0
23.	Debesis virs Ņujorkas sāk sargāt 'melnie vanagi'	2003.03.26., 14:57	17	16	1	0	0
24.	Irākas karš ietekmē pasaules tūrismu	2003.03.27., 15:12	2	2	0	0	0
25.	Pretkara demonstrācijā arestē Nobela miera prēmijas laureātes	2003.03.27., 15:12	15	8	1	6	0
26.	Žurnāls: ASV Austrijā meklē Sadama miljonus	2003.03.28., 05:01	2	2	0	0	0
27.	ASV ar jaunu sparū meklē bin Ladenu	2003.03.28., 15:22	8	4	0	2	2
28.	Vācu biznesa līderus satrauc Irākas kara ietekme uz ekonomiku	2003.03.29., 05:01	2	1	1	0	0
29.	ASV meklē Irākas režīma naudu	2003.03.29., 05:01	7	6	0	0	1
30.	Protestējot pret karu, sagrābj ķīlniekus bankā	2003.03.30., 05:01	6	4	2	0	0
31.	Grandiozas pretkara demonstrācijas Indonēzijā	2003.03.31., 05:54	7	5	0	2	0
32.	Irāka varētu būt paslēpusi aizliegtos ieročus Sīrijā	2003.04.01., 05:01	35	21	5	5	4
33.	Franči ir pret karu Irākā, bet vēlas ASV uzvaru	2003.04.01., 05:01	5	4	0	1	0
34.	Šveice nedos patvērumu Sadamam	2003.04.01., 05:01	6	5	1	0	0
35.	ASV brīdinājums Sīrijai uzskatāms par 'kara pieteikumu arābu pasaulei'	2003.04.01., 05:01	39	30	8	0	1
36.	Sadama ģimenes locekļi mēģina aizbēgt no Irākas	2003.04.01., 09:17	22	11	7	4	0
37.	Irākas diplomāti Jordānijā plānojuši saindēt	2003.04.01., 15:12	10	8	2	0	0

	ūdeni						
38.	Zirneķcilvēks uzrāpjas Parīzes debesskrāpī, protestējot pret karu Irākā	2003.04.02., 05:01	2	1	0	1	0
39.	Persijas līcī iegāzusies ASV kara lidmašīna	2003.04.02., 15:05	11	6	4	1	0
40.	Haiders piedāvā Irākas ārlietu ministram patvērumu	2003.04.04., 05:01	5	5	0	0	0
41.	Ministrs: Sadams Huseins ir dzīvs	2003.04.04., 05:01	12	10	1	1	0
42.	Uz Persijas līci dosies Krievijas atomzemūdenes un karakuģi	2003.04.04., 15:17	31	22	4	5	0
43.	Karš palielina ASV kabeļtelevīziju skatītāju loku	2003.04.05., 05:01	7	4	1	2	0
44.	Bušs: ASV nesēdēs dīkā un negaidīs nākamo 11.septembri	2003.04.06., 05:01	16	10	1	1	4
45.	Finanšu analītiķi: Volstrīta ir Irākas gūstā	2003.04.07., 05:01	0	0	0	0	0
46.	Krievijas vēstnieks: autokolonnu Irākā apšaudīja vismaz pusstundu	2003.04.08., 05:01	53	33	11	8	1
47.	Laikraksts: televīzijā redzamais Huseins bija viņa dubultnieks	2003.04.08., 05:01	19	14	0	3	2
48.	Nogāž Huseina statuju	2003.04.10., 05:01	8	8	0	0	0
49.	Bez rokām un ģimenes palicis Irākas bārenis - kara ciešanu simbols	2003.04.10., 05:01	19	12	5	1	1
50.	Irākas šīti boikotēs ASV sarunas par jauno valdību	2003.04.10., 15:13	21	15	4	2	0
51.	Pie Irānas robežas atrodas 30 tūkstoši irākiešu bēgļu	2003.04.12., 05:01	2	1	0	1	0
52.	Bušs apsveic Huseina režīma sagrāvi	2003.04.13., 05:01	12	10	1	1	0
53.	ASV spēkiem padevis Huseina padomnieks	2003.04.13., 12:58	6	5	0	1	0
54.	Ēģipte brīdina par iespējamo pilsoņu karu Irākā	2003.04.13., 19:41	7	6	1	0	0

55.	ASV apņemas atrast Irākā aizliegtos ieročus	2003.04.13., 19:41	33	24	5	4	0
56.	Bušs: Sīrija ir ķīmiskie ieroči	2003.04.14., 05:01	242	93	102	13	34
57.	Divi tūkstoši Bagdādes policistu atgriežas darbā	2003.04.14., 15:11	4	3	1	0	0
58.	Sīrija izmēģinājusi ķīmiskos ieročus	2003.04.15., 09:02	24	18	3	2	1
59.	ASV slēdz naftasvadu no Irākas uz Sīriju un Libānu	2003.04.15., 15:14	21	17	4	0	0
60.	Sīrija: arābu pasaulē atgriežas Rietumu kolonizācija	2003.04.17., 15:07	37	19	10	6	2
61.	Sagūstīts Huseina pusbrālis Barzans	2003.04.18., 05:01	4	2	2	0	0
62.	Pie Pentagona arestēti pretkara aktīvisti	2003.04.20., 05:01	2	2	0	0	0
63.	Irākā aizturēts Sadama valdības ministrs un znots	2003.04.22., 05:01	2	1	0	1	0
64.	Irākā atrastas britu sapieru mirstīgās atliekas	2003.04.22., 05:01	5	5	0	0	0
65.	Sadams Huseins atrodas Irākā	2003.04.22., 05:01	21	10	1	5	5
66.	ASV apstiprina ziņu par Sadama znota aizturēšanu	2003.04.23., 05:01	9	5	4	0	0
67.	Neprognozē ilgstošu ASV militāro klātbūtni Irākā	2003.04.23., 05:01	13	6	6	1	0
68.	Francija tiks sodīta par pretošanos Irākas karam	2003.04.23., 15:10	60	36	20	4	0
69.	Pret Irāku karojošajām valstīm draud terora akti	2003.04.23., 15:10	26	18	6	1	1
70.	Brīdina par terora aktiem pret valstīm, kas karojušas pret Irāku	2003.04.23., 21:01	85	32	34	9	10
71.	ANO: irākiešiem nebūs jācieš bads	2003.04.23., 21:01	7	5	0	2	0
72.	Irāna brīdina ASV spēkus nešķērsot tās robežu	2003.04.24., 15:05	26	19	5	1	1
73.	Bušs cer, ka Irāna neiejauksies Irākā	2003.04.25., 15:00	19	13	3	1	2

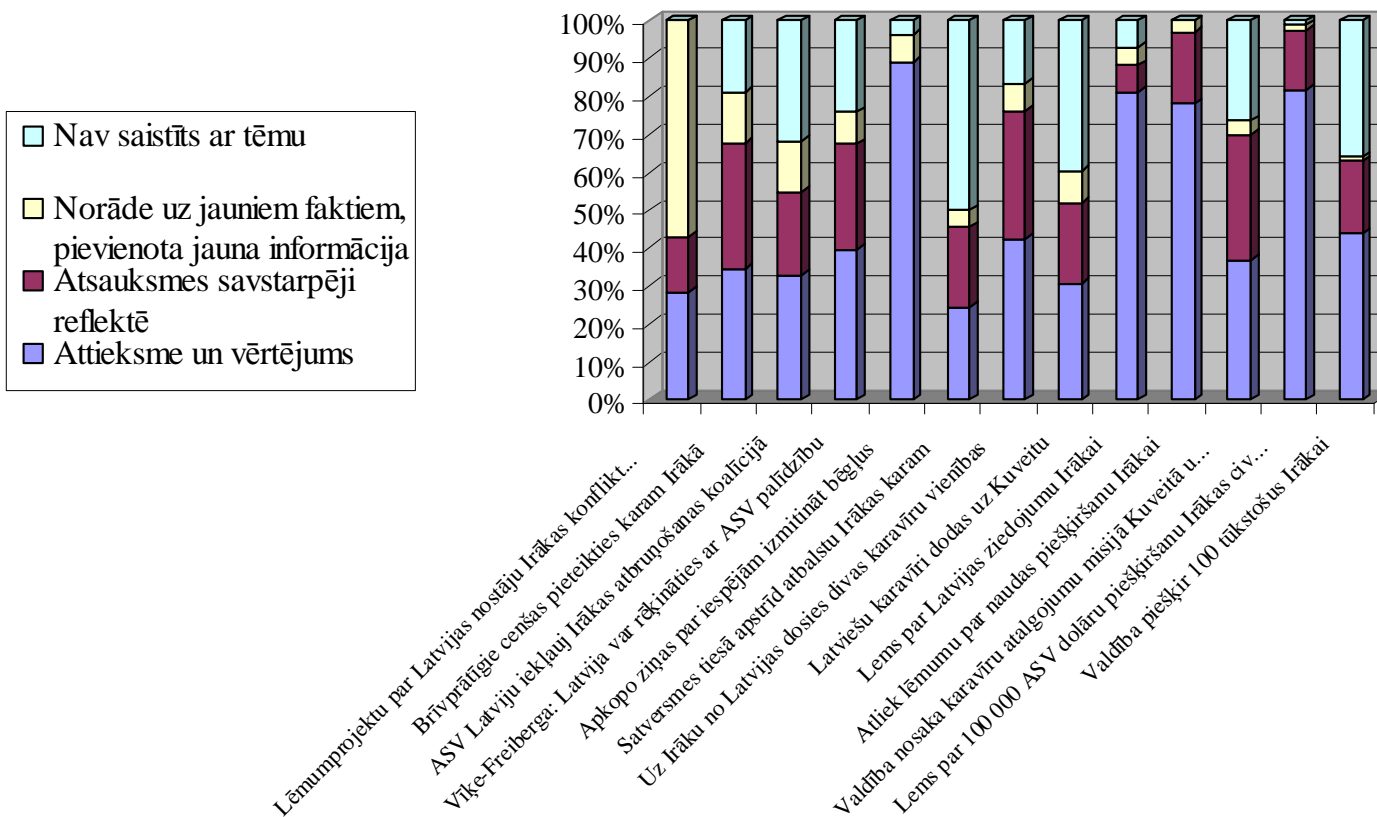
74.	Sprādzienos Bagdādē iet bojā cilvēki	2003.04.26., 11:09	23	13	4	3	3
75.	Aiztur pašpasludināto Bagdādes mēru	2003.04.28., 05:01	13	12	0	0	1
76.	Hekmatjars: Vašingtonai jāērēkinās ar tūkstošiem jaunu bin Ladenu	2003.04.28., 05:01	89	36	31	14	8
77.	Bagdādē no slēpņa ievainoti četri amerikāņi	2003.04.28., 15:13	7	6	1	0	0
78.	Irākas atjaunošana izmaksās līdz trīs miljardiem gadā	2003.04.28., 15:13	5	5	0	0	0
79.	Sadams var uzspīdzināties aresta laikā	2003.04.28., 15:13	11	9	2	0	0
80.	ASV lūdz Poliju nosūtīt uz Irāku 3000 karavīru	2003.04.29., 05:01	4	3	1	0	0
81.	ASV spēki iebrūk ieroču tirgū Irākā	2003.04.29., 15:09	1	1	0	0	0
82.	Amerikāņi atklāj uguni uz irākiešu pūli	2003.04.29., 15:09	32	25	6	1	0
83.	Igaunija piešķir Irākai miljons kronu	2003.04.30., 05:01	3	3	0	0	0
84.	Amerikāņi sāk naftas ieguvu Irākā	2003.04.30., 05:01	47	33	11	3	0
85.	Arābu laikraksts saņēmis vēstuli no Sadama Huseina	2003.04.30., 15:09	9	6	0	2	1
86.	Uzbrukumā Irākā ievainoti septiņi amerikāņi	2003.05.02., 05:01	55	19	29	5	2
87.	Bušs: kauja par Irāku ir beigusies	2003.05.02., 08:24	19	6	9	4	0
88.	Sprādzienā Irākā bojā gājuši aptuveni 300 cilvēku	2003.05.03., 05:01	9	6	3	0	0
89.	ASV, Lielbritānija un Polija veido Irākas stabilizācijas spēkus	2003.05.03., 14:39	36	13	16	7	0
90.	ASV ieceļ Irākas Naftas ministrijas pagaidu vadību	2003.05.04., 05:01	43	24	12	0	7
91.	Bušs: masu iznīcināšanas ieroči Irākā tiks atrasti	2003.05.05., 05:01	228	44	136	23	25
92.	Irāku pārvaldīs opozīcijas grupējumu vadītāji	2003.05.05., 15:12	89	19	49	12	9
93.	Huseins plāno prettestību ASV spēkiem	2003.05.07., 05:01	113	30	29	9	45
94.	ASV aktivizē aizbēgušo Irākas līderu	2003.05.08., 05:01	10	8	1	0	1

	meklēšanu Eiropā						
95.	Spānijas spēki Irākā oficiāli atzīti par okupācijas spēkiem	2003.05.08., 05:01	46	17	15	5	9
96.	Prese: Sadama dēli grib padoties ASV	2003.05.08., 14:57	5	3	0	1	1
97.	Bagdādē nošauti divi amerikāņu kareivji	2003.05.09., 14:58	14	12	0	2	0
98.	Laikraksts: Sadams Huseins un viņa dēli ir dzīvi	2003.05.09., 14:58	11	5	2	0	4
99.	Irākas naftas ieguve tiks atsākta tuvāko divu nedēļu laikā	2003.04.11., 05:01	75	19	24	23	9
100.	Negadījumos Irākā un Kuveitā bojā gājuši četri ASV kareivji	2003.04.11., 05:01	15	8	2	5	0
101.	Irākā tiek nomainīti ASV augstākie pārstāvji	2003.04.12., 05:01	60	18	35	4	3
102.	Irāņu nemiernieki Irākā padodas ASV spēkiem	2003.04.12., 05:01	3	2	1	0	0
103.	Drīz naftas ieguve Irākā sasniegs miljonu barelu dienā	2003.04.12., 15:13	18	5	2	11	0
104.	Irāka varētu būt gatava naftas eksportam jau jūnijā	2003.05.13., 05:01	3	1	2	0	0
105.	ASV kontrolēs Irākas naftu	2003.05.13., 05:01	74	27	28	14	5
106.	Atjaunotā Bagdādes policija sāk saņemt ieročus	2003.05.13., 05:01	1	1	0	0	0
107.	ASV aiztur bijušo Irākas armijas ģenerālštāba priekšnieku	2003.05.13., 15:07	5	1	0	0	4
108.	Soross: Irākai nav jāatdod Sadama režīma parādi	2003.05.14., 05:01	27	24	2	1	0
109.	ASV plāno atļaut šaut uz marodieriem Irākā	2003.05.14., 11:23	47	17	23	6	1
110.	300 000 Irākas bērnu draud bada nāve	2003.05.15., 05:01	182	64	81	25	12
111.	ASV armija Irākas karā izmantojusi jaunu ieroci	2003.05.15., 15:17	20	10	2	3	5

112.	Pauels: ASV apsvērs iespēju apturēt sankcijas pret Irāku	2003.05.16., 05:01	60	19	21	13	7
113.	Irākas ģenerālis padodas ASV vadītajai koalīcijai	2003.05.18., 12:16	25	1	2	20	2
114.	Irākā gājuši bojā trīs ASV karavīri	2003.04.19., 15:06	29	12	3	14	0
115.	Irākā protestē pret ASV un britu okupāciju	2003.05.20., 05:01	41	28	8	2	3
116.	Irākas pēckara pārvaldē ASV piedāvā lomu arī ANO	2003.05.20., 15:27	6	5	1	0	0
	KOPĀ:		2884	1364	906	375	239

Rubrikas *Latvijas ziņas / Sabiedrība* rakstu atsauksmju kvantitatīvās analīzes kopsavilkums

Rubrikas *Latvijas ziņas / Sabiedrība* rakstu atsauksmju kvantitatīvās analīzes kopsavilkums

Lasītāju atsauksmju attieksmes vai vērtējuma sadalījums rubrikā *Latvijā / Sabiedrībā*

Ziņa	Lasītāju atsauksmes kopā	Attieksme vai vērtējums / Atsauksmju % skaits no kopējā atsauksmju skaita		Pozitīva attieksme vai vērtējums / Atsauksmju % skaits no kopējā atsauksmju skaita		Negatīva attieksme vai vērtējums / Atsauksmju % skaits no kopējā atsauksmju skaita		Neitrāla attieksme vai vērtējums / Atsauksmju % skaits no kopējā atsauksmju skaita		Netieši ar tēmu pausta attieksme vai vērtējums / Atsauksmju % skaits no kopējā atsauksmju skaita	
Lēmumprojektu par Latvijas nostāju Irākas konfliktā ierosina balsīt ANO rezolūcijā	7	2	28,6%	1	50,0%	1	50,0%	0	0,0%	0	0,0%
Brīvprātīgie cenšas pieteikties karam Irākā	148	51	34,5%	5	9,8%	32	62,6%	3	5,8%	11	21,2%
ASV Latviju iekļauj Irākas atbruņošanas koalīcijā	274	90	32,8%	13	14,4%	52	57,8%	0	0,0%	25	27,8%
Vīķe-Freiberga: Latvija var rēķināties ar ASV palīdzību	598	236	39,5%	32	13,6%	161	68,2%	0	0,0%	43	18,2%
Apkopo ziņas par iespējām izmitināt bēgļus	27	24	88,9%	2	8,3%	16	66,7%	4	16,7%	2	8,3%
Satversmes tiesā apstrīd atbalstu Irākas karam	358	87	24,3%	41	47,1%	17	19,5%	0	0,0%	29	33,3%
Uz Irāku no Latvijas dosies divas karavīru vienības	601	256	42,6%	19	10,7%	53	29,9%	8	4,5%	97	54,8%
Latviešu karavīri dodas uz Kuveitu	303	93	30,7%	18	19,4%	50	53,8%	11	11,8%	14	15,1%
Lems par Latvijas ziedojumu Irākai	85	69	81,2%	9	13,0%	58	84,1%	0	0,0%	2	2,9%
Atliek lēmumu par naudas piešķiršanu Irākai	64	50	78,1%	8	16,0%	42	84,0%	0	0,0%	0%	0,0%
Valdība nosaka karavīru atalgojumu misijā Kuveitā un Irākā	250	92	36,8%	18	19,6%	48	52,2%	0	0,0%	26	28,3%
Lems par 100 000 ASV dolāru piešķiršanu Irākas civiliedzīvotājiem	82	67	81,7%	6	9,0%	61	91,0%	0	0,0%	0%	0,0%
Valdība piešķir 100 tūkstošus Irākai	253	111	43,9%	18	16,0%	89	80,0%	2	2,0%	2	2,0%